การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.104
อ28ร.1
ร.3

การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

บทคัดย่อ

ของ

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์

27 มี.ค. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2546

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบฯ ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบและสาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยสอบถามความคิดเห็นของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 23 แห่ง จำนวน 147 คน

ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้านดังนี้

1. หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 14 ข้อ

2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 16 ข้อ

3. ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 12 ข้อ กิจกรรมด้านอาจารย์ 6 ข้อ และกิจกรรมด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ 3 ข้อ

4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยวิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ 6 ข้อ แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือ 5 ข้อ การประสานงานความร่วมมือ 9 ข้อ การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือ 7 ข้อ และการติดตามและประเมินผลความร่วมมือ 9 ข้อ

A DEVELOPMENT OF A MODEL FOR ACADEMIC COOPERATION IN TEACHING AND LEARNING AMONG PUBLIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

AN ABSTRACT

BY

AMORNRAT PINYOANANTAPONG

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Doctor of Education degree in Higher education

at Srinakharinwirot University

May 2003

Amornrat Pinyoanantapong. (2003). A *Development of a Model for Academic Cooperation in Teaching and Learning among Public Higher Education Institutions*. Dissertation, Ed.D. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee : Asst. Prof. Dr. Achara Whattananarong, Asst. Prof. Dr. Suchada Suthummaraksa, Assoc. Prof. Dr. Dussadee Yoelao.

The purpose of this study was to develop a model for academic cooperation in teaching and learning among public higher education institutions. The study was conducted in 4 stages. The first stage, the researcher collected data about academic cooperation in teaching and learning from review of documents and related literature and interview of educators. The second stage, the researcher analyzed and synthesized data from the first stage and then created the components of a model for academic cooperation in teaching and learning. The third stage, a panel of 17 experts rated and revised the components of the proposed model 3 rounds by Delphi Technique. The fourth stage, the components of the model were rated by 147 deans of 23 public higher education institutions.

The findings of the model for academic cooperation in teaching and learning among public higher education institutions which the experts judged to be appropriate and the deans considered to be applicable consisted of 4 major components as follows :

1. Principles of academic cooperation in teaching and learning consisting of 14 items

2. Structures and mechanisms of academic cooperation in teaching and learning consisting of 16 items

3. Types of activities of academic cooperation in teaching and learning consisting of activities concerning curriculum and instruction with 12 items, activities concerning instructors with 6 items and activities concerning materials, instruction supporting resources, and building and facilities with 3 items.

4. Management of academic cooperation in teaching and learning consisting of ways to establish academic cooperation with 6 items, supporting funding resources for academic cooperation with 5 items, coordination of academic cooperation with 9 items, organization and development of cooperation projects with 7 items, and monitoring, evaluation and follow-up of academic cooperation with 9 items.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่าง
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ของ
นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งจากคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา รวมทั้งคณะกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ และดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความช่วยเหลือและคำแนะนำที่ได้รับ จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้จัดงบประมาณสนับสนุนให้กับผู้วิจัย โดยให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกกับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การให้สัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย ทั้งรอบที่ 1, 2 และ 3 รวมทั้งคณบดีจากคณะวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจำนวน 23 สถาบัน ที่กรุณาตอบแบบสอบถามการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณและขอขอบพระคุณบุคคลที่อยู่เบื้องหลัง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ได้แก่ คุณจารุณี สภากาญจน์ คุณวณัญญา กระบิลสิงห์และครอบครัว ดร.ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุควัฒน์ ดร.พรเทพ เมืองแมน รวมทั้งสามี บุตร และญาติของผู้วิจัยที่ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนการทำปริญญานิพนธ์

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา คณาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่ทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันการศึกษาแห่งนี้

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์

สารบัญ

บทที่ **หน้า**

1 บทนำ 1
ภูมิหลังและสภาพปัญหา 1
ความมุ่งหมายของการวิจัย 10
ความสำคัญของการวิจัย 10
ขอบเขตของการวิจัย 10
นิยามศัพท์เฉพาะ 10
กรอบแนวคิดในการวิจัย 12

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 16
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความร่วมมือ 16
ความหมายของความร่วมมือ 16
ความสำคัญของความร่วมมือ 17
หลักการและแนวปฏิบัติของความร่วมมือ 20
การประสานงานเพื่อความร่วมมือ 22
ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบผลสำเร็จ 25
ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา 27
แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา 27
ความหมายของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
อุดมศึกษา 27
ความสำคัญของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
อุดมศึกษา 28
ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง
สถาบันอุดมศึกษา 29
องค์ประกอบของข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ
ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา 29
ขั้นตอนการดำเนินการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
อุดมศึกษา 30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

2 (ต่อ) ลักษณะกิจกรรมภายใต้ข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือ
ทางวิชาการ 33
รูปแบบของกิจกรรมการแลกเปลี่ยน 33
นโยบายของรัฐว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ 34
นโยบายความร่วมมือตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 34
นโยบายทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง
สถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ 47
เทคนิคเดลฟาย 56

3 วิธีดำเนินการวิจัย 61
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทาง
วิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 64
วัตถุประสงค์ 64
วิธีดำเนินการ 64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 65
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 65
การวิเคราะห์ข้อมูล 65
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทาง
วิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 66
วัตถุประสงค์ 66
วิธีดำเนินการ 66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3 (ต่อ)	ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	66
	วัตถุประสงค์	66
	วิธีดำเนินการ	67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล	70
	การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบให้สมบูรณ์ก่อนนำไป ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ	71
	ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำองค์ประกอบของ รูปแบบไปปฏิบัติ	71
	วัตถุประสงค์	71
	วิธีดำเนินการ	72
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
	การวิเคราะห์ข้อมูล	74
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบ ของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	75
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ	75
	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบ ของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1	77
	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบ ของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2	89
	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบ ของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 3	101
	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

4 (ต่อ) ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ 103

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 103

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณบดีที่มีต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ..... 105

5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ 117

สรุปผลการวิจัย 118

อภิปรายผล 126

ข้อเสนอแนะ 142

บรรณานุกรม 144

ภาคผนวก 149

ภาคผนวก ก 150

ภาคผนวก ข 155

ประวัติย่อผู้วิจัย 217

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลังและสภาพปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทหลักในการผลิตกำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีภารกิจที่สำคัญ 4 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอนหรือการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การที่สถาบันอุดมศึกษาจะได้รับการยอมรับและเป็นที่พึ่งของสังคมได้นั้น ควรปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและความเป็นเลิศ และมีการกระจายโอกาสและความเสมอภาค ทั้งนี้เนื่องจากความมีประสิทธิภาพ ความมีคุณภาพและความเป็นเลิศของการอุดมศึกษา จะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขณะเดียวกันก็ยังเป็นกลไกช่วยชี้โอกาสหรือช่องทางในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ อันเกิดจากศักยภาพหรือความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า และช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาไทยให้ทันและให้นำสภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประชาคมนานาชาติ ส่วนการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาจะแก้ไขสภาพอนารยะของสังคมไทยและทำให้ฐานการผลิตทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 5 – 6)

ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเผชิญกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องปรับบทบาทเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการในเชิงปริมาณ แต่ขณะเดียวกันต้องเน้นคุณภาพที่แข่งขันได้ สภาวการณ์ดังกล่าวที่สำคัญ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกอันเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการเปิดเสรีทางการค้าและการศึกษา จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะต้องเน้นคุณภาพที่แข่งขันได้ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ

2. ภาวะงบประมาณอันจำกัด อันเนื่องมาจากการประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้รับงบประมาณน้อยลง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณก่อสร้างอาคารสถานที่และงบดำเนินการ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 19)

3. โครงสร้างประชากรอุดมศึกษาที่จะมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการประมาณการจำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 – 11 โดยประมาณการว่า จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยรวมจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอดทุกแผนฯ กล่าวคือ เพิ่มโดยเฉลี่ยประมาณ 55,000 108,000 และ 222,300 คน ในช่วงแผนฯ 9 10 และ 11 ตามลำดับ โดยเฉพาะในช่วงแผนฯ 10 และ 11 จะมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นสูงมาก

อันเนื่องมาจากการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มดีขึ้น อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะสูงไปถึงร้อยละ 5.5 – 6.0 ในช่วงแผนฯ 10 – 11 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 57) ความต้องการในการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของความสามารถของแต่ละบุคคล (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ข : 7) รวมทั้งผลจากการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาในระดับกลาง โดยการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 9 ปี เป็น 12 ปี ในลักษณะการจัดการศึกษาแบบให้เปล่านั้น จะส่งผลทำให้ใน 10 – 15 ปีข้างหน้า เด็กไทยส่วนใหญ่จะจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นปัจจัยเสริมที่ส่งผลให้มีผู้เรียนต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 6)

จากสภาวการณ์ดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับบทบาทในการดำเนินงานอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากการที่จะจัดและดำเนินงานการอุดมศึกษา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการในเชิงปริมาณที่สูงขึ้นอย่างมาก และยังต้องพยายามเพิ่มมาตรฐานคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ในระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ ขณะเดียวกันกลับได้รับงบประมาณค่อนข้างจำกัด ทำให้ต้องคำนึงถึงการประหยัด คุ้มค่า และลดต้นทุนในการดำเนินงาน ซึ่ง จรัส สุวรรณเวลา มีความเห็นว่า ปัจจุบันการอุดมศึกษาไทยกำลังประสบภาวะวิกฤติหลายอย่าง ทั้งวิกฤติด้านคุณภาพการศึกษา วิกฤติด้านความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ และวิกฤติด้านความเสมอภาคและโอกาสการเข้าสู่อุดมศึกษาของไทย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 41)

อย่างไรก็ตาม แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขหรือผ่อนคลายผลกระทบต่อการอุดมศึกษาอันเนื่องมาจากสภาวการณ์ดังกล่าวข้างต้นก็คือ การนำแนวคิดด้านความร่วมมือ (Cooperation) เข้ามาช่วยในการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกันที่สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล คือ อาจารย์ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอาคารสถานที่ การใช้ทรัพยากรร่วมกันทำให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการประหยัดทรัพยากรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงาน และผลักดันให้เกิดมิติใหม่ในการบริหารอุดมศึกษาภายใต้การขาดแคลนทรัพยากร โดยเน้นประสิทธิภาพภายใน สัดส่วนของทรัพยากรอุดมศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้สถาบันแต่ละแห่งต้องมีนั้น หากใช้ความร่วมมือก็จะทำให้เกณฑ์สัดส่วนดังกล่าวลดลงได้ ส่วนวิกฤติด้านความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติก็จะแก้ไขได้หากใช้บุคลากรร่วมกับมหาวิทยาลัยนานาชาติ และวิกฤติด้านความเสมอภาคและโอกาสการเข้าสู่อุดมศึกษาก็จะแก้ไขได้ โดยการกระจายเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะถ้าสามารถร่วมมือกันถึงขั้นพัฒนาระบบ UNINET (University Networking) ก็จะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เท่าเทียมกันทุกคน โดยการให้การศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ทางการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 41 – 42)

การนำความร่วมมือเข้ามาใช้จะสามารถแก้ไขภาวะวิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากความร่วมมือเป็นกลไกทางการบริหารอย่างหนึ่งที่เป็นช่องทางในการที่จะผสมผสานหรือรวมภารกิจ การทำงานและทรัพยากรเข้าด้วยกันที่เปรียบเสมือนการเอาไม้ไผ่เล็ก ๆ มามัดรวมกัน แล้วทำให้เกิดพลังในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 6) ความร่วมมือเป็นแนวคิดในการบริหารองค์กรยุคใหม่ เป็นการบริหารงานที่จะก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการระดมความคิด ระดมภารกิจและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และลดความซ้ำซ้อนของงาน (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 17) ความร่วมมือทางวิชาการก็เช่นเดียวกับความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ที่เป็นกลไกที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มคุณภาพของผลผลิตและบริการ ช่วยย่นระยะเวลาทำให้องค์กรเข้มแข็งเร็วขึ้น และยังช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งยิ่งขึ้นให้กับองค์กร อันเนื่องมาจากศักยภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางในการปฏิบัติภารกิจ ตามที่สังคมหรือประเทศชาติต้องการ ความร่วมมือจึงเป็นหนทางหนึ่งที่ผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อันเนื่องมาจากการได้รู้จัก พบปะสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์กับกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่ม (อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2537; อ้างอิงจาก ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 : 44 – 45)

ทบวงมหาวิทยาลัยได้เห็นความสำคัญของการนำความร่วมมือมาใช้ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือไว้ในนโยบายด้านการบริหารในแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533–2547) (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 11-12) โดยนโยบายดังกล่าวกำหนดให้มีการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอก และระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนชนบทและเมืองในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ พร้อมทั้งได้กำหนดมาตรการเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว โดยการสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอก และระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนชนบทและเมืองในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ โดยรัฐอาจใช้กลไกงบประมาณและการจัดสรรอัตรากำลัง เพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

บทบาทหลักของสถาบันอุดมศึกษา คือการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และในการผลิตบัณฑิตที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสามารถแข่งขันได้นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับอาจารย์ คุณภาพหลักสูตร การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม และศักยภาพของสถาบันแล้ว การสร้างเครือข่ายความร่วมมือนับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากเป้าหมายของการสร้างเครือข่ายก็คือการมุ่งสร้างพลังการผลิตให้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น และขณะเดียวกันเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลเสริมกัน ที่จะทำให้เกิดคุณภาพโดยองค์รวมที่สมบูรณ์ได้ทั้งในการที่จะคงหรือเพิ่ม

มาตรฐานการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543 : 97 – 98) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จึงเป็นความร่วมมือที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ คุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอน(output) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของปัจจัยตัวป้อน(Input) อันได้แก่ ผู้เรียน อาจารย์ หลักสูตร อุปกรณ์และทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียน และอาคารสถานที่ และองค์ประกอบด้านกระบวนการ (process) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การดำเนินการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินการเรียนการสอน (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. 2543 : 165 - 169; อัญญวรรณ เมธีสถาพร. 2544 : 178 – 179) และในการที่จะรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อการรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดหลักสูตรที่เน้นความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบัน ดังนั้น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร จึงต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบภายใต้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหรือคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหลายด้าน การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ จำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาการศึกษา คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษาต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัย และในสภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องคำนึงถึงการรักษามาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายในสถาบัน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

จากการศึกษาความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยพบว่า ปัจจุบันมีความร่วมมือทางวิชาการหลายลักษณะ ได้แก่

1. ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตร ความร่วมมือในลักษณะนี้มีทั้งการประสานเป็นทางการและการประสานโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล โดยความร่วมมือส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการขอความช่วยเหลือจากสถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชาที่มีความพร้อมด้านบุคลากรมากกว่ามาร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหรือเป็นวิทยากร

2. ความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอน ตัวอย่างโครงการความร่วมมือดังกล่าว ได้แก่

- ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาอุตสาหกรรมการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับกรมการฝึกหัดครู ปีการศึกษา 2532 – 2536 ซึ่งมีการประสานการใช้อาจารย์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและใช้สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และยานพาหนะร่วมกัน มีการวางแผนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนการเสนอขออนุมัติงบประมาณซึ่งได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินร้อยละ 24 และงบประมาณรายได้ร้อยละ 76 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป : 58 – 60)

- โครงการความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูกับวิทยาลัยพลศึกษาในการผลิตบัณฑิต โดยมีการจับคู่กันระหว่าง 2 สถาบันดังกล่าวจำนวน 17 คู่ (ดำรัสวิทย์ ปทุมมาศ. 2535)

- โครงการความร่วมมือในการผลิตบัณฑิตทางด้านเภสัชศาสตร์ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยศิลปากร จัดหลักสูตรในลักษณะ Modular Program โดยจัดการเรียนการสอนที่พัทยาหรือที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยศิลปากรตามแผนที่ร่วมกันกำหนดขึ้น ผู้เรียนอยากเข้ามหาวิทยาลัยใดก็สมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยนั้น เมื่อสำเร็จการศึกษาก็รับปริญญาของมหาวิทยาลัยที่ลงทะเบียนเรียน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 43)

- โครงการความร่วมมือในการผลิตดุษฎีบัณฑิตทางการบริหารธุรกิจ หลักสูตรนานาชาติระหว่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒน-บริหารศาสตร์ โดยมีมหาวิทยาลัยจากแคนาดาเข้ามาช่วยเหลือซึ่งเรียกโครงการนี้ว่า โครงการ JDBA (Joint Doctor of Business Administration Program) โดยผู้เรียนจะลงทะเบียนเรียนที่มหาวิทยาลัยใดก็ได้ แต่เวลาเรียนมาเรียนร่วมกัน บางวิชาเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บางวิชาเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยมีการวางแผนร่วมกันในการแบ่งภาระการจัดการเรียนการสอน เมื่อจบแล้วผู้เรียนจะได้รับปริญญาจากสถาบันที่ลงทะเบียนเรียน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 47)

- โครงการความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป โดยจัดให้มีการศึกษาภาคสนาม (Work Camp) โดยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะสลับหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้มีการเสนอให้จัดตั้งอนุกรรมการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาที่จะจัดการเรียนการสอนแบบให้มีการศึกษาภาคสนาม (Work Camp) โดยการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ได้มาพบกัน รวมทั้งเป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็น ได้เรียนรู้สภาพต่าง ๆ ตามความเป็นจริงโดยการลงไปศึกษายังพื้นที่โดยตรงด้วย นอกจากนี้ได้มีความพยายามที่จะจัดการศึกษาภาคสนาม สำหรับวิชาศึกษาทั่วไปที่อิงการศึกษาจากอารยธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นแกนนำในการที่จะผลักดันโครงการนี้ออกมาเป็นรูปธรรม (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. 2544 : 1 – 2)

3. ความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอาจารย์ ตัวอย่างโครงการความร่วมมือดังกล่าว ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ทุนกับอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเอกชนในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์และการ

บัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้ความช่วยเหลือกับสถาบันราชภัฏ โดยการให้อาจารย์หรือบุคลากรเข้าศึกษาเพิ่มเติมหรือเข้าสังเกตการเรียนการสอนเป็นรายวิชาได้ เป็นต้น โครงการความร่วมมือดังกล่าวเป็นโครงการความร่วมมือที่เกิดจากสถาบันที่มีความพร้อมหรือเข้มแข็งกว่าให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า โดยเฉพาะในกรณีจัดสรรโควต้าพิเศษให้กับอาจารย์ในการศึกษาต่อปริญญาโทหรือปริญญาเอก ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ให้โอกาสพิเศษเพื่อการพัฒนาบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา แต่อย่างไรก็ตามไม่มีข้อต่อรองในเรื่องคุณภาพ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 52) และสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังร่วมมือกันจัดโครงการร่วมในการพัฒนาบุคลากรโดยสลับกันเป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาทางวิชาการ นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาบุคลากรระดับอุดมศึกษา โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณรวมในลักษณะเป็นงบกลางให้ โดยทุกมหาวิทยาลัยจะต้องร่วมกันวางแผนสำรวจความต้องการจำเป็นและร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรว่าในแต่ละปีจะวางแผนจัดสรรในการจัดส่งอาจารย์จากสาขาวิชา/มหาวิทยาลัยใดในจำนวนเท่าใด ไปศึกษาต่อต่างประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 51)

4. ความร่วมมือในด้านการให้ความช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยน การให้ยืมหรือให้เช่าทรัพยากร เช่น การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยบูรพาเช่าสถานที่ในการจัดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ เป็นต้น

นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดสรรทุนเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการจัดทำฐานข้อมูล(database) ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างขึ้น มาให้เป็นระบบและสอดคล้องกัน โครงการความร่วมมือดังกล่าวนี้ หน่วยงานกลางคือทบวงมหาวิทยาลัยจะต้องจัดเตรียมระบบที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (physical infrastructure) ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันที่เรียกว่า UNINET (University Networking) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่พัฒนาองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาที่แต่ละมหาวิทยาลัยคิดค้นพัฒนาขึ้น การพัฒนาองค์ความรู้ดังกล่าวนี้ หากต่างคนต่างทำก็จะไม่รู้กันและมองไม่เห็นกัน ดังนั้นเมื่อมีเครือข่ายความร่วมมือด้านฐานข้อมูลที่เป็นระบบเดียวกัน หรือ UNINET เกิดขึ้น ก็จะเปรียบเสมือนมีท่อเชื่อมให้มองเห็นกัน สถาบันอุดมศึกษาใดทำสิ่งใดไปแล้ว อีกสถาบันหนึ่งก็สามารถคิดค้นพัฒนาต่อยอดกันได้โดยไม่ซ้ำซ้อนกัน จึงเป็นการลดความสูญเปล่าและเป็นการร้อยภารกิจเข้าด้วยกัน โดยนำองค์ความรู้ความชำนาญที่มีอยู่ในแต่ละสถาบันมาทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลทำให้การพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ของประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและคุณภาพ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 11 - 12)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาหลายประการ ได้แก่

1. สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีความร่วมมือทางวิชาการไม่มากเท่าที่ควร กล่าวคือ ความร่วมมือมักจัดดำเนินการในบางสาขาวิชา และมักเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รูปแบบของความร่วมมือจึงปรากฏเป็นรูปธรรมไม่ชัดเจนนัก ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่างมุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศ และความสมบูรณ์โดยตนเอง ทำให้ขาดแนวคิดในการพัฒนาโดยการพึ่งพาสถาบันอื่น จึงทำให้เกิดจุดอ่อนและช่องว่างในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 17–18) โดยที่ความร่วมมือระดับองค์การหรือระดับสถาบันส่วนใหญ่มักเกิดจากการผลักดันของทบวงมหาวิทยาลัยมากกว่าที่จะเกิดจากการผลักดันระหว่างองค์การ

2. สถาบันอุดมศึกษาไทยยังคงติดยึดกับการบริหารงานในรูปแบบที่ต่างคนต่างทำ ขาดความเข้าใจและตระหนักในการให้ความสำคัญกับการนำความร่วมมือมาใช้ในการบริหารงาน และขาดทักษะในการบริหารความร่วมมือ ซึ่งจำเป็นจะต้องผสมผสานการดำเนินภารกิจและทรัพยากรต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 20) และเมื่อกล่าวถึงความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนใหญ่มักเป็นความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากในระยะเริ่มต้นของการก่อตั้ง สถาบันอุดมศึกษาไทยยังไม่มีความเข้มแข็งและยังไม่มีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงมักขอความร่วมมือไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาระบบหรือในการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ในบางครั้งองค์ความรู้หรือระบบที่พัฒนาขึ้นในสถาบันหนึ่ง โดยแท้จริงแล้วสามารถนำไปใช้กับอีกสถาบันหนึ่งได้โดยการปรับใช้เพียงเล็กน้อย แต่เมื่อสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศขาดข้อมูลและขาดแนวคิดในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างก็ประสานขอความร่วมมือหรือขอความช่วยเหลือไปยังต่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่เป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากโดยไม่จำเป็น อันเนื่องมาจากการจ่ายซ้ำในการจ้างงานหรือจ้างพัฒนาระบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน จากสถานการณ์ดังกล่าวหากสถาบันอุดมศึกษาไทยเพิ่มความร่วมมือกันภายในประเทศ โดยพัฒนาระบบความร่วมมือให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อความร่วมมือ ทั้งในแง่สารสนเทศทั่ว ๆ ไป สารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรความร่วมมือ รวมทั้งการร่วมกันพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความร่วมมือ เป็นต้น ก็จะเพิ่มขีดความสามารถในด้านการแข่งขันและเพิ่มอำนาจการต่อรองกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะกับต่างประเทศได้ดีกว่าในลักษณะสถาบันเดี่ยว (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 12)

3. โครงการความร่วมมือทางวิชาการหลายโครงการมักเกิดขึ้นในลักษณะหรือรูปแบบของการระดมความคิดเห็น การปรึกษาหารือ หรือการเสนอแนวคิดซ้ำ ๆ กันในที่ประชุม โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมีน้อยมาก บางโครงการความร่วมมือเมื่อได้รับการผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรม ก็ยังมีปัญหาในการดำเนินการ ได้แก่ การขาดการจัดทำแผนงานความร่วมมือที่ชัดเจนมีปัญหาการปฏิบัติงานตามแผน การขาดการ

ติดตามและประเมินผลความร่วมมือ ความไม่เพียงพอของทรัพยากรความร่วมมือ เป็นต้น (ดำรัสวิทย์ ปทุมมาศ. 2535 : 42 – 49)

4. ความร่วมมือทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือแบบง่าย ๆ ซึ่งถือเป็นความร่วมมือในระดับต่ำ เช่น การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างสถาบันมาร่วมเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์ เป็นต้น

จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการคาดการณ์จำนวนผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากตามการประมาณการในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 10 และ 11 การปฏิบัติภารกิจอุดมศึกษาภายใต้งบประมาณอันจำกัด ที่จะต้องตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และความเป็นเลิศ โดยคำนึงถึงการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การเตรียมภารกิจเพื่อรองรับกับกระแสความต้องการอุดมศึกษาอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย การเตรียมรับการแข่งขันที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและนานาชาติ สถานการณ์เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบอย่างแน่นอนต่อการดำเนินงานอุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับกลยุทธ์ และวิธีการบริหารจัดการ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการในเชิงปริมาณแต่ขณะเดียวกันต้องเน้นคุณภาพที่แข่งขันได้ ตามความต้องการของสังคมภายใต้งบประมาณอันจำกัด การทำงานในรูปแบบที่ต่างคนต่างทำไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยอาศัยความร่วมมือ ทั้งนี้เนื่องจากความร่วมมือจะส่งผลทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความเข้มแข็งมากขึ้นและเร็วขึ้น สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพประหยัด คุ้มค่า และลดต้นทุนในการดำเนินงาน โดยสามารถคงหรือเพิ่มมาตรฐานคุณภาพไว้ได้ และจากการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นภารกิจแรกของสถาบันอุดมศึกษาของไทยพบว่า ความร่วมมือทางวิชาการยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ยังขาดประสิทธิภาพและมีจุดอ่อนหลายประการ ซึ่งหากได้มีการศึกษาและพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ก็จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้แนวทางในการบริหารงานที่จะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และยังเป็นการพัฒนาบทบาทและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้สนองต่อนโยบายที่สำคัญ ๆ ของชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นศูนย์กลางทางการเรียนในระดับอุดมศึกษาของภูมิภาค การสร้างระบบฐานข้อมูลอุดมศึกษา การเสาะแสวงหาองค์ความรู้ความชำนาญที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในแต่ละสถาบัน เข้ามาทำให้เกิดผลขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น และการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการจะทำได้ง่ายและรวดเร็วหากเริ่มต้นพัฒนาจากเครือข่ายในสังกัดเดียวกันก่อน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 39) ทั้งนี้เนื่องจากระบบการบริหารงาน

รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของแต่ละสถาบันในเครือข่ายเดียวกัน จะมีความสอดคล้องสูงกว่าต่างสถาบัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ จากนั้นจึงพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการวิจัยดังกล่าว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้วิจัยจะสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้ โดยไม่มีข้อจำกัด โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการขาดการประชุม รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารระดับคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จากองค์ประกอบดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จากกระบวนการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แนวทางในการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน พร้อมทั้งได้แนวทางในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ และด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของการดำเนินงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในการพัฒนาคุณภาพของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนของสถาบันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด นอกจากนี้การพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวจะนำไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือในด้านอื่น ๆ และขยายไปสู่ความร่วมมือในรูปเครือข่าย ทั้งเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอกและระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนชนบทและเมือง ในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยที่ปรากฏในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งรูปแบบความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในการใช้เป็นแนวทางในการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนในการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2. การวิจัยครั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระบบการบริหารงานที่นำความร่วมมือมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในทุกส่วนขององค์กร และนำไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือในรูปเครือข่ายของความร่วมมือด้านต่าง ๆ ทั้งระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และนานาชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ และการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ในการพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน และคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีจำนวน 23 แห่ง ก่อนนำมาสร้างเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง การจัดดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดนโยบาย ภารกิจ การทำงานและทรัพยากรเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพของแต่ละองค์การ โดยสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมกันปฏิบัติภารกิจมีการประสานงานอย่างเป็นทางการ มีการจัดทำโครงการความร่วมมือร่วมกัน โดยร่วมกันปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบ และมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันภายใต้วัตถุประสงค์/เป้าหมายเดียวกัน หรือต่างวัตถุประสงค์/เป้าหมายกันก็ได้

ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในด้านการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกิจกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ และด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน หมายถึง แบบของการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย

1. หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
3. ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่
4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย
   - วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ
   - แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ
   - การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการ
   - การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ
   - การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการวิจัยนี้มี 2 กลุ่มคือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในกระบวนการวิจัยขั้นตอนการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 4 คน โดยมีคุณสมบัติเป็นนักวิชาการทางการอุดมศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในระดับอุดมศึกษา

และ/หรือเป็นผู้บริหารระดับนโยบายที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารความร่วมมือทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารระดับนโยบายที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารความร่วมมือทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา และเป็นนักวิชาการทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ ในการวิจัยนี้หมายถึง นักวิชาการทางการอุดมศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงการอุดมศึกษา และ/หรือมีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการบริหารความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โดยเป็นผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยกระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย ในขั้นการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดี ในการวิจัยนี้หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหารระดับคณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหารระดับสาขาวิชา/สำนักวิชาของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในการวิจัยนี้หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีจำนวน 23 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

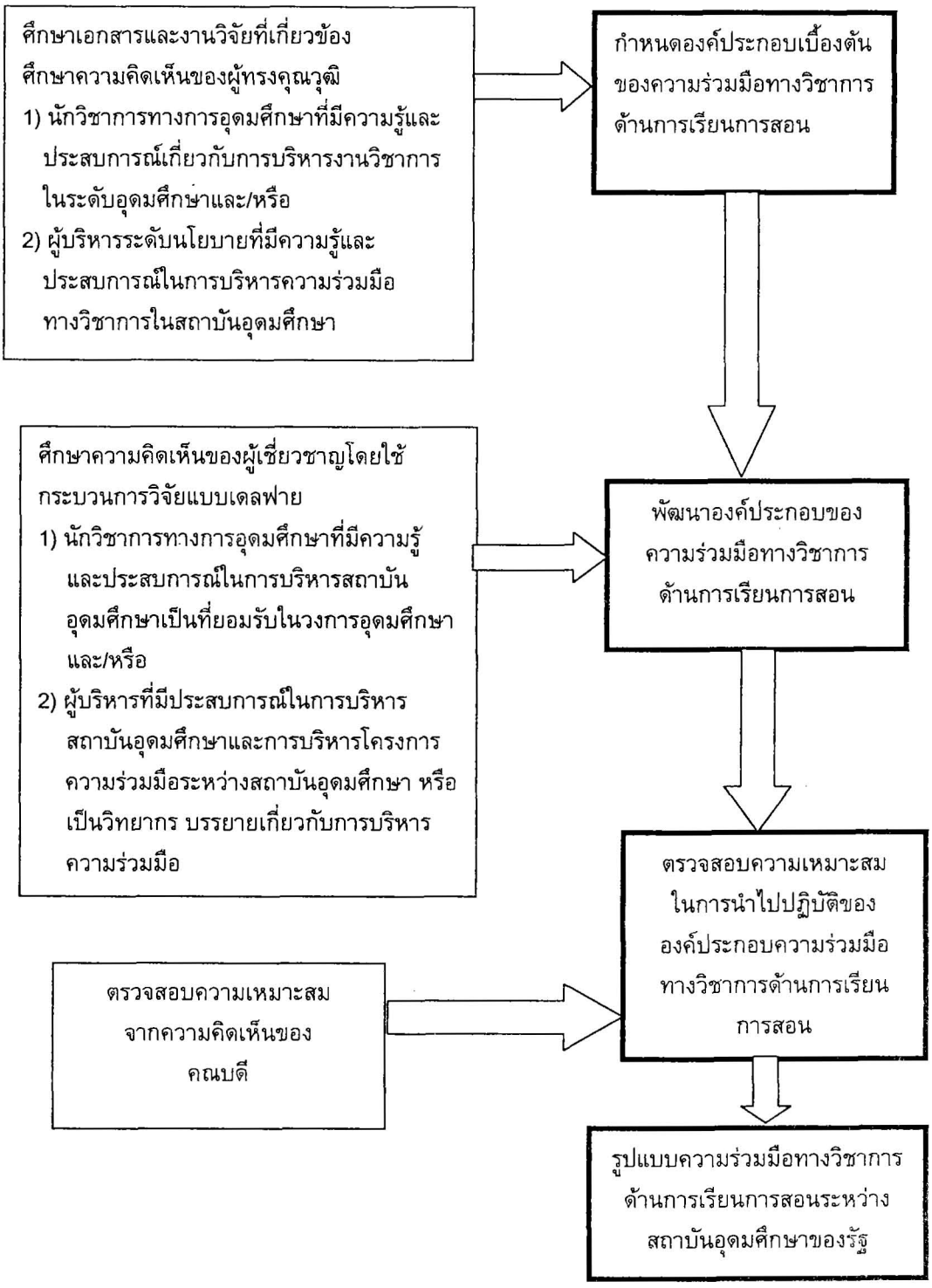
กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการคัดเลือกงานวิจัยที่มีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษา

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่ งานวิจัยของธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542) เรื่องการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ประกอบด้วย หลักการของความร่วมมือ โครงสร้างองค์กรความร่วมมือ และแนวปฏิบัติและการดำเนินงานความร่วมมือตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด และงานวิจัยของอาภรณ์ แก่นวงศ์ (2535) ซึ่งศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ประกอบด้วย ปรัชญาและนโยบายของมหาวิทยาลัย/สถาบันเกี่ยวกับความร่วมมือ กลไกในการส่งเสริมความร่วมมือ กระบวนการหรือวิธีการจัดดำเนินการเพื่อให้มีข้อตกลงความร่วมมือ แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย/สถาบันเกี่ยวกับความร่วมมือ รูปแบบของกิจกรรมความร่วมมือ ลักษณะการเข้าร่วมมือ การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือ และงานวิจัยของจำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543) และอัญญวรรณ เมธีสถาพร (2544) ซึ่งศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยตัวป้อน ได้แก่ อาจารย์ หลักสูตร อุปกรณ์และทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และเพื่อให้องค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้น ประกอบด้วย

1. หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
3. ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่
4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   - วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ
   - แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ
   - การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการ
   - การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ
   - การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

หลังจากนั้นได้พัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย และการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ จากความคิดเห็นของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ขั้นตอนการวิจัยดังกล่าวทำให้ได้รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นเนื้อหาในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความร่วมมือ การประสานงานเพื่อความร่วมมือ ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบผลสำเร็จ ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ และเทคนิคเดลฟาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความร่วมมือ

1. ความหมายของความร่วมมือ

ตามความหมายใน New Webster's Dictionary of the English Language (Webster. 1985 : 224) ความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง การร่วมกระทำหรือร่วมแสดงออกเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrion and Ireland. 1993 : 86–87) ได้สรุปไว้ว่า ความร่วมมือ คือ การที่คนตั้งแต่สองคน หรือ สองหน่วยงาน/องค์กรขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกันปฏิบัติภารกิจ อาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือคนละเป้าหมายก็ได้ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติ อีกทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติและ/หรือร่วมรับผลประโยชน์จากการปฏิบัติ โดยภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงและความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน

นอกจากนั้น ดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrion and Ireland. 1993 : 125) ยังได้กล่าวถึงสาเหตุของความร่วมมือระหว่างกันและกัน 3 ประการ ได้แก่

1. ยอมรับถึงความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน
2. มีลักษณะจะต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันบ้างบางส่วน
3. มีการแสดงออกถึงความจำเป็นหรือความต้องการที่จะพึ่งพาอาศัยกันในระดับปฏิบัติการ

นอกจากนี้ คูมส์ (Coombs. 1981 : 41) อธิบายว่า ควรมีการแยกความหมายกันให้ชัดเจนระหว่าง "ความร่วมมือ" กับ "การประสานงาน" เพราะความร่วมมือมีความหมายที่กว้างและลึกซึ้งกว่าการประสานงาน โดยความร่วมมือเป็นเรื่องของการตั้งเป้าหมายและปฏิบัติงาน

ร่วมกันอย่างชัดเจน ส่วนการประสานงานเป็นเพียงการกำหนดข้อตกลงร่วมกันที่จะไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน

ทอมป์สัน (นิตยา เงินประเสริฐศรี. 2540 : 27; อ้างอิงจาก Thompson. 1958.) ได้กล่าวถึงความหมายของความร่วมมือว่า เป็นกระบวนการที่องค์กรหนึ่งได้ร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมที่มีความมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงโดยมีการกระทำร่วมกันซึ่งการกระทำร่วมกันระดับต่ำสุด คือ การเจรจาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ระดับสูงขึ้นมา คือ การดึงหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมงานด้วยหรือเข้ามาเป็นพวก และการรวมกำลัง ซึ่งเป็นระดับของการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จัดเครือข่ายการทำงาน (Networking) และจัดบทบาทหน้าที่รวมทั้งเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกัน (Sense of Belongings) ส่วน ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542 : 17) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือว่า เป็นการร่วมกันปฏิบัติงานของทั้งบุคคล กลุ่ม หรือหน่วยงานเพื่อให้บรรลุทั้งวัตถุประสงค์ของงานหรือหน่วยงานโดยอาศัยลักษณะการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ หรือร่วมกันกำหนดวิธีการ หรือเอื้ออำนวยความสะดวกในทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ สำหรับ เรวัตร ชาตรีวิศิษฏ์ (2539 : 115) ได้อธิบายว่า หากความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเป็นไปในทางร่วมมือกันแล้ว จะมีผลดีในแง่ที่ทรัพยากรถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ลดความซ้ำซ้อนของงานและไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ความคิดริเริ่มในโครงการใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นได้อย่างสะดวก ทั้งนี้เพราะไม่ต้องเกรงว่าจะต้องไปแย่งชิงทรัพยากรกับองค์กรอื่น ๆ โดยที่ต่างคนต่างไม่รู้ว่า ใครกำลังทำอะไรอยู่ก่อนแล้ว จึงเป็นการลดอุปสรรคในการทำงานลงได้ และจากการศึกษาของ ดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrion and Ireland.1993 : 124–125) เกี่ยวกับผลกระทบที่องค์กรหนึ่งแต่งตั้งสมาชิกของอีกองค์กรหนึ่งให้เข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการที่ปรึกษาได้ช่วยก่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กร และมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการสร้างความสัมพันธ์ นอกจากนั้นการวิจัยของอุไรวรรณ คนึงสุขเกษม และอมรา สุนทรธาดา (2532 : 53) ยังพบว่าการสร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานของแต่ละองค์กรเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

2. ความสำคัญของความร่วมมือ

พาร์สันส์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536 : 62 – 63; อ้างอิงจาก Parsons. 1990 : 69 - 77) ได้กล่าวถึงทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure Functional Theory) ซึ่งสรุปได้ว่า สังคมเป็นระบบย่อยระบบหนึ่ง ที่ประกอบด้วยระบบย่อย ๆ เป็นขั้น ๆ (Hierachy of Subsystem) ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระบบการกระทำทุกระบบไม่ว่าจะเป็นระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม และระบบอินทรียภาพจะมีการสร้างสมดุลเพื่อการอยู่รอด กล่าวคือ

1. มีการปรับตัว (Adaptation) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการกระทำ

2. มีการบูรณการโดยการรวมหน่วย (Integration) เพื่อให้เกิดความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันและกัน

3. มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement) ซึ่งหมายถึงการระดมทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งหาวิธีการเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย และ

4. มีการคงไว้ซึ่งแบบแผน และลดความตึงเครียด (Pattern Maintainance and Tension Management) หมายถึง การกระทำซึ่งกันและกันของระบบ หรือกลุ่มจะต้องรักษาแบบแผนของการปฏิบัติ หรือการโต้ตอบซึ่งกันและกัน และลดความตึงเครียดเพื่อการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ และความรู้สึกของสมาชิก เพื่อความมั่นคงของระบบ

จากทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ที่กล่าวถึงการสร้างความสมดุลเพื่อการอยู่รอดของระบบการกระทำทุกระบบดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การบูรณาการโดยการรวมหน่วย (Integration) เพื่อให้เกิดความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันและกัน เป็นรูปแบบหนึ่งของการรักษาความสมดุลของสังคมหรือองค์กร กล่าวคือ เมื่อส่วนประกอบหนึ่งของสังคมหรือองค์กรเปลี่ยนแปลงไป ส่วนประกอบอื่นจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพื่อให้เกิดความสมดุล เพื่อการอยู่รอด โดยที่อาจมีการปรับตัวเข้าหากัน มีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มีการพัฒนากลยุทธ์หรือเทคนิคในการดำเนินงาน ขณะเดียวกันก็ยังคงต้องรักษาแบบแผนของการปฏิบัติบางอย่างไว้ และหาวิธีการลดความตึงเครียดเพื่อความมั่นคงของระบบหรือสังคมดังกล่าว

สำหรับระบบความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกัน นอกจากสมาชิกจะต้องคำนึงถึง "หน้าที่" (Function) ซึ่งหมายถึงบทบาทของสมาชิกที่มีต่อกลุ่ม หรือแนวประพฤติปฏิบัติที่โต้ตอบซึ่งกันและกันของบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคมนั้น โดยหน้าที่มี 2 ประเภทคือ หน้าที่ที่เป็นวัตถุประสงค์โดยตรง คือหน้าที่ที่มุ่งให้เกิดผลจากการกระทำโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวของระบบ และหน้าที่แฝง คือ หน้าที่ที่ก่อให้เกิดผลโดยไม่ได้ตั้งใจภายใต้สถานการณ์เดียวกัน

นอกจากนี้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ยังอธิบายให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกัน และพัฒนาการของสังคมที่พยายามสร้างสรรค์กระบวนการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความจำเป็น พัฒนาการอย่างหนึ่งที่สังคมสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อการเผชิญกับปัญหาและความจำเป็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คือ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้ส่วนหนึ่งช่วยอธิบายให้เห็นการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทางโครงสร้าง โดยพาร์สันส์ได้อธิบายให้เห็นถึงวิธีการศึกษากลุ่มที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งตามทฤษฎีของพาร์สันส์มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ระบบต่าง ๆ จะสามารถดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิผล กล่าวคือ ต้องศึกษาว่าอะไรคือลักษณะจำเป็นในระดับต่าง ๆ ในการพัฒนากลุ่ม

2. ต้องศึกษาความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างและกระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ตามความจำเป็นที่จะต้องตอบสนอง

3. ถ้าไม่สามารถตอบสนองความจำเป็นได้ จะต้องหากลไกอื่นมาทดแทนเพื่อให้ระบบสามารถทำงานได้ตามปกติอย่างมีประสิทธิผล

4. ต้องศึกษาและพัฒนาโครงสร้างที่จะทำให้ระบบสามารถทำงานได้

การบริหารภายใต้ความร่วมมือจึงมีความสำคัญสรุปได้ดังนี้ (มงคล ด่านธานินทร์ และคณะ. 2533 : 119-120; ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 18)

1. ความร่วมมือนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนทรัพยากรบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนางาน และการประสานงานทางวิชาการ

2. ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติงานและการร่วมมือในการติดตามตรวจสอบโครงการต่าง ๆ

3. เป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและช่วยแก้ไข หรือผ่อนคลายปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรได้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้องค์กรสามารถคงหรือเพิ่มมาตรฐานของผลผลิตและบริการไว้ได้

4. ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ในเรื่องของข้อแตกต่างและวิธีการทำงานของทั้งสองฝ่าย และหากความร่วมมือมีประสิทธิภาพแล้ว องค์กรความร่วมมือจะมีความเข้มแข็งและมีอำนาจในการต่อรองกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ

จากความหมายและความสำคัญของความร่วมมือดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความร่วมมือคือ การร่วมกันปฏิบัติภารกิจของบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย วางแผนงาน กระบวนการทำงาน การติดตามและประเมินผลงาน การระดมวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อการบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือต่างเป้าหมายกันก็ได้ โดยการร่วมกันปฏิบัติภารกิจดังกล่าวอยู่ภายใต้การร่วมรับผิดชอบ และรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งหากความร่วมมือมีการประสานงานกันดีแล้วจะทำให้ทรัพยากรถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยลดความซ้ำซ้อนของงานและไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร ช่วยทำให้องค์กรสามารถคงหรือเพิ่มมาตรฐานของผลผลิตและบริการไว้ได้ และจากแนวคิดการบริหารและการพัฒนาตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของพาร์สันส์ดังกล่าว สามารถนำมาปรับใช้ได้กับระบบอุดมศึกษา กล่าวคือ ระบบอุดมศึกษาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาเป็นเพียงระบบย่อยระบบหนึ่งภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคม เมื่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเปลี่ยนแปลงไป ระบบ

การศึกษา ซึ่งรวมทั้งระบบอุดมศึกษาก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพื่อการอยู่รอดและรักษาความสมดุลของระบบหรือองค์กร และรูปแบบของการปรับตัวโดยการสร้างความสมดุลเพื่อการอยู่รอด รูปแบบหนึ่ง ก็คือ การบูรณาการโดยการรวมหน่วย (Integration) เพื่อให้เกิดความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีการปรับตัวเข้าหากัน มีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มีการพัฒนากลยุทธ์หรือเทคนิคในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับองค์กร โดยที่ระบบหรือองค์กรยังคงต้องรักษาแบบแผนของการปฏิบัติที่สำคัญไว้และขณะเดียวกันต้องหาวิธีการผ่อนคลายหรือลดความตึงเครียดของการปรับระบบ ซึ่งวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ก็คือ การให้อิสระกับองค์กรสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน

3. หลักการและแนวปฏิบัติของความร่วมมือ

ในการทำงานร่วมกันที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการนั้น เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์ (2539 : 119-120) ได้ให้แนวคิดการทำงานภายใต้ความร่วมมือว่า ความคาดหวังของความร่วมมือ คือ การสร้างการทำงานเป็นทีมและสามารถร่วมกันพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานร่วมกันนั้นย่อมมีการกระทบกระทั่งหรือมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ทั้งนี้เนื่องจากระบบการทำงานและพฤติกรรมขององค์กรที่ต่างกัน พฤติกรรมและค่านิยมของผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากอาจจะก่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นได้ จึงควรปรับหรือเปลี่ยนความรู้สึก ค่านิยมของแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นการทำงานกับภาคราชการหรือภาคเอกชนก็ตาม ดังนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีต่อกันไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก แต่คิดว่าเป็นเพื่อนร่วมงานกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มีสิ่งใดที่สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ก็ยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ตั้งใจแน่วแน่ที่จะจับมือร่วมกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. สร้างแนวความคิดให้ตรงกัน โดยคิดว่าการทำงานร่วมกันก็เพื่อผลประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งทั้งสองหน่วยงานก็จำเป็นต้องมีผลตอบแทนและผลประโยชน์ร่วมกัน และควรจะอยู่ในระดับที่พอใจทั้งสองฝ่าย อย่าคิดว่าถ้าเป็นหน่วยงานเอกชนก็มักทำงานเพื่อผลประโยชน์ของตน และถ้าเป็นหน่วยงานราชการก็มักทำงานล่าช้าและมีระบบการทำงานที่ไม่ยืดหยุ่น องค์กรต่าง ๆ จะต้องปรับให้เข้าหากันให้ได้

3. ระบบการทำงานที่ยึดติดกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ หากมีปัญหาในการปฏิบัติงานจะต้องปรึกษาเพื่อปรับหรือเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดให้สามารถทำงานได้อย่างสะดวกไม่มีอุปสรรค

4. การเอื้ออำนวยด้านข้อมูลและข่าวสาร ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและจัดหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกันและกัน โดยเน้นด้านข้อมูลของโครงการหรืองานที่

เกี่ยวข้องกับแต่ละฝ่าย เพื่อให้มีการปรับตัวของทั้งสองฝ่ายได้ทันตามเหตุการณ์ผันแปรของสภาวะภายนอก

5. ทำความรู้จักกับผู้เกี่ยวข้อง การทำงานร่วมกันหากผู้ร่วมปฏิบัติงานไม่รู้จักหรือคุ้นเคยกันแล้วจะทำให้การทำงานเกิดอาการเกร็ง การร่วมประชุมหรือโต้แย้งจะรุนแรงและบางครั้งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาระหว่างผู้ร่วมงาน หากผู้ปฏิบัติงานได้รู้จักสนิทสนมกันแล้วหากมีปัญหาในเรื่องการทำงานเกิดขึ้นจะสามารถตกลงและปรับความเข้าใจกันได้ง่าย การทำความรู้จักกันนั้นอาจทำในรูปของการร่วมสัมมนา การรับประทานอาหาร หรือการดูงาน แลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

จากหลักการและแนวปฏิบัติของความร่วมมือ จะเห็นได้ว่าการศึกษาองค์ประกอบทางการบริหารเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องศึกษาว่า อะไรคือรูปแบบหรือระบบความร่วมมือที่สามารถทำงานได้ อีกทั้งต้องศึกษาการจัดโครงสร้างและกลไกที่จะทำให้ระบบความร่วมมือสามารถทำงานได้ การศึกษาลักษณะที่จำเป็นและสำคัญในความร่วมมือ เพื่ออธิบายโครงสร้างและหน้าที่ของกลุ่มที่จะต้องตอบสนองภายใต้ความร่วมมืออันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่มีประสิทธิผล อันได้แก่

1. ทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์และขอบเขตภารกิจ

2. ร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติภารกิจ ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น สร้างสรรค์ริเริ่มและจริงใจต่อกัน

3. ผู้นำกลุ่มหรือองค์กรมีความรู้ความสามารถ ทักษะและร่วมในการบริหารกลุ่มหรือทีม

4. การจัดการอันได้แก่ การจัดโครงสร้างของกลุ่มหรือทีมที่มีประสิทธิภาพ การจัดระบบการสื่อสารและการประสานงาน การจัดระบบบริการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกตลอดจนความพอเพียงของทรัพยากร

ลักษณะของการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นมีสองลักษณะ คือ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 19; อ้างอิงจาก Thomas และ Robert. 1982 : 74)

1. การตกลงร่วมกัน (Bargaining) คือ การตกลงร่วมกันระหว่างองค์กร 2 องค์กร หรือมากกว่า เพื่อแลกเปลี่ยนผลตอบแทนซึ่งกันและกัน

2. การเข้าร่วมกัน (Coordination) คือ การร่วมกันปฏิบัติงานระหว่างสององค์กร หรือมากกว่าเพื่อเป้าหมายอันเดียวกัน

สำหรับลักษณะของการปฏิบัติงานร่วมกัน แบ่งตามระดับความสำคัญออกเป็น 3 ระดับ คือ (เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์. 2539 : 120 – 121)

1. การปฏิบัติงานร่วมกันในระดับต่ำ มีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ทำความรู้จักคุ้นเคยกับโครงการที่เกี่ยวข้องจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่น

1.2 ทำความรู้จักคุ้นเคยกับโครงการที่เกี่ยวข้องและต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

1.3 จัดให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ

1.4 แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลทั่ว ๆ ไป โดยเน้นด้านโครงการ

1.5 เป็นคณะกรรมการองค์กรร่วมกัน

2) การปฏิบัติงานร่วมกันในระดับกลาง มีแนวทางในการประสานงาน ดังนี้

2.1 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลอย่างเป็นทางการ เช่น รายงานข่าวเป็นการภายในระหว่างองค์กรร่วมมือ

2.2 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้

2.3 จัดให้มีโครงการร่วมระหว่างองค์กร

3) การปฏิบัติงานร่วมกันในระดับสูง มีแนวทางในการประสานงาน ดังนี้

3.1 จัดให้มีคณะกรรมการร่วมกันอย่างเป็นทางการ

3.2 จัดให้ร่วมเป็นเจ้าของสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยกัน

3.3 จัดให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับนโยบายและโครงสร้างการดำเนินงาน

การประสานงานเพื่อความร่วมมือ

1. ความหมายของการประสานงาน

แมคฟาร์แลนด์ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 22. อ้างอิงจาก Mcfarland.1970 : 238) ได้ให้คำจำกัดความของการประสานงานว่า การประสานงานเป็นกระบวนการและแบบแผนการดำเนินงานของกลุ่มและเอกภาพของการทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ส่วน ศิริอร ขันธหัตถ์ (2531 : 134) กล่าวว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบการทำงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุก ๆ ฝ่ายร่วมมือปฏิบัติงานให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทำงานซ้อนและซ้ำกัน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การนั้น ๆ อย่างสมานฉันท์และมีประสิทธิภาพ สำหรับ สมยศ นาวีการ (2539 : 122) ได้ชี้ให้เห็นว่า การประสานงานนั้นมีทั้งจากบนลงล่าง (top – down) และจากระดับเดียวกัน (horizontal) ซึ่งหมายถึง หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ในระดับเดียวกันนั่นเอง นอกจากนั้น สมนึก นนธิจันทร์ (2538 : 93) อธิบายว่า ในการบริหารงานนั้น การประสานงาน คือ การทำให้งานสอดคล้องกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน โดยทำให้ทุกคนมีความสามัคคี ประสานใจและร่วมปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการประสานงาน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อจัดระเบียบการทำงานภายใต้ความร่วมมือระหว่างคนหรือกลุ่มคนหรือ

หน่วยงานให้มีความสัมพันธ์สอดคล้อง ไม่ซ้ำซ้อนกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ขัดแย้งกันอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของงานหรือนโยบายขององค์กรร่วมกัน

2. หลักการประสานงาน

หลักในการประสานงานที่ดี (Wern. 1979 : 308–316) มีหลักการสำคัญดังนี้

2.1 การจัดระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี การติดต่อสื่อสารจะทำให้เกิดความเข้าใจและเกิดการประสานงานที่ดีได้

2.2 มีระบบการประสานงานที่ดี ทั้งการประสานงานในระดับเดียวกัน การประสานงานจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง และจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน

2.3 มีการประสานนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การให้สอดคล้องกัน และง่ายต่อการปฏิบัติ

2.4 มีการประสานงานที่ครบวงจร

คูนทซ์และดอนเนลล์ (Koontz and Donnell. 1976 : 146-147) ได้ให้หลักการประสานงานไว้ดังนี้

1. การประสานงานต้องก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรทุกระดับในองค์กร โดยใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคคลในองค์การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุดมการณ์ ความมุ่งหมายและช่องทางความก้าวหน้าขององค์กร

2. การประสานงานจะต้องเริ่มจากการวางแผนและกำหนดนโยบาย โดยนโยบายควรกำหนดให้ชัดเจนก่อนที่จะปฏิบัติตามแผน

3. ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและสถานการณ์รอบด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หน่วยงานต่อหน่วยงาน ซึ่งอาจมีผลกระทบกระเทือนถึงกันและกัน

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 174-177) กล่าวว่า หลักการประสานงานที่ดีนั้นคำนึงถึงระบบการติดต่อสื่อสารที่มีคุณภาพ สร้างให้เกิดความสมัครใจในการประสานงานของสมาชิก ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในองค์กร และจะต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผน การกำหนดนโยบายต้องชัดเจน และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

จากที่กล่าวมาสรุปว่า หลักการประสานงานนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องจัดให้มีขึ้นในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยการประสานงานจะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการจัดระบบการประสานงานที่ดี การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสอดคล้องกันของนโยบาย วัตถุประสงค์แผนงานและการดำเนินการขององค์กร โดยต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ

ส่วนวิธีการประสานงานและเทคนิคในการประสานงานนั้น จุมพล หนิมพานิช (2531 : 152-153) ได้กล่าวถึงวิธีการในการประสานงานทั้งภายในองค์กร และระหว่างองค์กรไว้ดังต่อไปนี้

1. วิธีการประสานงานภายในองค์กรมีดังต่อไปนี้ คือ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการลดการทำงานก้าวก่ายซ้ำซ้อนกัน จัดให้มีการติดตามผลและควบคุมการปฏิบัติตามแผน ใช้คณะกรรมการประสานงาน จัดระบบการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีการปฏิบัติงานของพนักงานที่รวดเร็ว ขวัญกำลังใจดี มีประสิทธิภาพและมีการประสานงานที่ดี และการใช้เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ

2. วิธีการประสานงานระหว่างองค์กร มีความคล้ายคลึงกับกับการประสานงานภายในองค์กร แต่ในบางครั้งอาจมีการใช้วิธีการที่ต่างออกไปจากการประสานงานภายในองค์กร ซึ่ง อุทัย สุขสุด (2528 : 208) เสนอเทคนิควิธีการประสานงานระหว่างองค์กร ดังนี้

2.1 การกำหนดหรือระบุสิทธิหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ ให้ชัดเจนและมีขอบเขตที่แน่นอนถึงการกำหนดระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อลดการก้าวก่ายงานกัน

2.2 การใช้คณะกรรมการผสมหรือคณะกรรมการกลางซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมกับงานที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย และการปฏิบัติต้องใช้การประชุมเป็นหลักเพื่อกำหนดนโยบาย กำหนดแนวทางปฏิบัติตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2.3 การใช้วิธีงบประมาณซึ่งใช้ในลักษณะเดียวกันกับการประสานงานในองค์การ

2.4 การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาปฏิบัติงานร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว การที่จะทำให้เกิดการประสานงานด้านความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องคำนึงถึงการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเทคนิควิธีที่ใช้ในการประสานงานจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างการบริหาร การกำหนดบทบาทหน้าที่ตามแผนผังขององค์กร ตลอดจนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจะต้องเข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร เข้าใจวิธีการปฏิบัติงาน โดยที่การประสานงานระหว่างองค์การ อาจใช้วิธีการงบประมาณ แผนงาน การใช้คณะกรรมการ การจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นกันเอง และอาจต้องใช้การติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการและเปิดโอกาสให้สมาชิกได้พบปะสังสรรค์กันนอกเวลาทำงาน เพื่อสนับสนุนให้เกิดความคุ้นเคยและเกิดปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบผลสำเร็จ

1. ปัญหา อุปสรรคของความร่วมมือ

ปัญหา อุปสรรคของความร่วมมือสามารถจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (Coombs. 1981: 132) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปัญหาด้านนโยบายและแผนงาน มักเกิดจากการขาดการร่วมมือในการกำหนดนโยบายและแผนงานร่วมกัน

กลุ่มที่ 2 ปัญหาด้านสมรรถนะขององค์การ ภายใต้การพัฒนาความร่วมมือ พบปัญหา อุปสรรคที่สำคัญ คือ ขาดวิธีการที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนทางการบริหาร ทั้งในเรื่องทรัพยากร งบประมาณและการพัฒนากำลังคน เนื่องจากไม่ทราบข้อเท็จจริงถึงความต้องการที่แท้จริงขององค์การ

กลุ่มที่ 3 ปัญหาการยอมรับซึ่งกันและกันและความเป็นอิสระภายใต้ความร่วมมือ ซึ่งการผสมผสานความร่วมมือ (Integration Cooperation) ได้นั้น ต้องพัฒนาบนรากฐานของการยอมรับซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่าย มีการสื่อสารแบบเปิดเผยและมีความจริงจังต่อวิธีการของความร่วมมือ

กลุ่มที่ 4 ปัญหาด้านการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ ปัญหาการจัดโครงสร้างขององค์กรเพื่อความร่วมมือที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งมาจากบทบาทของผู้นำองค์กรและปัญหาของสังคมที่องค์กรตระหนัก ดังนั้นการจัดกลไกความร่วมมือจึงต้องอาศัยระยะเวลา และการพัฒนาความร่วมมือร่วมกัน ซึ่งภายใต้การพัฒนาดังกล่าวพบว่า การจัดกลไกการประสานงาน รูปแบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์กร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ล้วนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุป ปัญหา อุปสรรคที่สำคัญของความร่วมมือ ได้แก่ การขาดความร่วมมือในการกำหนดนโยบายและแผนงาน การขาดวิธีการที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนทางการบริหาร โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรการเงิน งบประมาณ บุคลากร การขาดการยอมรับและจริงใจต่อกัน การขาดการจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อความร่วมมือที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาการจัดกลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์กร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความร่วมมือยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่ทำให้ความร่วมมือประสบผลสำเร็จ

การร่วมมือกันทำงานจำเป็นจะต้องมีการปรับตัวเข้าหากันระหว่างองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องรับสภาพความจริงที่ว่าองค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม โดยตัวของมันเองแล้ว ทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอที่จะบรรลุเป้าหมาย

ได้อย่างเต็มที่จำเป็นต้องประสานงานและสร้างเครือข่ายการทำงาน (วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2539 : 66) ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้บรรลุผลได้ทั้งสองฝ่ายต้องประสานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์. 2539 : 116–117)

2.1 ทำความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายร่วมกัน

2.2 กำหนดวิธีการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมทั้งวางแผนปฏิบัติและอำนวยความสะดวกในทรัพยากรร่วมกัน

2.3 จัดระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ผู้บริหารระดับสูงควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการประสานงานและการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

2.5 การพัฒนาภายใต้ความร่วมมือ การยอมรับในความอิสระของแต่ละองค์กรในการกำหนดกิจกรรมในส่วนความรับผิดชอบของตน และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยยึดเป้าหมายการทำงานมากกว่าวิธีการ

ส่วน บอม (Baum. 1993 : 8) ได้เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการ Healthy Cities จากการศึกษาในภาคพื้นยุโรป โดยเกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ดังนี้

1. มีการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่มต่าง ๆ

2. การสร้างกลไกประสานการทำงานร่วมกัน เพื่อระดมความคิดเห็น ประสบการณ์ และทรัพยากร อีกทั้งประสานการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการตัดสินใจและควบคุมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และการกินดีอยู่ดี

4. การส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ ๆ

5. ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายที่สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

คูมส์ (Coombs. 1981 : 187) ได้เสนอให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความสำเร็จในความร่วมมือ ได้แก่

1. ความสามารถ ความตั้งใจ และความจริงจังของผู้นำที่เกี่ยวข้อง

2. ทัศนะของผู้ปฏิบัติงานในการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะต้องหาวิธีการสร้างการยอมรับในความร่วมมือ และวิธีการดังกล่าวอยู่ภายใต้การปฏิบัติการแบบเผชิญหน้าและการสั่งการที่เปิดเผย

3. ความร่วมมือจะประสบความสำเร็จลงได้ จะต้องมีมาตรการในการกระจายอำนาจการบริหารและกระจายความรับผิดชอบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีบทบาทส่งเสริมและประสานงานอย่างใกล้ชิด เพราะความสำเร็จของความร่วมมือแบบผสมผสานนี้จะเกิดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างที่ใกล้ชิดกับปัญหาโดยตรงมากกว่าในระดับสูง

4. ความคล่องตัวขององค์กร โดยความคล่องตัวดังกล่าวปราศจากการผูกขาดอำนาจ

5. การปรับตนเองเพื่อลดปัญหาอุปสรรคในความร่วมมือและพร้อมในทางปฏิบัติ

อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในความร่วมมือ กลุ่มปัจจัยที่สำคัญ คือ การยอมรับและสนับสนุนความร่วมมือ อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การจัดโครงสร้างองค์กรภายใต้ความร่วมมือ การร่วมระดมทรัพยากร วิธีการให้ความร่วมมือ และการจัดกลไกการประสานงาน เพื่อก่อให้เกิดการประสานแผน ทรัพยากร และความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารที่ดี อีกทั้งทุกส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือ โดยเฉพาะการตัดสินใจร่วมกัน การวางแผนปฏิบัติร่วมกัน การสนับสนุนทรัพยากร และการร่วมติดตามประเมินผล โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การส่งเสริมศักยภาพของการเข้าร่วมมือกันเพื่อการพัฒนา

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ความหมายของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความหมายของความตกลงร่วมมือทางวิชาการไว้ในนโยบายทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการต่างประเทศว่า หมายถึง ความร่วมมือในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยในด้านการเรียนการสอนนั้น มีขอบเขตครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดหลักสูตรอันเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบัน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2531 : 3)

ส่วนสภาการศึกษาอเมริกัน (American Council on Education.1988 : 1) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาว่า หมายถึง ข้อผูกพันหรือข้อตกลงร่วมกัน โดยมีการจัดการให้มีผลประโยชน์และความต้องการการลงทุนในทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้ได้เน้นที่ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วยหลายรูปแบบของโปรแกรมการแลกเปลี่ยน ในบางครั้งจะอ้างอิงไปถึงการผูกพันหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถาบัน การร่วมมือแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาในภาควิชาของสถาบัน การร่วมมือวิจัยในโครงการเฉพาะ และการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด โดยความร่วมมืออาจจะเกิดขึ้นระหว่างสถาบันต่อสถาบัน หรือระหว่างกลุ่มวิชาการวิชาชีพ (Consortium) ก็ได้

กล่าวโดยสรุป ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาหมายถึง การดำเนินการร่วมกันตามข้อผูกพัน ซึ่งเกิดขึ้นโดยผ่านข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โดยข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวอยู่ภายใต้ภารกิจในด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม

1.2 ความสำคัญของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

ความร่วมมือทางวิชาการได้ก่อให้เกิดมิติใหม่ทางการศึกษาที่ช่วยแก้ไขวิกฤติของประเทศไทย ซึ่งจรัส สุวรรณเวลา กล่าวว่า ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในช่วงวิกฤติ 3 อย่าง คือ วิกฤติด้านคุณภาพการศึกษา วิกฤติด้านความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ และวิกฤติด้านความเสมอภาคและโอกาสการเข้าสู่อุดมศึกษาของไทย โดยที่วิกฤติด้านคุณภาพการศึกษาจะแก้ไขได้หากมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล คือ อาจารย์ ส่วนวิกฤติด้านความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติแก้ไขได้เมื่อใช้บุคลากรร่วมกับมหาวิทยาลัยนานาชาติ และวิกฤติด้านความเสมอภาคก็จะแก้ไขได้โดยการกระจายเครือข่ายความร่วมมือ โดยเฉพาะถ้าสามารถร่วมกันถึงขั้นพัฒนาระบบ UNINET และเชื่อมโยงสู่ระบบ Internet ได้ก็จะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เท่าเทียมกันทุกคน โดยการให้การศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถจะเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งถือได้ว่าความร่วมมือได้ก่อให้เกิดมิติใหม่ทางการศึกษาขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 41)

ความร่วมมือเป็นหลักการและแนวคิดในการบริหารองค์กรยุคใหม่ โดยความร่วมมือทางวิชาการจะมีความสำคัญและประโยชน์เช่นเดียวกันกับความร่วมมือในด้านอื่น ๆ กล่าวคือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มคุณภาพของผลผลิตและบริการ ช่วยย่นระยะเวลา ทำให้องค์กรเข้มแข็งเร็วขึ้น และช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งยิ่งขึ้นให้กับองค์กร อันเนื่องมาจากศักยภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางในการปฏิบัติภารกิจ ตามที่สังคมคาดหวังหรือต้องการ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่ผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อันเนื่องมาจากการได้รู้จัก พบปะสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์กับกลุ่มเดียวกัน หรือต่างกลุ่ม ทั้งในประเทศและนานาประเทศ (อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2535 : 7; อ้างอิงจากทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 : 44-45)

ในอดีตเมื่อกล่าวถึงความร่วมมือทางวิชาการ มักจะคิดถึงความร่วมมือกับต่างประเทศ แต่ในสภาพปัจจุบันจะต้องมองย้อนกลับมาร่วมมือกันในประเทศ หากในประเทศไม่มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและร่วมมือกันแล้ว ศักยภาพของความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับต่างประเทศคงทำได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งที่ใกล้ตัวยังทำไม่ได้ ความร่วมมือกันในประเทศจะเกิดขึ้นได้จากการยอมรับศักยภาพของกันเองก่อน หากความร่วมมือระหว่างสถาบันในประเทศมีความเข้มแข็งก็จะมีอำนาจต่อรองดีกว่าในลักษณะสถาบันเดี่ยว (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542 ก : 12) และทบวงมหาวิทยาลัยก็ควรมีบทบาทในการประสานในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันอย่าง

ชัดเจน เช่น การจัดสรรทุนในระดับนานาชาติ (อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2535 : 261) และในอดีต ความร่วมมือมักจะเกิดขึ้นในลักษณะของการให้หรือขอรับความช่วยเหลือ โดยมักเกิดจากสถาบันที่อ่อนแอและยังอยู่ในระยะเริ่มก่อตั้ง มักเป็นฝ่ายเริ่มต้นขอรับความช่วยเหลือและสถาบันที่เข้มแข็งกว่าจะเป็นฝ่ายให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจึงเป็นความร่วมมือในระดับต่ำ แต่ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้มแข็งมากขึ้น ความช่วยเหลือควรปรับเปลี่ยนเป็นความร่วมมือและเกื้อกูลเพื่อเพิ่มศักยภาพของแต่ละสถาบันให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น (อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2535 : 273) ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ จะทำได้ง่ายและกว้างขวางกว่า เนื่องจากไม่มีปัญหาอุปสรรคทางด้านภาษา (ทบวง-มหาวิทยาลัย. 2531 : 12)

1.3 ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

สภาการศึกษาอเมริกัน (Amercian Council on Education. 1988 : 2) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในข้อพิจารณาเบื้องต้นสำหรับการร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดม-ศึกษา ดังนี้

1.3.1 เหตุผล (Rationale) เหตุผลสำหรับโปรแกรมความร่วมมือควรจะเป็นจุดประสงค์หลักของสถาบันและควรอยู่ในส่วนของการวางแผนระยะยาว เป้าหมายของโปรแกรมต้องมีความชัดเจนเพียงพอสำหรับเป็นหลักในการทบทวนหรือประเมินผล

1.3.2 ข้อผูกพันหรือข้อตกลงร่วมกัน (Commitment) ไม่ควรทำในการดำเนินงานระยะแรก โปรแกรมควรได้รับการสนับสนุนอย่างกระตือรือร้น และข้อตกลงร่วมกันในระยะยาวควรจะมาจากผู้บริหารสถาบันและคณาจารย์ที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3.3 การวางแผน (Planning) คุณค่าและความจำเป็นของการร่วมวางแผนอย่างระมัดระวัง ซึ่งการทำบางครั้งอาจใช้เวลาถึง 2 หรือ 3 ปี ถ้าต้องการให้โปรแกรมความร่วมมือประสบความสำเร็จในระยะยาว

1.4 องค์ประกอบของข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

สภาการศึกษาอเมริกัน (American Council on Education. 1988 : 8) ได้เสนอว่า ข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน ควรจะประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1.4.1 เป้าหมายของความร่วมมือ

1.4.2 ชื่อของสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบสำหรับการบริหารโครงการในแต่ละสถาบัน

1.4.3 บุคคลที่คาดว่าจะเข้าร่วม เช่น อาจารย์ นักศึกษา เป็นต้น

1.4.4 งบประมาณเพื่อความร่วมมือ ซึ่งหมายถึง ค่าเดินทาง เงินเดือน ค่าที่พัก ค่าเล่าเรียน ค่าเบี้ยเลี้ยงการสอนและวิจัย วัสดุอุปกรณ์ เช่น อุปกรณ์ในห้องทดลอง หนังสือ วัสดุในห้องสมุด เป็นต้น

1.4.5 การจัดเตรียมสำหรับการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของโครงการ

1.4.6 การจัดเตรียมระยะเวลาการทบทวนหรือการประเมินผล

1.4.7 การผ่อนคลายข้อปลีกย่อยเกี่ยวกับระยะเวลาที่กำหนดในการเสนอและการยกเลิกโปรแกรม

1.4.8 วันที่มีผลและระยะเวลาช่วงการทดลอง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

สภาการศึกษาอเมริกัน (American Council on Education 1988. : 3-9) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอเมริกันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำไมต้องมีโปรแกรมความร่วมมือทางวิชาการ (Why Have a Linkage Program)

ในขั้นแรก แต่งตั้งกลุ่มเพื่อศึกษาซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าระดับผู้บริหารสถาบัน และแต่งตั้งผู้แทนของฝ่ายบริหารและคณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารงบประมาณและผู้ประสานงานโปรแกรมนานาชาติ และสำรวจความเป็นไปได้ของโปรแกรมความร่วมมือและจัดทำรายงานความเป็นไปได้ภายใน 1 ปี

ขั้นที่ 2 เลือกคู่สถาบันต่างประเทศ (Choosing a Partner Abroad)

คัดเลือกภูมิภาคของโลกที่จะมีความร่วมมือและสำรวจสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในภูมิภาคนั้น ๆ หรือประเทศ โดยหาข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างประเทศจาก

- ผู้บริหารหรืออาจารย์ของสถาบันที่ประสงค์จะร่วมมือ ซึ่งเป็นผู้ที่เคยติดต่อเป็นส่วนตัวกับผู้บริหารหรืออาจารย์ของสถาบันต่างประเทศ
- ศิษย์เก่าซึ่งอยู่ในประเทศ ซึ่งได้รับการพิจารณาจะมีความร่วมมือ
- สถาบันที่มีความประสงค์คล้าย ๆ กัน คือได้เริ่มมีโปรแกรมความร่วมมืออยู่แล้ว
- เลขานุการเอกอัครราชทูตทางวัฒนธรรมของสถานเอกอัครราชทูตของประเทศที่จะมีความร่วมมือ

ขั้นที่ 3 เริ่มต้นติดต่อเป็นทางการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (Initial Formal Contact with the Institution Abroad)

การเริ่มต้นติดต่อเป็นทางการจะทำระหว่างผู้บริหารระดับสูงของทั้ง 2 สถาบัน โดยมีจดหมายเป็นทางการจากผู้บริหารระดับสูงของสถาบันที่เสนอความร่วมมือไปยังผู้บริหารระดับสูงของสถาบันต่างประเทศเชิญเข้าร่วมเป็นคู่สถาบันในโปรแกรมความร่วมมือ

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการต่อรอง (The Negotiating Process)

กลยุทธ์ในการต่อรองควรได้มีการวางแผนก่อนฝ่ายหนึ่งจะไปเยือน หลังจากได้รับการตอบสนองอย่างพอใจจากอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ผู้บริหารของฝ่ายเสนอจะส่งสำเนาร่างข้อตกลงไปให้สถาบันต่างประเทศ ร่างข้อตกลงจะมีการร่วมกันปรับปรุงในระหว่างที่มีการเยือนของอีกฝ่ายหนึ่ง ร่างข้อตกลงคู่สถาบันจะถือไว้เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

งานหลายอย่างจะสำเร็จภายในขั้นตอนนี้ เช่น การมอบหมายงานไปยังคณะกรรมการชุดเล็กของกลุ่มผู้เข้าร่วมและการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจากกลุ่มนอกเหนือที่วางแผนไว้ คณะกรรมการจะพิจารณาและเตรียมโครงร่างกิจกรรม

งานที่จะต้องทำให้สำเร็จ คือ

1. กำหนดเป้าหมายของโปรแกรมให้ชัดเจน เพียงพอสำหรับเป็นหลักในการทบทวนและประเมินผล

2. พัฒนาแผนสำหรับเป็นเครื่องมือของเป้าหมายซึ่งรวมทั้งข้อตกลง คือ

2.1 จำนวนมากที่สุด/น้อยที่สุดของคณาจารย์ นักศึกษาที่จะมีส่วนร่วมในโครงการ

2.2 เงินเดือนอาจารย์และผลประโยชน์ ค่าที่พัก ค่าพาหนะ การจัดหาตำแหน่งอาจารย์ผู้ที่จะไปต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงสถานะของอาจารย์ ซึ่งจะเกิดจากผลของการไปดำรงตำแหน่งในต่างประเทศ

2.3 ค่าเล่าเรียนนักศึกษา ค่าที่พัก ค่าอาหาร เงินเดือน จัดเตรียมสำหรับการเพิ่มค่าที่พัก และโอกาสการเรียนรู้วัฒนธรรม

2.4 การให้เงินและการจัดหาการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ สำหรับเงินตราทุกสกุลที่เกี่ยวข้อง

2.5 ความเป็นไปได้สำหรับงบประมาณสนับสนุน สำหรับการช่วยเหลือทางการเงินโดยตรง

2.6 การพิจารณาทางวิชาการ เช่น การมีส่วนร่วมของแผนกต่าง ๆ (ภาควิชา คณะวิชา) โปรแกรมการศึกษา คณาจารย์และการเพิ่มหรือจัดหลักสูตรใหม่ ที่ต้องการในแต่ละสถาบันสำหรับโปรแกรมที่เห็นสมควร

2.7 สถานะของผู้ร่วมในโปรแกรมต่างประเทศที่เกี่ยวกับความต้องการปริญญาในสถาบันของตนเอง

2.8 การปรับหลักสูตร

2.9 ระดับของความเพียงพอของภาษาที่ต้องการสำหรับการเข้าร่วมโครงการและเครื่องมือในการประเมินประสิทธิภาพ (เช่น TOEFL เป็นต้น)

2.10 การพิจารณาของเวลาในระยะยาว และระยะสั้น เช่น 1 เทอม แต่ละปี สำหรับ 5 ปี เทอมในฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาวในแต่ละปี จนกว่าจะประเมินโครงการและต่อสัญญาใหม่ เป็นต้น

2.11 แผนของการปฐมนิเทศ และการสรุปบรรยายแก่การเยี่ยมเยียนของอาจารย์และนักศึกษา

2.12 แผนสำหรับการทบทวนและการประเมินผลร่วมกันของโครงการ

2.13 การจัดเตรียมทบทวนข้อกฎหมายและการอนุญาตขององค์กรรัฐบาล

2.14 การจัดเตรียมสำหรับการล้มเลิกข้อตกลง

3. การเงินควรได้มีการจัดการและเตรียมตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงาน

4. ความรับผิดชอบในการดำเนินการ ควรได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ และบุคคลในแต่ละมหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 5 การตกลงเบื้องต้นของสัญญา (The Initial Agreement of Contract)

เอกสารควรได้มีการแลกเปลี่ยนและลงนามโดยระดับอธิการบดีของทั้งคู่สถาบัน การเริ่มต้นข้อตกลงควรระบุระยะเวลาการทดลองจนกระทั่งทบทวนและการประเมินครั้งแรก หลังจากได้มีการทบทวนจนเป็นที่พอใจของทั้ง 2 ฝ่ายแล้ว ข้อตกลงหรือสัญญาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ สุดท้ายคือการประกาศใช้ข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือ

จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องโครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ: โอกาสและอุปสรรคที่ทบวงมหาวิทยาลัยจัดขึ้น ระหว่างวันที่ 9–10 พฤษภาคม 2531 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2531 : 12) ได้เสนอการวางแผนและการเตรียมการขั้นต้นในการสร้างโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ว่า ควรจะพิจารณาร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายสถาบันเจ้าภาพและฝ่ายสถาบันต่างประเทศ โดยมีการปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น เขียนโครงการร่วมกัน เสร็จแล้วก็ทำความตกลงระหว่างสถาบันนั้น ๆ โดยมีการทำในรูปของข้อตกลงหรือสัญญาไว้ ทางฝ่าย

เจ้าภาพ ควรจะได้เตรียมความช่วยเหลือความร่วมมือที่จำเป็นทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินสมทบรวมทั้งห้องทำงาน ที่พักไว้ด้วย ฯลฯ

1.6 ลักษณะกิจกรรมภายใต้ข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ

ลักษณะกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการประกอบด้วย 6 ประเภทใหญ่ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2531 : 7)

1.6.1 การแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากรในสาขาวิชา หรือกลุ่มงานเดียวกัน หรือต่างสาขาวิชา/กลุ่มงานกันก็ได้

1.6.2 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา

1.6.3 การร่วมมือวิจัย อาจร่วมกันทำการวิจัยในสาขาวิชาเดียวกัน หรือในลักษณะสหวิทยาการก็ได้

1.6.4 การร่วมมือเปิดหลักสูตร อาจพัฒนาหลักสูตรร่วมขึ้นมาใหม่ หรือใช้หลักสูตรของสถาบันใดสถาบันหนึ่งก็ได้

1.6.5 ความร่วมมือทางวัฒนธรรม อาจร่วมกันจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมหรือจัดสลับหมุนเวียนกัน

1.6.6 การร่วมมือทางวิชาการ และการร่วมมือสนับสนุนการบริการ เช่น ห้องสมุด จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นต้น

1.7 รูปแบบของกิจกรรมการแลกเปลี่ยน

จากการประชุมกลุ่มในการสัมมนาเรื่อง โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ : โอกาสและอุปสรรค (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531 : 8) ได้จำแนกรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเป็น 4 ประเภท คือ

1.7.1. คนแลกกับคน แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1.7.1.1 การแลกเปลี่ยนระดับเดียวกัน เช่น อาจารย์กับอาจารย์

1.7.1.2 การแลกเปลี่ยนต่างระดับกัน เช่น อาจารย์กับนักศึกษา

ตัวอย่างการแลกเปลี่ยนคนกับคนทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกัน เช่น

สถาบันอุดมศึกษา 1	สถาบันอุดมศึกษา 2
มาสอน	ไปสอน
มาสอน	ไปเรียน
มาเรียน	ไปสอน
มาวิจัย	ไปวิจัย

และในทำนองกลับกัน เป็นต้น

1.7.2 คนแลกกับวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมเกิดขึ้นเมื่อบุคลากรฝ่ายหนึ่งเดินทางมาพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ (Materials) หรือมอบวัสดุอุปกรณ์ที่เอามาให้ไว้

1.7.3 ของแลกกับของ เช่น เทปทางวัฒนธรรม เป็นต้น

1.7.4 การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความเข้าใจอันดีคล้าย ๆ กัน เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรม (Cultural Enrichment) ฝ่ายต่างประเทศมาเป็นกลุ่มในระยะสั้น ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายจัดโปรแกรมทั้งการสอน และประสบการณ์อื่น ๆ ได้

2. นโยบายของรัฐว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ

2.1 นโยบายความร่วมมือตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือที่จะมีส่วนช่วยผลักดันการบริหารงานให้เกิดการพัฒนา จึงได้มีการบัญญัติเป็นกฎหมาย โดยตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหลายมาตรา ได้แก่

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

จะเห็นได้ว่า ในการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา นอกจากจะยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย การกระจายอำนาจ ความมีคุณภาพและมาตรฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แล้ว ยังยึดหลักการระดมทรัพยากร และการมีส่วนร่วมหรือความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคมในการจัดการศึกษาด้วย

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

การเทียบโอนผลการเรียนจะกระทำอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้ หากสถาบันการศึกษาทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกันไม่ร่วมมือกัน

นอกจากนี้ในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาได้กล่าวไว้ในมาตรา 58 ว่า

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมในและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่า การที่จะสามารถระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมเพื่อจัดการศึกษาได้นั้น จะต้องอาศัยการประสานงานและความร่วมมือทั้งสิ้น

2.2 นโยบายทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพที่แข่งขันได้ภายใต้งบประมาณอันจำกัด ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการด้านการบริหารไว้ในแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533–2547) ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 11-12)

นโยบายด้านการบริหารข้อ 8 เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอกและระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนชนบทและเมืองในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ

มาตรการข้อ 10 สนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอก และระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนชนบทและเมืองในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ โดยรัฐอาจใช้กลไกงบประมาณและการจัดสรรอัตรากำลัง เพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

จากการที่ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันวิชาการต่างประเทศได้มีความตกลงร่วมมือทางวิชาการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความตกลงร่วมมือทางวิชาการเป็นไปในวิถีทางที่ยังคุณประโยชน์สูงสุดแก่สถาบันที่เข้าร่วมในโครงการ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดนโยบายว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการต่างประเทศขึ้น เพื่อยึดเป็นหลักการและแนวปฏิบัติรวมกัน แต่มิได้มีนโยบายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันภายในประเทศโดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากการประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันเอง มักเป็นการประสานระหว่างสาขาวิชาหรือระหว่างบุคคล จึงปรากฏเป็นรูปธรรมไม่ชัดเจนนัก แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดที่ได้จากการศึกษานโยบายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศ

สำหรับนโยบายทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศมีรายละเอียดดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2534 : 57-58)

1. ความตกลงร่วมมือกับสถาบันวิชาการต่างประเทศ ควรเป็นไปเพื่อสนองเป้าหมายที่สำคัญ เช่น การบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอน และการขยายโอกาสในการให้บริการทางวิชาการไปสู่ประชาคมโลก

2. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการควรเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมให้ทุกสถาบันที่อยู่ในพันธะความร่วมมือได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น

3. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการ หมายรวมถึงความร่วมมือในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม สำหรับในด้านการเรียนการสอนนั้น มีขอบเขตครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดหลักสูตรอันเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบันด้วย

4. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการในสาระและขอบเขตดังกล่าว ควรมีแนวทางปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.1 สาขาวิชาที่จำเป็นต้องมีความตกลงร่วมมือนั้น เป็นสาขาที่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษา อาจารย์ และวงวิชาการวิชาชีพทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างแท้จริง

4.2 สาขาวิชาที่จำเป็นต้องมีความตกลงร่วมมือนั้น เป็นแขนงวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาของไทย ยังอยู่ในขั้นของการพัฒนาซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันวิชาการต่างประเทศ

4.3 พันธะความร่วมมือทางวิชาการมีขึ้นกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศที่มีศักยภาพสูง เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ ในกรณีที่เป็นการจัดหลักสูตรร่วมกัน สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศที่เป็นคู่พันธะความร่วมมือ ต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศนั้นด้วย

5. ในกรณีที่ความตกลงร่วมมือนั้น เป็นการจัดการศึกษาร่วมกัน การดำเนินงานทั้งในแง่การบริหาร งบประมาณ การประสาทปริญญา ต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย/สถาบันของรัฐ และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเสนอหลักสูตรให้ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเปิดสอนด้วย

6. ในกรณีที่ความตกลงร่วมมือนั้นมีขึ้นกับประเทศในกลุ่มสังคมนิยม/คอมมิวนิสต์ ให้สถาบันดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยการติดต่อกับประเทศสังคมนิยม/คอมมิวนิสต์ ซึ่งครอบคลุมถึงการให้และรับความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาละการฝึกอบรม การสัมมนา ประชุม ดูงาน การรับความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญ การเข้ามาศึกษาของบุคคลจากประเทศสังคมนิยม/คอมมิวนิสต์ และความร่วมมือในลักษณะอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการและการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนใหญ่มักเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการความร่วมมือวิชาการ และการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนการพัฒนารูปแบบความร่วมมือจะเป็นการพัฒนารูปแบบความร่วมมือในด้านการสาธารณสุข การเมืองการปกครอง เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมี ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณะกรรมการโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการผลิตบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับกรมการฝึกหัดครู ปีการศึกษา 2532 –2536 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป. : 58-60) ได้ทำการประเมินโครงการความร่วมมือดังกล่าว โดยการประเมินเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับตามที่ระบุไว้ในโครงการกับผลที่เกิดขึ้นจริงจำนวนทั้งสิ้น 20 ประเด็น (วัตถุประสงค์ 3 ข้อ/ เป้าหมาย 4 ข้อ/ แผนการดำเนินงาน 6 ข้อ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับ 5 ข้อ) ผลการประเมินพบว่า ผลการประเมินเปรียบเทียบตรงตามเกณฑ์กำหนด 8 ข้อ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 7 ข้อ และตรงตามเกณฑ์บางส่วน 5 ข้อ โดยผลการเปรียบเทียบในด้านที่เกี่ยวข้องรูปแบบความร่วมมือฯ ได้แก่

1. มีการประสานแนวคิดร่วมกัน ใช้อาจารย์สองสถาบันสอนร่วมกัน ใช้สถานที่ร่วมกันอยู่ในระดับมาก แต่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและใช้ยานพาหนะร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง
2. มีกรอบการประสานงานตามที่กำหนดไว้
3. มีการวางแผน กำหนดขั้นตอน กำหนดเวลาในด้านการขออนุมัติโครงการ การลงนาม การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การประชุมสัมมนาวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินการใช้หลักสูตร การวัดและประเมินสอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้
4. งบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบประมาณรายได้ถึงร้อยละ 76 งบประมาณแผ่นดินร้อยละ 24 โดยงบประมาณที่ได้รับโดยรวมต่ำกว่าประมาณการที่ขอไป
5. อาจารย์จากทั้งสองสถาบันมีความเข้าใจในการดำเนินโครงการและให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการในระดับมากตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดำรัสวิทย์ ปทุมมาศ (2535 : 92-101) ได้ศึกษาปัญหาโครงการความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูกับวิทยาลัยพลศึกษา ในการผลิตบัณฑิตพลศึกษา โดยมีการจับคู่กันระหว่าง 2 หน่วยงานดังกล่าวจำนวน 17 คู่ จากการศึกษาปัญหาด้านการบริหารโครงการความร่วมมือพบว่าจำนวนบุคลากรดำเนินงานตรงตามที่กำหนด การจัดทำแผนงานด้านวิชาการ การปฏิบัติงานตามแผนหรือกิจกรรมที่วางไว้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการช่วยเหลือกับนักศึกษา และการจัดทำแผนงานการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมภารกิจของโครงการความร่วมมือ การรวบรวม วิเคราะห์ สรุปข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนในการจัดโครงการความร่วมมือ และจำนวนตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีปัญหาปานกลาง

อาภรณ์ แก่นวงศ์ (2535 : 153–172) ได้ศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พบว่า ความเป็นมาของความร่วมมือในระยะแรกการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศเป็นไปในลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานต่างประเทศ โดยมีการจัดทำสัญญาข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการ โดยรูปแบบกิจกรรมความช่วยเหลือได้แก่ การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ ภาษาอังกฤษ การพัฒนาบุคลากร การรับนักศึกษาไทยเข้าศึกษา การช่วยเหลือในรูปเงินกู้และเงินให้เปล่า การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการที่เด่นชัด ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ในระยะหลังเมื่อสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความเข้มแข็งขึ้น รูปแบบความร่วมมือเน้นความเสมอภาคมากขึ้น โดยเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ลักษณะความร่วมมือที่เด่นชัด ได้แก่ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การร่วมมือเปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ การร่วมมือวิจัย การอำนวยความสะดวกในงานวิจัย การแลกเปลี่ยนสารสนเทศและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด การร่วมมือทางวัฒนธรรม

นอกจากการศึกษาความเป็นมาของความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าวแล้ว อาภรณ์ แก่นวงศ์ ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศกับสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่มคือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือ จากความคิดเห็นของผู้ประสานงานหรือผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการร่วมมือระดับสถาบันต่อสถาบัน รองลงมาเป็นความร่วมมือระหว่างคณะกับคณะ สาขาวิชาที่มีความร่วมมือมากที่สุดคือสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา สาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย และสาขาเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และ

การประมงตามลำดับ รูปแบบของกิจกรรมความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์ รองลงมาเป็นการร่วมมือวิจัยและการร่วมมือทางวิชาการและสนับสนุนการบริการ

ส่วนในการดำเนินกิจกรรมตามสัญญาข้อตกลง พบว่า โดยส่วนใหญ่ดำเนินการตามข้อตกลง และพบว่ามีหลายโครงการไม่มีการดำเนินกิจกรรม สาเหตุเกิดจากการขาดเงินทุนสนับสนุน รองลงมาคือ การเปลี่ยนวาระผู้บริหาร และการขาดผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือที่แน่นอน นอกจากนี้ยังพบว่า โดยส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง สำหรับข้อตกลงที่มีการประเมิน ส่วนใหญ่ประเมินโดยการวิเคราะห์กิจกรรม ความก้าวหน้าของโครงการ ผลการต่อเนื่องของกิจกรรม ความสม่ำเสมอของกิจกรรม และหาสาเหตุของปัญหาในความร่วมมือเพื่อจะได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไข รองลงมาเป็นการประเมินโดยการพบปะเจราจาระหว่างผู้แทนทั้งสองฝ่าย โดยการเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน และมีการร่วมแถลงผลงานความร่วมมือและสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

นอกจากนี้จากการศึกษาถึงประโยชน์/คุณค่าที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบโครงการเห็นว่ามีประโยชน์/คุณค่าในระดับมากในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์สำหรับอนาคตกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ การสร้างชื่อเสียงสู่มหาวิทยาลัย การพัฒนาบุคลากร การนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ และความเชี่ยวชาญสู่มหาวิทยาลัย โครงการวิจัยมีความก้าวหน้า และสำหรับด้านที่เห็นว่ามีประโยชน์/คุณค่าในระดับปานกลาง คือ นิสิตนักศึกษามีโอกาสได้รับการขยายขอบเขตการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา

สำหรับปัจจัยที่ทำให้โครงการความร่วมมือประสบความสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

- การร่วมมือจะต้องมีการวางแผนระยะยาว มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทั้งสองฝ่าย ทำความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่เกื้อกูลกัน
- ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งสองฝ่าย
- มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่เพียงพอ
- มีผู้ประสานงานที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และมีความรับผิดชอบ
- บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความสนใจ ตั้งใจจริงในการทำงานร่วมกัน เสียสละประโยชน์ส่วนตัว มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ
- สถาบันจะต้องมีการจัดเตรียมความพร้อม สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ ที่พัก เป็นต้น
- มีระบบการบริหารการจัดการที่ดี
- มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว

- มีความต่อเนื่องของโครงการ

- ต้องมีระบบการติดตามประเมินผลที่ดี มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ และมีกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดโครงการ

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือจากความคิดเห็นของอธิการบดี และรองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานวิเทศสัมพันธ์ พบว่า

2.1 ปรัชญาและนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับ ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศหลากหลายกันไป โดยต้องการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้ใกล้เคียงในระดับสากลและเป็นที่รู้จักและยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปและเชื่อมโยงไปสู่นานาชาติ

2.2 กลไกในการส่งเสริมความร่วมมือฯ ส่วนใหญ่จัดให้มีหน่วยงานกลาง เช่น ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์โดยมีรองอธิการบดีรับผิดชอบ และในระดับคณะวิชามีกลไกส่งเสริมความร่วมมือคล้ายคลึงกับระดับมหาวิทยาลัย ในบางแห่งจัดทำในรูปของคณะกรรมการ จัดทำในรูปของการจัดให้มีการพบปะกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ นักวิชาการ ของทั้งสถาบันในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้บางสถาบันจัดทำความร่วมมือโดยการสอบถามและรวบรวมความต้องการจากบุคลากร หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเจรจาหรือติดต่อกับสถาบันต่างประเทศ

2.3 กระบวนการหรือวิธีการจัดดำเนินการเพื่อให้มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ดำเนินการโดย

2.3.1 ผู้บริหารออกไปเยี่ยมเยียน เจรจาและเสนอความสนใจของสถาบันไทยให้กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทราบ หากมีความสนใจร่วมกันก็จะจัดให้มีการทำสัญญาข้อตกลงร่วมมือกันต่อไป

2.3.2 เปิดโอกาสให้อาจารย์/นักวิชาการ ศิษย์เก่าของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้พบปะแลกเปลี่ยนความสนใจกันจนเกิดความร่วมมือทางวิชาการ และ

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศสนใจที่จะร่วมมือติดต่อขอทำความตกลงร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยตรง

2.4 แนวปฏิบัติที่มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้แก่

2.4.1 การลงนามในสัญญาข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ถ้าเป็นความร่วมมือระดับมหาวิทยาลัย อธิการบดีเป็นผู้ลงนาม หากเป็น

ความร่วมมือระดับคณะ หรือสถาบัน/ ศูนย์ที่เทียบเท่าคณะ คณบดีหรือผู้อำนวยการก็จะเป็นผู้ลงนาม

2.4.2 มหาวิทยาลัย/สถาบันส่วนใหญ่มีการสนับสนุนทางด้านการเงินในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ แต่ยังมีจำนวนเงินทุนจำกัดไม่เพียงพอ บางแห่งต้องหาจากแหล่งเงินทุนอื่นมาช่วยสนับสนุน

2.4.3 มหาวิทยาลัย/สถาบันหลายแห่งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้ เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทำงาน ยานพาหนะ เป็นต้น

2.4.4 การบริหารจัดการ มหาวิทยาลัย/สถาบันส่วนใหญ่จัดให้มีหน่วยงานประสานงานเพื่อดำเนินงานในบางเรื่องให้ แต่การดำเนินงานต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง

2.5 การติดตามและประเมินผลโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ มหาวิทยาลัย/สถาบันส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินผลอย่างเป็นทางการ มีน้อยแห่งที่มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นทางการและเป็นรูปแบบ ที่มีการติดตามประเมินผล เช่น การติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม การประเมินผลประจำปี และการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาโครงการความร่วมมือ หรือมีการประเมินตามเงื่อนไขของผู้ให้ทุนสนับสนุนความร่วมมือ

2.6 ด้านปัญหา/อุปสรรคของความร่วมมือ พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการความร่วมมือ ความไม่พร้อมของบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ การขาดผู้ประสานงานที่ดี สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังมีไม่เพียงพอและยังไม่ได้มาตรฐานสำหรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ ความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม การปรับเปลี่ยนนโยบายของผู้บริหารระดับสูง เพราะระบบการหมุนเวียนผู้บริหารทำให้ความร่วมมือกับต่างประเทศไม่ต่อเนื่อง ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ความล่าช้าในระบบราชการและความแตกต่างของภาคการศึกษา

2.7 ด้านความพอใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย/สถาบันต่อโครงการความร่วมมือ พบว่า มีความพึงพอใจต่อโครงการความร่วมมือ เนื่องจากเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์/นิสิตนักศึกษา และ ต่อส่วนรวม สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักวิชาการไทยว่ามีความสามารถทางวิชาการ มีเครื่องมือที่สามารถทำงานวิชาการที่มีคุณภาพได้เท่าเทียมต่างประเทศ พอใจในความก้าวหน้าของสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น ความพร้อมของห้องปฏิบัติการ ได้รับประสบการณ์จากนักวิชาการต่างประเทศ ได้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากการมีสัญญาความร่วมมือ ส่วนเหตุผลที่ไม่พอใจ เนื่องจากไม่มีการประเมินผลจึงไม่ทราบความเป็นไปและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการความร่วมมือ คุณสมบัติของผู้ที่แลกเปลี่ยนยังไม่เหมาะสม การขาดเงินทุนทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามข้อตกลง ขาดผู้ประสานงาน ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการทำให้เกิดการไม่เข้าใจระหว่างกัน

2.8 ด้านประโยชน์ที่มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยได้รับจากการมีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศคือ อาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคลากรได้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น กระตุ้นให้กระตือรือร้นและตื่นตัวทางวิชาการ ส่งผลไปสู่การเรียนการสอนและงานวิจัย อาจารย์ได้มีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จากต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาเทคโนโลยีของไทย และถ่ายทอดไปสู่นิสิตนักศึกษา เป็นการยกสถานะและมาตรฐานทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่ยอมรับแก่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และสามารถดึงนักวิชาการจากต่างประเทศเข้ามาร่วมทำวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษาไทย สร้างความเชื่อมั่นทางวิชาการให้แก่อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย และเป็นโอกาสอันดีในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน

2.9 ด้านความต้องการการสนับสนุน มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในโครงการความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศมาก ในเรื่องการสนับสนุนทางด้านการเงินให้มากกว่านี้ เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารในการติดต่อ ชี้แนะและเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือให้แก่ทั้งสถาบันอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เป็นแกนสำคัญด้านนโยบาย และหาหนทางผ่อนคลายหรือยกเลิกกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

2.10 แนวโน้มของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในอนาคต ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย/สถาบันเห็นว่าในอนาคตความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจะมีมากขึ้น เพราะงานการอุดมศึกษาจะมีเครือข่ายมากขึ้น โลกจะแคบลง และจะนำไปสู่ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะของความร่วมมือจะมีลักษณะของการร่วมมือและแลกเปลี่ยนมากขึ้น จะมีการให้และการรับซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน ลักษณะการที่เคยได้รับความช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลงจนหมดไป ในขณะเดียวกันก็จะมีการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาและพัฒนาน้อยกว่า โดยเฉพาะเพื่อนบ้าน เช่น พม่าและประเทศในอินโดจีน และการประสานวิชาการจะมีมากขึ้น เช่น การจัดหลักสูตรร่วมเป็นภาษาอังกฤษ การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การวิจัยทางวิชาการ การใช้ประเทศไทยเป็นวิทยาเขตของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมากขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาไทยจะเป็นฐานฝึกอบรมให้กับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ หรือบริษัทข้ามชาติมากขึ้น ความร่วมมือจะไม่จำกัดเฉพาะวงการศึกษาเท่านั้น แต่จะก้าวไปยังองค์กรต่าง ๆ ด้วย ในสาขาต่าง ๆ และจะดึงเอาหน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

สุภัตรา วีรพลิน (2536 : 147– 57) ได้ศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ในด้านประวัติความเป็นมา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยส่วนใหญ่จะทำความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัย รองลงมาคือระดับคณะวิชา โดยจุดเริ่มต้นของข้อตกลงในโครงการต่าง ๆ เกิดจากผู้บริหารของสถาบันเป็นผู้ติดต่อ รองลงมาคือหน่วยงานต่างประเทศติดต่อเข้ามา

ลักษณะการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร รองลงมาคือการให้ทุนการศึกษาและทุนฝึกอบรมแก่อาจารย์ ส่วนความร่วมมือในการเปิดหลักสูตร สถาบันเอกชนได้รับความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรด้านสังคมศาสตร์มากที่สุด ในด้านการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ วัสดุ อุปกรณ์ห้องสมุด ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สถาบันฯ ได้รับจำนวนสารสนเทศมากที่สุดเท่ากันตั้งแต่ต่ำกว่า 500 เล่ม 500-1,000 และ 1,001 – 1,500 เล่ม ความร่วมมือด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการเรียนการสอนและการวิจัย ตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ สถาบันฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศเพียงฝ่ายเดียว เป็นจำนวนเงินมากที่สุด 500,000 บาท ส่วนประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับมากที่สุดจากความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ คือ การสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน และน้อยที่สุด คือ ได้รับการพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์

นอกจากนี้จากการสำรวจปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ ทักษะทางด้านภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเงินทุนของสถาบัน ตามลำดับ

สุภัตรา วีรพลิน ยังได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์อธิการบดี รองอธิการบดี และผู้บริหารระดับอื่น ๆ พบว่า

1. ด้านนโยบาย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละสถาบันต่างมีนโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือหลากหลาย แต่ทุกแห่งต่างก็มุ่งที่จะดิดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติ โดยมุ่งผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ มุ่งส่งเสริมสร้างให้มีการแลกเปลี่ยนในแง่ของความรู้ทางวิชาการและกิจกรรมกับต่างประเทศ ทั้งด้านการวิจัย การแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา การได้รับเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งต่างก็คาดหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาสถาบันและการนำสถาบันไปสู่ความเป็นสากลของการอุดมศึกษา

2. ด้านกระบวนการหรือวิธีดำเนินการในการจัดให้มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยผู้บริหารสถาบันเดินทางไปพบปะเจรจากับหน่วยงานต่างประเทศ และมีบางส่วนที่หน่วยงานต่างประเทศเดินทางมาติดต่อและดูความพร้อมของสถาบันเพราะได้ยินชื่อเสียงของสถาบันมาก่อน

3. ด้านกลไกการบริหารและการจัดการทั้งก่อนและหลังการมีข้อตกลงร่วมมือ อธิการบดีเป็นผู้ลงนามในสัญญาข้อตกลง มีหน่วยงานกลางของสถาบัน คือ ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ หรือฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดูแล สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ที่สถาบันฯ จัดให้แก่หน่วยงานต่างประเทศ ประกอบด้วย ที่พัก ห้องปฏิบัติการ ห้องทำงาน เป็นต้น

4. การติดตามหรือประเมินผลเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ สถาบันฯ ส่วนใหญ่ประเมินผลเป็นรายโครงการและจัดทำเป็นระยะ ๆ และบางสถาบันหน่วยงานต่างประเทศเป็นฝ่ายประเมินและส่งเรื่องให้สถาบันฯ ส่วนรายที่ยังไม่มีการประเมินเพราะอยู่ในระยะแรกของการมีข้อตกลงความร่วมมือ การประเมินนั้นครอบคลุมเกี่ยวกับลักษณะของการเกิดประโยชน์ต่อสถาบัน หากพบว่าการดำเนินการไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมีน้อยเกินไปก็จะยกเลิกโครงการ

5. ด้านความพอใจกับโครงการความร่วมมือ พบว่า สถาบันฯ ส่วนใหญ่พอใจกับโครงการความร่วมมือทางวิชาการ เนื่องจากได้รับประโยชน์โดยเฉพาะในแง่ของชื่อเสียงสถาบันเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ และการพัฒนาสถาบันทั้งด้านวิชาการ อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้มีโลกทัศน์กว้างไกล ได้มีโอกาสรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนเป็นการยกระดับสถาบันให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ

6. ด้านปัญหาและอุปสรรค ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ขาดกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ส่วนปัญหาต่อมาที่พบคือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ว่าในเรื่องความเป็นอยู่ ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้ทั้งผู้เดินทางไปต่างประเทศและชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของประเทศนั้น ๆ อยู่ระยะหนึ่ง และปัญหาด้านเงินของสถาบันก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่สถาบันมีไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ

7. แนวทางความร่วมมือในอนาคตนั้น พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งที่จะขยายความร่วมมือออกไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก โดยขยายความร่วมมือไปยังประเทศและหน่วยงานต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งความร่วมมือทางวิชาการที่ทุกสถาบันมุ่งที่จะทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ คือ ด้านการแลกเปลี่ยน อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์ จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันในลักษณะของการพัฒนาอาจารย์ให้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถมากขึ้น สำหรับสถาบันที่มีความพร้อม และจัดการเรียนการสอนหลายคณะวิชามุ่งที่จะมีความร่วมมือในด้านการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศในสาขาที่มีความสนใจหรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพราะถ้ามีการทำวิจัยมาก ความรู้ทางวิชาการก็จะขยายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสถาบันที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนั้นแนวทางความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะร่วมทำร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคต อีกประการหนึ่ง คือ ความร่วมมือในการเปิดหลักสูตร หรือ Joint Degree

Program ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย ซึ่งนักศึกษาสามารถที่จะไปเข้าเรียนยังสถาบันต่างประเทศได้ในบางสาขาวิชา ถ้านักศึกษาต้องการหลักสูตรที่ทำร่วมกันนี้จะต้องเอื้อประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย ตัวผู้สอนนั้นอาจเป็นอาจารย์จากต่างประเทศหรือร่วมกับอาจารย์ของฝ่ายไทย ส่วนการขยายเครือข่ายด้านการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศในอนาคต โดยจะใช้ระบบ Electronic Mail ซึ่งเป็นระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมสามารถติดต่อกันได้ในหมู่สถาบันที่เป็นสมาชิกร่วมกัน ในด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบรรยายผ่านทางระบบดาวเทียม ผู้เรียนสามารถเรียนพร้อมกันได้ในหลาย ๆ จุด โดยผู้สอนและผู้เรียน อยู่ในสถานที่ที่ต่างกัน แต่สามารถที่จะติดต่อโต้ตอบกันได้โดยผ่านระบบการสื่อสารดังกล่าว

8. ด้านการสนับสนุนระดับนโยบาย

สถาบันฯ ต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยช่วยเหลือ สนับสนุนหรือส่งเสริมในเรื่องความร่วมมือด้านวิชาการ ในด้านนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย กฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการความร่วมมือที่ผ่านหน่วยงานของรัฐ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ รวมทั้งต้องการให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือ ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ และการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วย

มูลนิธิการศึกษาไทยอเมริกันได้สำรวจอย่างไม่เป็นทางการในปี 2526 ถึงโครงการร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสหรัฐอเมริกา จากการสำรวจในครั้งนั้นมีมหาวิทยาลัยไทยจำนวน 10 แห่งรวมอยู่ด้วย และมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาจำนวน 20 แห่งที่มีความร่วมมือกัน โดยพบว่าส่วนใหญ่ของข้อตกลงความร่วมมือ เป็นการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และการพัฒนาอาจารย์ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2531 : 2)

สเวียเซค (Swierezek. 1988 : 19) รองศาสตราจารย์ศูนย์กิจการของรัฐและการจัดการด้านนโยบาย (Center for Public Affairs and Policy Management) มหาวิทยาลัยเซาท์ฟลอริด้า (University of South Florida) ได้สำรวจโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ โดยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 16 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 25 แห่ง ภายใต้สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่าข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการส่วนใหญ่จะมีลักษณะกว้าง ๆ ในลักษณะสถาบันต่อสถาบัน ส่วนใหญ่ร่วมมือในสาขาทางด้านมนุษยศาสตร์ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์และสังคมศาสตร์ กิจกรรมจะเน้นหนักไปในด้านการแลกเปลี่ยนและพัฒนาอาจารย์ และเนื่องจากข้อตกลงเป็นไปอย่างกว้าง ๆ จึงขาดรายละเอียดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ อุปสรรคที่สำคัญก็คือการขาดแคลนเงินทุน ค่าใช้จ่าย จึงควรที่จะติดต่อหาแหล่งช่วยเหลือในลักษณะบุคคลหรือศิษย์เก่าก่อน รวมทั้งควรมีการชักชวนให้บริษัทเอกชนมาสนับสนุนด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบความร่วมมือ

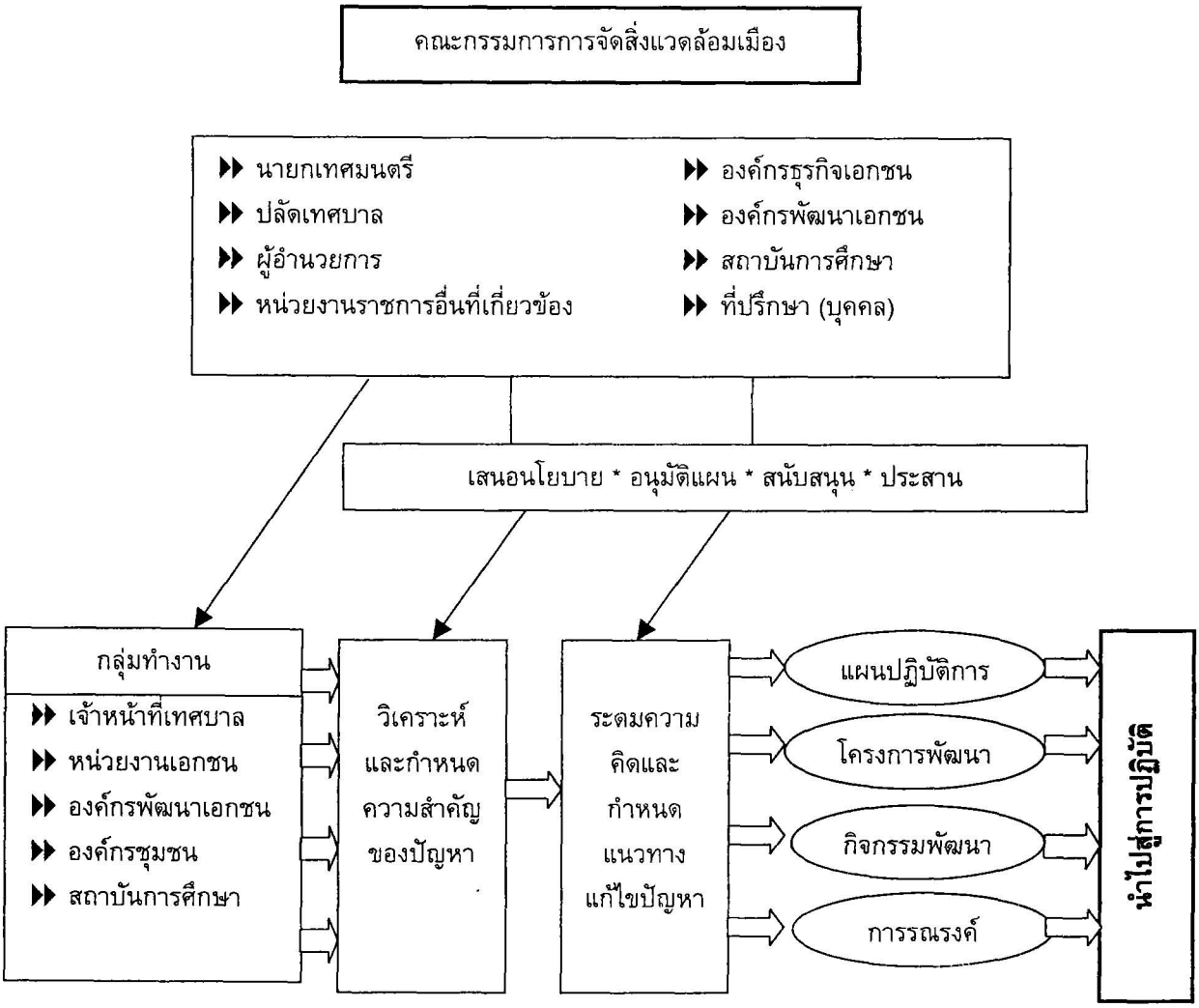
คูมส์ (Coombs. 1981 : 35–31) ได้ศึกษารูปแบบของความร่วมมือโดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ที่จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อสนับสนุนให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวชนบทดีขึ้น โดยเขาเรียกรูปแบบของความร่วมมือว่า การผสมผสานความร่วมมือ (Integration coordination) โดยภายใต้การผสมผสานความร่วมมือที่ดีจะต้องเริ่มต้นจากการตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดนโยบายและการวางแผน การรวมกลุ่มพลังเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างละการปรับระบบต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยการรวมกลุ่มพลังดังกล่าวควรมีการก่อตั้งองค์กรที่เป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อวิเคราะห์ปัญหา เลือกสรร วางแผน และดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ ความชัดเจนขององค์กรความร่วมมือดังกล่าว จะช่วยทำให้มีการผสมผสานทั้งทรัพยากรและวิธีการทำงานให้สอดคล้องมากยิ่งขึ้น และลดความสับสนในการปฏิบัติงานและผู้ร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ และจากการศึกษาของ คูมปส์ ในโครงการต่าง ๆ ของไทยพบว่าความสำเร็จของการผสมผสานความร่วมมืออยู่ที่การผสมผสานระหว่างองค์กรผู้ปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าองค์กรในระดับเหนือขึ้นไป

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย (2540 : 120) ได้ศึกษารูปแบบและกระบวนการของความร่วมมือระหว่างองค์กรที่ก่อให้เกิดการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Approach) ว่ามีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) การสร้างองค์กรแห่งความร่วมมือ 2) การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารและประสานงานความร่วมมือระหว่างบุคคล หรือกลุ่มคนที่เป็นเครือข่าย 3) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำงาน 4) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมคัดเลือกจากทุกฝ่าย และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ 5) การกำหนดกรอบกิจกรรมหรือลักษณะงานที่ทำ 6) การติดตามประเมินผล เพื่อขจัดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน

การศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองขอนแก่น (ประยุทธ แสงสุรินทร์. 2537 : 58–61) พบว่า รูปแบบของความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองมี 3 ประการ คือ

1. ควรจัดตั้งคณะกรรมการที่มาจากตัวแทนของทุกฝ่าย

2. คณะกรรมการควรร่วมกันวิเคราะห์ ตัดสินใจและวางแผนการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะของโครงสร้างคณะกรรมการและกลุ่มทำงานเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ดังนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างคณะกรรมการและกลุ่มทำงานเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้แผนงานที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง สนับสนุนทรัพยากร ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

รูปแบบความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จ และมีบทบาทสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม จนความร่วมมือดังกล่าวได้รับการพัฒนาในรูปเครือข่ายความร่วมมือในระดับมหภาคหรือในระดับประเทศ ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย (Thailand Environment and Development Network – TEDWET) ซึ่งองค์ประกอบเครือข่ายประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบายมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนประจำปี กำหนดแนวทางสำหรับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาระยะสั้น ระยะยาว กำหนดคณะทำงาน รวมทั้งเปิดเวทีแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรท้องถิ่น (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 21; อ้างอิงจาก ขวัญสรวง อติโพธิ. 2539 : 32–34.)

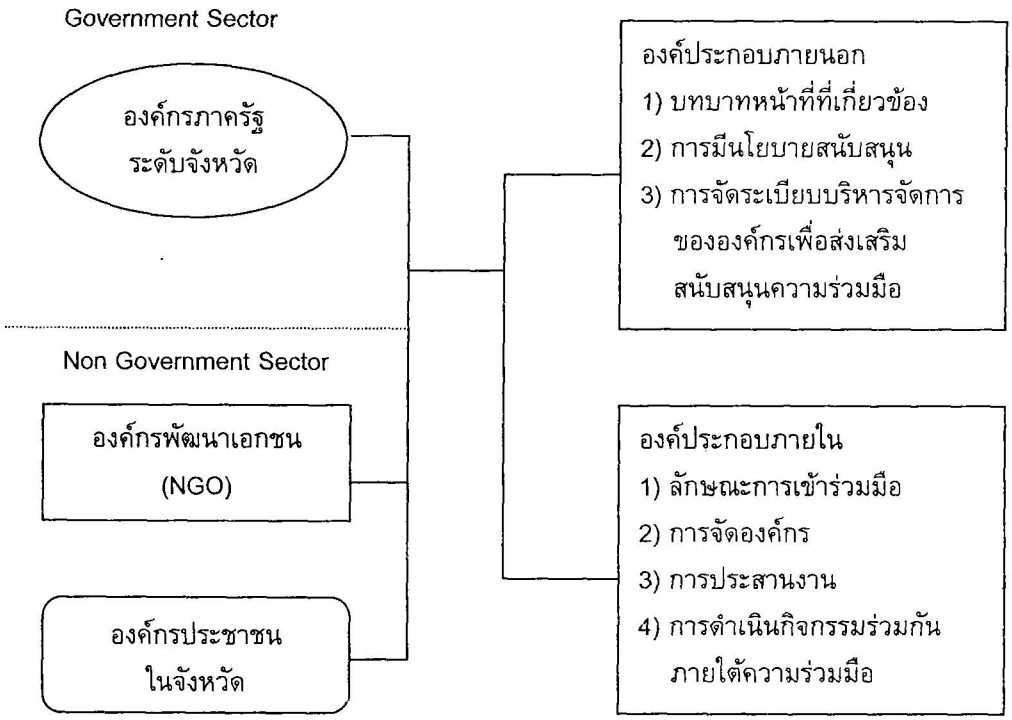
ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสาธารณสุขมูลฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พัฒนาชุมชน เกษตรกร ศึกษาธิการ แรงงานและการสังคม และอุตสาหกรรมจังหวัด อำเภอ 36 องค์กร กลุ่มที่ 2 องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) จำนวน 57 องค์กร และกลุ่มที่ 3 องค์กรประชาชน จำนวน 33 องค์กร รวมจำนวน 126 องค์กร การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ในการศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชน ในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัดนั้น ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ ได้กำหนดปัจจัยเพื่อนำไปใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน โดยที่

องค์ประกอบภายนอก เป็นองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยของแต่ละหน่วยงาน อันประกอบด้วย การยอมรับและสนับสนุนเนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การมีนโยบายสนับสนุน โดยกำหนดแนวปฏิบัติ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในความร่วมมือและการจัดระบบการบริหารจัดการองค์กร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือ กล่าวคือ มีการจัดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบ และมีการกำหนดทรัพยากร

องค์ประกอบภายใน เป็นองค์ประกอบภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชน ซึ่งได้แก่ ลักษณะการเข้าร่วมมือ การจัดองค์กร การประสานงาน และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันภายใต้ความร่วมมือ

ซึ่งการศึกษาสภาพปัจจุบันตามองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในดังกล่าว นำเสนอได้ตามภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบ 3 ปัจจัยที่นำไปใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชน

หลังจากนั้น ธีระพงษ์ได้คัดเลือกปัจจัยดังกล่าวเพื่อกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายสาธารณสุขไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด โดยรูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย

- หลักการ
- โครงสร้างองค์กร
- แนวปฏิบัติและการดำเนินงานความร่วมมือตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด

ผลจากการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กร พัฒนาเอกชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด

1.1 การศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบภายนอก พบว่า

1.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ NGO และองค์กรประชาชน ล้วนแต่มีเป้าหมายกิจกรรมทั้งที่ดำเนินการในปัจจุบันและอนาคตเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ การดำเนินกิจกรรมสุขภาพ

ระดับกลุ่ม ชุมชน รวมทั้งระดับบุคคล และที่มาของนโยบายส่วนใหญ่มาจากสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน

1.1.2 หน่วยงานมีความต้องการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ และต้องการประสานทรัพยากรและวิชาการในการพัฒนา อีกทั้งมีนโยบายในการประสานความร่วมมือด้วยการกำหนดแนวทางความร่วมมือกำหนดให้มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กำหนดผู้ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในด้านทรัพยากร เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนา โดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีการกำหนดทรัพยากรและจัดให้มีผู้ประสานงานมากที่สุด

1.1.3 แหล่งทุนที่ทุกองค์กรที่ได้รับสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มาจากแหล่งทุนภายในประเทศ โดยเฉพาะจากภาครัฐ ส่วนแหล่งทุนจากต่างประเทศและภาคธุรกิจ ให้การสนับสนุนแก่ NGO มากที่สุด ส่วนองค์กรประชาชนแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนมาจากองค์กรชุมชนเอง

1.2 การศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบภายใน พบว่า

1.2.1 ทุกองค์กรล้วนเคยประสานความร่วมมือ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมตามโอกาสมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

1.2.2 มีการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการค่อนข้างน้อย และการบริหารภายใต้รูปแบบคณะกรรมการไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริง มีเพียงโครงสร้าง ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

1.3 การให้ความสำคัญและระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จในความร่วมมือ เพื่อนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด พบว่า องค์กรประชาชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จในความร่วมมือมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มกิจกรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงกว่าจากหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับกลุ่มกิจกรรมการติดตามประเมินผลสูงกว่า NGO และหน่วยงานภาครัฐ ส่วนกลุ่ม NGO ให้ความสำคัญกับกลุ่มกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานสูงกว่าหน่วยงานภาครัฐ

NGO มีระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมสูง โดยระดับการปฏิบัติในกลุ่มกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและการประสานงานมีความแตกต่างจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

ผลการศึกษานี้ทำให้มั่นใจว่า ทั้งองค์กรประชาชน และ NGO มีความพร้อมในการเข้าร่วมหากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมที่กลุ่มเหล่านี้ให้ความสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนให้ความสำคัญสูงในการดำเนินกิจกรรม แต่การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติกิจกรรมกลับพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือแทนที่การให้ความสำคัญมาก ระดับการปฏิบัติควรจะมาก

ด้วย แต่กลับพบว่าทั้ง 3 องค์กรให้ความสำคัญโดยมีค่าเฉลี่ยสูงแต่การปฏิบัติกิจกรรมยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐมีการให้ความสำคัญและระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่ำกว่าหน่วยงานทุกหน่วยงาน ซึ่งสาเหตุดังกล่าวน่าจะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า สาเหตุอาจมาจาก 1) การให้ความสำคัญของผู้บริหาร 2) เวลาของทางราชการ 3) ลักษณะการปฏิบัติที่ไม่ยืดหยุ่น มีกฎระเบียบมาก 4) ปัญหาความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร และขาดการประสานข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงร่วมกัน 5) ขาดความต่อเนื่องในความร่วมมือไม่จัดทำข้อตกลงในระดับนโยบาย 6) ผู้ปฏิบัติเปลี่ยนคนบ่อย และขาดอำนาจในการตัดสินใจ 7) กิจกรรมลงสู่ชุมชนมักแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน ไม่เปิดเผยข้อมูล และมักจะกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติตาม อีกทั้งการพัฒนาแยกเป็นส่วน ๆ

1.4 สภาพปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด

ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุดและควรได้รับการแก้ไข ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ได้แก่ ปัญหาในการขาดประสานนโยบายและแผน ปัญหาขาดการวางแผนและดำเนินการร่วมกัน ปัญหาการขาดการพัฒนาแนวปฏิบัติและการบริหารจัดการภายใต้ความร่วมมือ ปัญหาการสนับสนุนทรัพยากร โดยหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับปัญหาการประสานนโยบายและแผน และปัญหาการวางแผนและดำเนินการร่วมกันมากที่สุด NGO ให้ความสำคัญกับปัญหาการพัฒนาแนวปฏิบัติและการบริหารจัดการภายใต้ความร่วมมือ ส่วนองค์กรประชาชนให้ความสำคัญกับปัญหาการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ

2. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด

รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด ที่ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ พัฒนาขึ้นมา มีรูปแบบดังนี้

หลักการ

1. เป็นรูปแบบความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ NGO และองค์ประชาชน

2. ตอบสนองต่อนโยบาย เป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์กร

3. เปิดโอกาสให้การพัฒนาแนวปฏิบัติและการบริหารจัดการภายใต้ความร่วมมือเพื่อให้ความร่วมมือดังกล่าว ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและสภาพความต้องการของประชาชน โดยรูปแบบความร่วมมือที่สร้างขึ้นสามารถที่จะตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ดังนี้

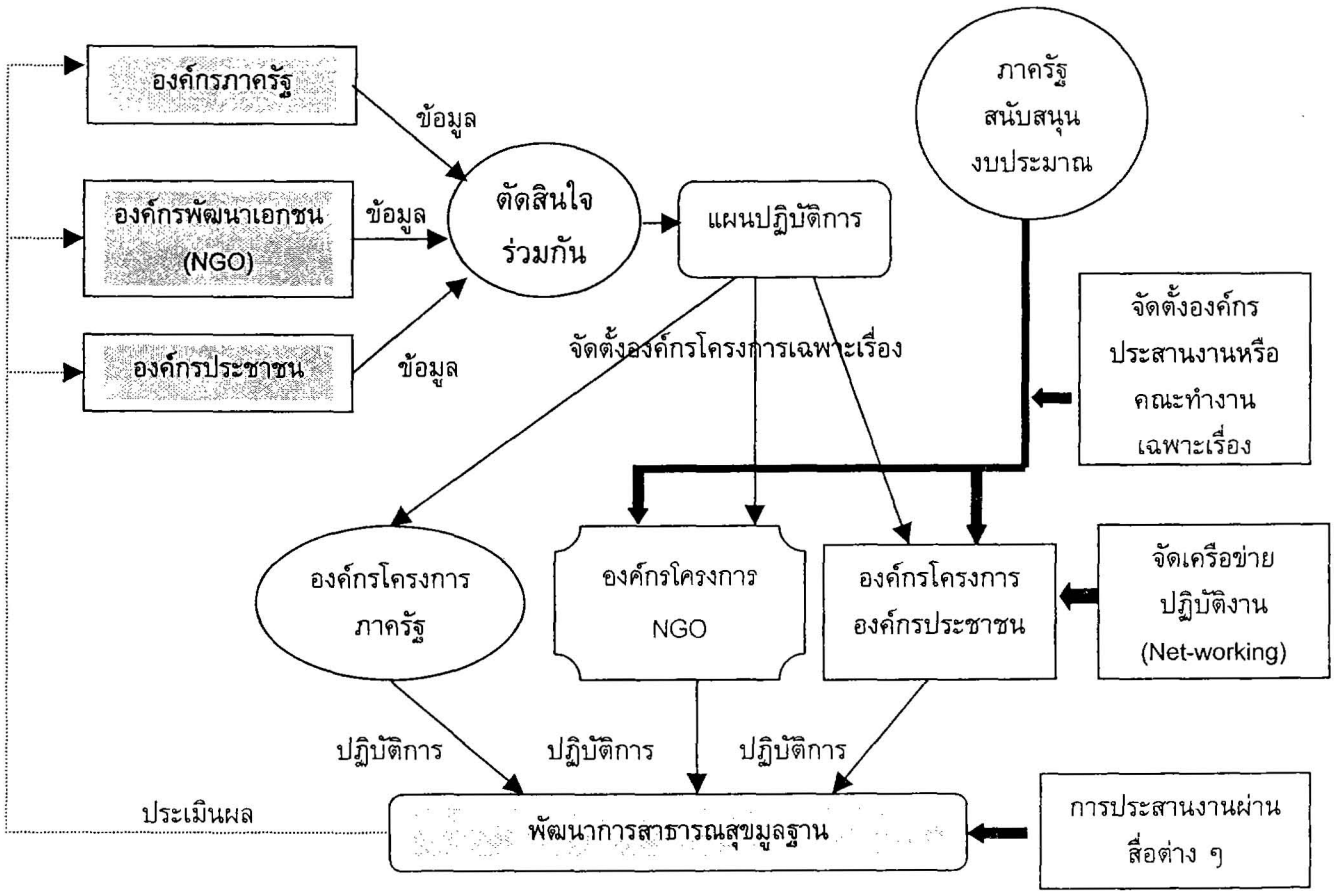
3.1 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานในระดับจังหวัด

3.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัด เข้าร่วมมือเพื่อพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน

3.3 ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแนวปฏิบัติและการบริหารจัดการ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด

การจัดโครงสร้างองค์การ

รูปแบบความร่วมมือดังกล่าว มีโครงสร้างองค์การตามแผนภูมิ ดังนี้

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างองค์การเพื่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาชุมชน (NGO) และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด

แนวปฏิบัติและการดำเนินงานความร่วมมือ

ภายใต้รูปแบบความร่วมมือดังกล่าว ปัจจัยทางการบริหารที่ควรได้รับการพัฒนาและให้ความสำคัญมีดังนี้

1. ส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรประชาชนและองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน

2. มีการตัดสินใจร่วมกัน โดยมีการนำข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชน ข้อมูลสถานะสุขภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งมีการประสานนโยบายและกำหนดแผนปฏิบัติ

3. มีการจัดทำแผนปฏิบัติ รวมทั้งร่วมดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติดังกล่าว และร่วมในการติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการดังกล่าวแต่ละองค์กรมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ภายใต้บทบาทหน้าที่และนโยบายของแต่ละองค์กร

4. ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทรัพยากร โดยเอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้ทรัพยากรร่วมกันและภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือให้มีการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น

5. จัดให้มีการประสานงาน โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือองค์กรโครงการเฉพาะเรื่อง ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อต่าง ๆ ในการประสานงาน และมีการจัดเครือข่ายการปฏิบัติงาน (Networking)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเหตุผลของความเป็นไปได้ภายใต้รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่พัฒนาขึ้นดังกล่าว คือ

1. ปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันอยู่แล้ว อีกทั้งมีการพัฒนารูปแบบความร่วมมือในทุกระดับ โดยเฉพาะในเรื่องของประชาคมทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด เพื่อสอดรับกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นอกจากนี้ในการพัฒนาระดับจังหวัดเน้นการส่งเสริมภาครัฐและเอกชน ร่วมมือในการพัฒนาภายใต้รูปแบบคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนระดับจังหวัด (กรอ.จังหวัด) ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาจังหวัด โดยเน้นให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด อันประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนของจังหวัด แผนพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดบริการทางสังคม รวมทั้งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในภาพรวมของจังหวัด นอกจากนี้ มีการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แต่จากผลการดำเนินการภายใต้บทบาทหน้าที่ของ กรอ. จังหวัดที่ผ่านมา พบว่า ยังจำกัดอยู่เฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลข่าวสารใน

การวางแผน และการประสานแผนในบางกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมในเขตเมืองหรือเขตเศรษฐกิจเท่านั้น ดังนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในหลายเรื่อง ได้แก่ อำนาจในการกำหนดนโยบายและแผน รวมทั้งการบริหารจัดการงานพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมในจังหวัด การปรับปรุงประสิทธิภาพของแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของประชาชน มีความต่อเนื่องในการพัฒนาและก่อให้เกิดผลกระทบที่แท้จริงต่อประชาชนและชุมชน นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มความเข้มข้นในแผนงานแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของจังหวัด อาจกล่าวได้ว่า มีความจำเป็นในการปรับปรุงประสิทธิภาพของความร่วมมือให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงนั่นเอง ซึ่งการศึกษานี้จะช่วยเพิ่มรูปธรรมในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

2. ทุกหน่วยงานที่ตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ ล้วนเคยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ซึ่งทำให้ผลการวิจัยและการสร้างรูปแบบความร่วมมือมีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

3. นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกกรพัฒนาเอกชนมีนโยบายและกำหนดแนวปฏิบัติ รวมทั้งทรัพยากรเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมืออยู่แล้ว และพบว่ากิจกรรมที่ต้องการจะทำในอนาคตและบทบาทหน้าที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการมีเป้าหมายที่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชน และยังพบอีกว่า การประสานความร่วมมือเป็นความต้องการที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

4. รูปแบบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐานในปัจจุบัน ได้จัดสรรเป็นหมวดเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรชุมชนอยู่แล้ว และหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับชุมชนก็ได้ดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ นอกจากนั้น กระทรวงสาธารณสุขยังได้จัดงบประมาณสนับสนุนแก่องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

นอกจากนี้ ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ ยังได้เสนอร่างความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นนั้นจะต้องสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่สภาพปัญหาและความต้องการสนับสนุนขององค์กร ควรมีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกันภายใต้ประสบการณ์ความร่วมมือและใช้สันติวิธีเพื่อลดความขัดแย้ง ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอเพื่อให้และโครงสร้างองค์กรดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้จริง และควรมีการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การยอมรับในวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน การส่งเสริมให้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์แต่ละองค์กร การให้มีเวทีข้อมูลที่เป็นสาธารณะ เข้าถึงได้ง่าย และร่วมแลกเปลี่ยนกับองค์กรอื่นได้ และมีการสนับสนุนทรัพยากรร่วมกัน โดยคำนึงถึงเป้าหมายของงานมากกว่าผลประโยชน์ขององค์กรของตน

เทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นเทคนิคการวิจัยที่นำมาใช้เพื่อการคาดการณ์อนาคตของเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาวิจัย กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือโดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเสนอความคิดเห็นหรือตัดสินใจในประเด็นข้อคำถามโดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่มีข้อจำกัด นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนยังสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือของกลุ่มซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่

ปัญหาหรือประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาศึกษาเพื่อการคาดการณ์คำตอบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ได้แก่ (Linestone and Turuff. 1975 : 4)

1. เป็นปัญหาหรือประเด็นเหตุการณ์ที่ไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน และไม่สามารถแสวงหาคำตอบได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่สามารถวิจัยเพื่อแสวงคำตอบได้จากการรวบรวม ผลการตัดสินใจแบบอัตตวิสัย (Subjective Judgements) จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ

2. เป็นปัญหาหรือประเด็นที่ต้องการความคิดเห็นหลาย ๆ ด้านจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ดังนั้น การที่จะนัดหมายประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอาจไม่สะดวกที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญมารวมกลุ่มกัน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เวลา ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น

3. เป็นปัญหาหรือประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการถูกครอบงำความคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่มีบุคลิกภาพหรือการแสดงออกที่เหนือกว่า

ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์และประสบความสำเร็จมีดังนี้ (สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์. 2528 : 69 – 70, เกษม บุญอ่อน. 2522 . 27- 28)

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรจะมีเวลามากเพียงพอหากตัดสินใจที่จะใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัย โดยทั่ว ๆ ไปเทคนิคนี้ใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการ อย่างไรก็ตาม อาจจะใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีที่อาศัยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถาม ดังนั้น ความสำเร็จของเทคนิคและการวิจัยจะออกมาดีหรือถูกต้องเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัยจึงควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสม สำหรับปัจจัยที่ทำให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ และตรงตามความเป็นจริงจากผู้เชี่ยวชาญคือ

2.1 ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัยควรเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศหรือเป็นที่ยอมรับในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรคัดเลือกมาโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือการติดต่อได้ง่าย เพราะข้อมูลที่ได้อาจเป็นคำตอบที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จึงขึ้นอยู่กับความรอบรู้และความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ

2.2 ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัยควรเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญฯ ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจและมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัย รวมทั้งยินยอมสละเวลา เพราะว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องตอบแบบสอบถามตามที่ผู้ทำการวิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอน และตอบอย่างละเอียดรอบคอบ นอกจากนี้ เนื่องจากผู้ทำการวิจัยและคนอื่น ๆ ไม่ได้อยู่ด้วยในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถาม ดังนั้น หากผู้ตอบไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือในงานวิจัยอย่างเต็มที่ คำตอบที่ได้อาจไม่สมบูรณ์และอาจเป็นการตอบเพียงเพื่อให้แล้วเสร็จไปเท่านั้น ซึ่งย่อมทำให้คำตอบที่ได้รับไม่น่าเชื่อถือและเกิดความผิดพลาดบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ ด้วยเหตุนี้การอุทิศตัวให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากอีกประการหนึ่ง

2.3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้น (เกษม บุญอ่อน. 2522 : 27 – 28; อ้างอิงจาก Macmillan. 1971.) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ในการประชุมประจำปี California Junior Colleges Association เมื่อ ค.ศ. 1971 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ช่วงการลดลงของความคลาดเคลื่อน และขนาดความคลาดเคลื่อนที่ลดลง

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงการลดของความคลาดเคลื่อน	ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ลดลง
1 - 5	1.20 – 0.70	0.50
5 - 9	0.70 – 0.58	0.12
9 - 13	0.58 – 0.54	0.04
13 - 17	0.54 – 0.50	0.04
17 - 21	0.50 – 0.48	0.02
21 - 25	0.48 – 0.46	0.02
25 - 29	0.46 – 0.44	0.02

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 – 20 คน ขึ้นไป ขนาดของความคลาดเคลื่อนลดลงอย่างคงที่และน้อยมาก ดังนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าว จำนวนผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของเทคนิคเดลฟาย โดยทั่วไปจะเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบหรือมากกว่า โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างหรือแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้กลั่นกรองความคิดเห็นของตนอย่างละเอียด รอบคอบและมั่นใจในการตัดสินใจ สำหรับการรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบมีลักษณะ ดังนี้ (สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ 2528 : 72 – 76; ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530. 29 – 30)

รอบที่ 1 ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับแรก ซึ่งลักษณะคำถามโดยส่วนใหญ่จะเป็นแบบเปิดกว้าง ในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยอาจใช้การส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์หรือในปัจจุบันอาจพัฒนาเป็นการจัดส่งโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิคส์ (E - mail) หรือนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ส่วนการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยอาจทำการสัมภาษณ์โดยการเผชิญหน้ากัน สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการประชุมทางไกล (Video Conference) ก็ได้

รอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์โดยการตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป นำข้อความที่มีความคิดเห็นในลักษณะเดียวกันมารวมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้โดยต้องระมัดระวังที่จะต้องคงความหมายเดิมจากผู้เชี่ยวชาญด้วย นำข้อความทั้งหมดที่รวบรวมได้มาทำเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตรประมาณค่า (Rating Scale) จากนั้น ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสนอความเห็นตามระดับความสำคัญหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ของข้อคำถามแต่ละข้อ

รอบที่ 3 และรอบต่อ ๆ ไป สำหรับรอบที่ 3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ในรอบที่ 2 มาทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน(Median) ฐานนิยม(Mode) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน จากนั้นส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทราบเกี่ยวกับค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น รวมทั้งคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างคำตอบของตนเองและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทำการตัดสินใจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตน หากผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจยืนยันในคำตอบเดิมของตน แต่เป็นคำตอบที่มีค่าอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องให้เหตุผลประกอบด้วย ส่วนรอบต่อ ๆ ไปก็กระทำเช่นเดียวกับรอบที่ 3

แต่จากการวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก จึงมักตัดการดำเนินการในรอบที่ 4 ออกไป

ในการรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ ผู้วิจัยจะต้องให้เวลาแก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสมด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่ควรเร่งรัดเกินไปและไม่ควรทิ้งช่วงเวลายาวนานไปในการตอบคำถามแต่ละรอบ

ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย (สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์. 2528 : 76 – 77; ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530. 31 – 32)

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ ไม่ถูกครอบงำทางความคิด ทำให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงถึงความคิดเห็นตามความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่

2. ช่วยแก้ปัญหาการรวมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อยุติของความ

คิดเห็นที่สอดคล้อง เช่น ขจัดปัญหาด้านการนัดหมายให้ผู้เชี่ยวชาญมารวมกลุ่มโดยพร้อมหน้ากัน ขจัดปัญหาด้านงบประมาณค่าที่พักและค่าเดินทาง

3. ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญได้รับการยอมรับ เนื่องจากเป็นความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในประเด็นนั้น ๆ รวมทั้งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำหรับข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญต้องตอบคำถามในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันมากและเป็นคำถามในประเด็นเดียวกันหลาย ๆ รอบ อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายได้

2. ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญถูกรบกวนด้วยงานวิจัยที่รวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟายหลาย ๆ ชิ้น อาจส่งผลทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการให้ความคิดเห็นได้

3. อาจต้องใช้เวลานานในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ อันเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญไม่มีเวลาสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้วิจัยจะสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้ โดยไม่มีข้อจำกัด โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการขาดการประชุม รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย

1. หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
3. ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์
   - กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่
4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย
   - วิธีการที่จะสร้างให้เกิดร่วมมือทางวิชาการ
   - แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ
   - การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการ
   - การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ
   - การติดตามและประเมินผลความร่วมมือ

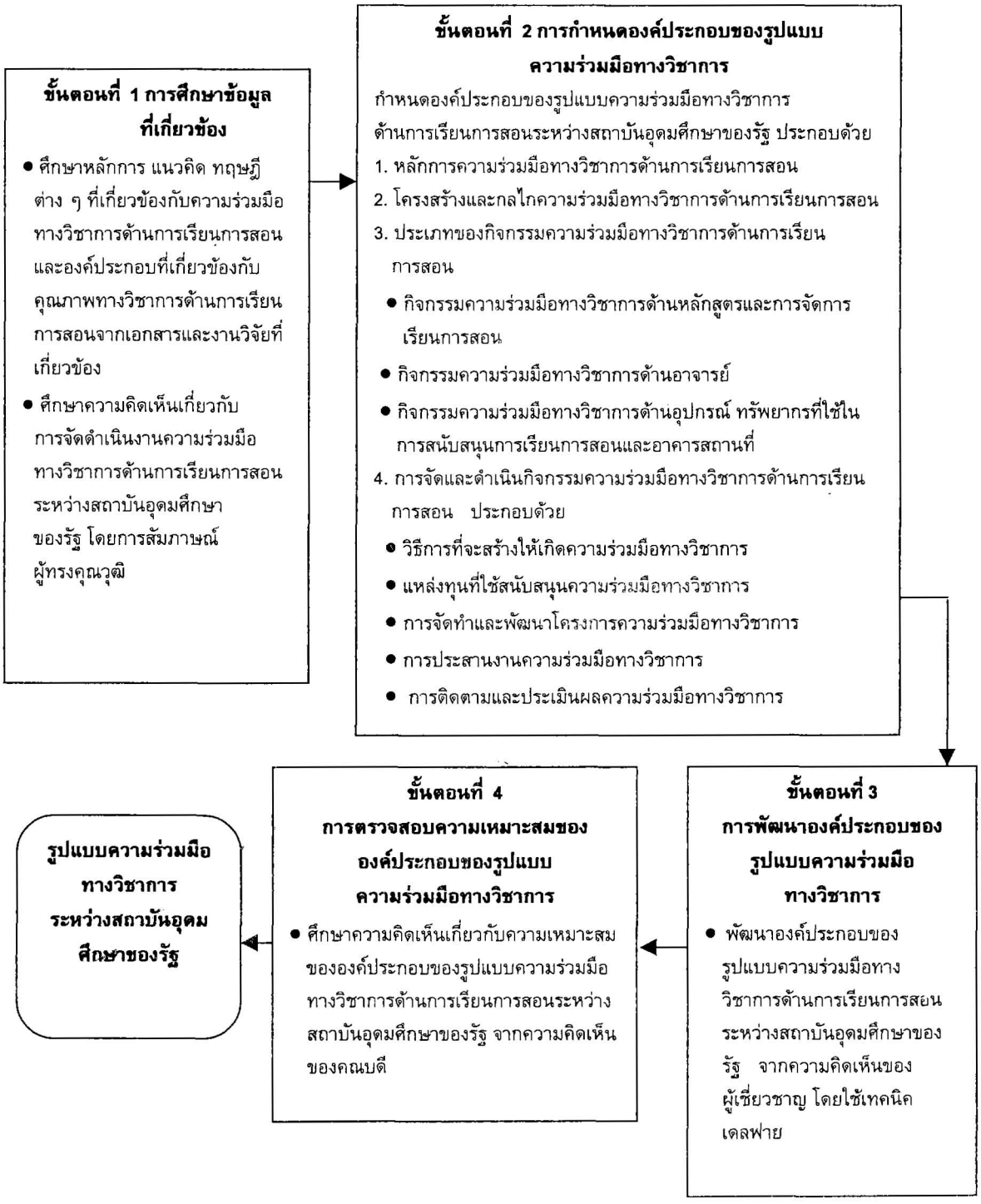
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ใช้กระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย โดยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน จำนวน 3 รอบ

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม

รอบที่ 2 และ รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 แต่ได้แสดงค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquatile Range) ของกลุ่มและความคิดเห็นเดิมของผู้ตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของคณบดีเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน หลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการจากองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สามารถเขียนสรุปได้ดังแสดงในภาพประกอบ 5 ดังนี้

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1. วัตถุประสงค์

การศึกษาในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ และองค์ประกอบคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2. วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ และองค์ประกอบคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนนี้ มาจาก 2 แหล่งคือ

2.1.1 เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ และองค์ประกอบคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิไว้จำนวน 4 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

2.2.1 เป็นนักวิชาการทางการอุดมศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในระดับอุดมศึกษา และ/หรือ

2.2.2 เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารระดับนโยบายที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารความร่วมมือทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

การได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 คน ได้จากการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เสนอรายชื่อพร้อมทั้งประวัติ

ส่วนตัวและประวัติการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาร่วมพิจารณา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

สำหรับการสร้างเครื่องมือวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและเครื่องมือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างเครื่องมือตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.2.2 ประมวลสาระที่ได้จากข้อ 1) เพื่อกำหนดเป็นโครงร่างเนื้อหาในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนตามโครงร่างเนื้อหาที่กำหนด โดยลักษณะของแบบสัมภาษณ์จะเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง

3.2.4 นำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจแก้เกี่ยวกับเนื้อหาและภาษาที่ใช้

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และ สถานที่ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวก แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามช่วงเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง คือ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

5.1 หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

5.2 โครงสร้างและกลไกของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

5.3 ประเภทกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

5.3.1 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

5.3.2 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์

5.3.3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.1 วิธีการที่จะสร้างให้เกิดร่วมมือทางวิชาการ

4.2 แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการ

4.3 การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการ

4.4 การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ

4.5 การติดตามและประเมินผลความร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1. วัตถุประสงค์

การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2. วิธีดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2.2 นำองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดทำขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

2.3 ปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1. วัตถุประสงค์

การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2. วิธีดำเนินการ

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญตามกระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย

2.1 การเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม

การเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ผู้วิจัยกำหนดผู้เชี่ยวชาญไว้ จำนวน 17 คน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1.1 นักวิชาการทางการอุดมศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงการอุดมศึกษา และ/หรือ

2.1.2 มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการบริหารความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

การได้มาซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คนนั้น ได้จากการที่ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติดังกล่าวในเบื้องต้น แล้วนำเสนอรายชื่อพร้อมประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานให้คณะกรรมการที่ปรึกษาร่วมพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามรอบ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) พร้อมคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแต่ละข้อ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สำหรับค่าน้ำหนักความคิดเห็นกำหนดดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดในการกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากในการกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

3 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลางในการกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยในการกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุดในการกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 90 ข้อ จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ประเด็น	จำนวนข้อ
1. หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	15
2. โครงสร้างและกลไกของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	18
3. ประเภทกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	
3.1 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	12
3.2 ด้านอาจารย์	7
3.3 ด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่	3
4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	
4.1 วิธีการที่จะสร้างให้เกิดร่วมมือทางวิชาการ	5
4.2 แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5
4.3 การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	7
4.4 การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	9
4.5 การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	9
รวม	90

แบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามฉบับเดียวกันกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 แต่ได้แสดงตำแหน่งคำตอบของกลุ่มคือ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พร้อมทั้งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะรายจากการตอบในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ตามลำดับไว้ด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคำตอบเดิมในการตอบแต่ละข้อคำถามตามค่าสถิติที่ให้

2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.3.1 นำองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ได้ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยข้อคำถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างอิสระ

2.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความครอบคลุม ความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ (Content Validity) รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสม

2.3.3 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์เพื่อพิจารณาเมื่อผ่านความเห็นชอบแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนตอบ

2.3.4 หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 แล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range) ของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2.3.5 แบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้แบบสอบถามชุดเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 โดยแสดงค่ามัธยฐานของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลที่ตอบแบบสอบถามในรอบก่อน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้งหนึ่ง ถ้าความคิดเห็นของตนไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่ม ก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันความคิดเห็นของตนได้ในรอบใหม่ นอกจากนี้การยืนยันความคิดเห็นของตนที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มนั้น ได้เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงเหตุผลประกอบด้วย

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคำตอบในรอบที่ 3 ที่คำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ก่อนจะนำไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อสรุปความคิดเห็นต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐตามกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายทั้งรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 โดยจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ ใช้การวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range)

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคำตอบกำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.1 ค่ามัธยฐาน (Median) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50 – 5.00	แสดงว่า	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ
ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 – 4.49	แสดงว่า	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ
ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 – 3.49	แสดงว่า	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ
ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 – 2.49	แสดงว่า	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับน้อยในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ
ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.00 – 1.49	แสดงว่า	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุดในการกำหนดเป็นองค์ประกอบรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ

การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบที่เหมาะสม จะใช้ข้อความที่มีค่ามัธยฐาน (Mdn.) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

4.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) การพิจารณาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเกณฑ์แสดงค่าความสอดคล้อง ดังนี้

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ระหว่าง 0.00–0.99 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูงมาก

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ระหว่าง 1.00–1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.51 ขึ้นไป แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำมาก หรือไม่มีความสอดคล้องกัน

การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบที่เหมาะสม จะใช้ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ตั้งแต่ 1.50 ลงมา ซึ่งถือว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกันสูง

5. การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบให้สมบูรณ์ก่อนนำไปตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยพิจารณาจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบสุดท้ายที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R) ตั้งแต่ 1.50 ลงมา ซึ่งถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันสูง ส่วนข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำองค์ประกอบของรูปแบบไปปฏิบัติ

1. วัตถุประสงค์

การศึกษาในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไปปฏิบัติ

2. วิธีดำเนินการ

การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมจากความคิดเห็นของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ คณบดีจากทุกคณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และประธานสาขาวิชา/ประธานสำนักวิชา ซึ่งเทียบเท่าคณบดี ของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 23 แห่ง ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 212 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือ แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 เหมาะสมมากที่สุด 4 เหมาะสมมาก 3 เหมาะสมปานกลาง 2 เหมาะสมน้อย และ 1 เหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยดำเนินการตามขั้นตอน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 นำคำตอบรอบสุดท้ายในขั้นตอนที่ 3 มาพิจารณาและปรับปรุงเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

3.3.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา และรูปแบบการจัดพิมพ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อนำไปตรวจสอบความเหมาะสมต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามไปยังคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทางไปรษณีย์สำหรับจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งทั้งสิ้น 212 ฉบับ และจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.3 รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืน จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	16	11
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	20	13
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	16	12
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	11	7
5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	16	13
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	16	12
7. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	11	8
8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	9	3
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร	8	4
10. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	4	2
11. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	5	4
12. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	3	1
13. มหาวิทยาลัยทักษิณ	3	2
14. มหาวิทยาลัยนเรศวร	13	10
15. มหาวิทยาลัยบูรพา	6	3
16. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	8	7
17. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	6	4
18. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	3	2
19. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	7	5

ตาราง 3 (ต่อ)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน
20. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	6	4
21. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	4	3
22. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	8	5
23. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	13	12
รวม	**212**	**147**

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามในการวิจัยขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ เพื่อคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย(Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) เป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50 – 5.00	แสดงว่า	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	แสดงว่า	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับมาก
2.50 – 3.49	แสดงว่า	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	แสดงว่า	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับน้อย
1.00 – 1.49	แสดงว่า	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ในการพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบของรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คือ ข้อความที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

หลังจากนั้นได้นำองค์ประกอบที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมไปกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1
3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2
4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณบดีที่มีต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. **ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ** รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	14	82.32
หญิง	3	17.68
2. อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	0	0.00
36 – 40 ปี	0	0.00
41 – 45 ปี	1	5.92
46 – 50 ปี	2	11.76
50 ปีขึ้นไป	14	82.32
3. ประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
4.1 บริหารโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาประมาณ 1 – 50 โครงการ	14	82.32
4.2 วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ	8	47.04
4.3 เขียนเอกสารตำราเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ	2	11.6
4.4 ประสบการณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับความร่วมมือ	6	35.28
- ประสานงานโครงการความร่วมมือ		
- วิจัยและสัมมนาเรื่องความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาฝีมือแรงงาน		
- จัดและเข้าร่วมสัมมนาวิชาการและหลักสูตรด้านรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ		
- ร่วมมือเกี่ยวกับการบริหารวิชาการระหว่างสำนักส่งเสริมการศึกษาของ 5 สถาบัน/การประสานโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ		
- จัดกิจกรรมเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ		

จากตาราง 4 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 82.32) มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน (ร้อยละ 82.32) และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ประมาณ 1 – 50 โครงการ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 82.32)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบนี้ เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โครงสร้างและกลไกของความร่วมมือทางวิชาการ ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ และการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

3 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลางในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1 หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุดในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

และในแต่ละข้อคำถามของแต่ละด้าน ผู้เชี่ยวชาญยังสามารถเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รอบที่ 1

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
หลักการของความร่วมมือทางวิชาการ		
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็ง หรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน	5.00	1.00
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน	4.00	1.00
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น	4.00	1.00
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้	4.00	1.00
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน	5.00	1.00
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน	5.00	1.00
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน	5.00	1.00
9. ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบาย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด	5.00	1.00
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
11. เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร	5.00	0.00
12. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ	5.00	1.00
13. ควรมีการนำผลการปฏิบัติงานความร่วมมือมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ให้กับผู้ที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	2.00
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.00	1.00
15. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต	5.00	0.00
โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ		
1. สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงานและแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม	5.00	1.00
2. มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	5.00	1.00
3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
4. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วน ให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5. อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบัน ในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความ ร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุน ด้านงบประมาณ	5.00	1.00
6. ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมือ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.00	1.00
7. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานรวมทั้ง บุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานความร่วมมือ มีความชัดเจน	4.00	2.00
8. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการ นำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัด งบประมาณ	4.00	1.00
9. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการ ดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	1.00
10.มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
11.มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐาน ข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อ ความร่วมมือ	5.00	1.00
12.จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการ ประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ ในการดำเนินงานร่วมกัน	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
13.มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
14.มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงาน เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น	5.00	1.00
15. มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	5.00	1.00
16. มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้	5.00	2.00
17. ควรมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ เช่น 2 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น	4.00	2.00
18. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ	5.00	1.00
กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน**		
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร	5.00	1.00
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ	5.00	1.00
1.7 การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา	5.00	1.00
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน	5.00	1.00
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต	5.00	0.00
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา	5.00	1.00
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน	4.00	1.00
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.00	1.00
2. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์**		
2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ	5.00	1.00
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	4.00	1.00
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
2.7 การร่วมกันจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ	4.00	2.00
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่		
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน	4.00	1.00
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชา โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง	4.00	1.00
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการ เพื่อการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ		
1. วิธีการเข้าร่วมมือทางวิชาการ		
1.1 การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ	5.00	1.00
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อ และอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า	5.00	2.00
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	1.00
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
2.1 งบประมาณแผ่นดิน	5.00	1.00
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
2.3 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า	4.00	2.00
2.4 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน	5.00	1.00
2.5 จากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่นจากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ	5.00	0.00
3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ	5.00	1.00
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน	5.00	1.00
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ โดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน	5.00	2.00
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน	5.00	1.00
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
4. **การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน**		
4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ	5.00	1.00
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่		
4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น	5.00	1.00
4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	5.00	1.00
4.1.2.3 อาคาร สถานที่	5.00	1.00
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.2.1 ควรมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาการสำหรับผู้ประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ	4.00	2.00
4.2.1 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน	5.00	0.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
4.2.3 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน	5.00	0.00
4.2.3 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน	5.00	1.00
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน	5.00	1.00
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ	5.00	1.00
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ	5.00	1.00
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการผลต่อเนื่องของกิจกรรมความสม่ำเสมอของกิจกรรม)	5.00	0.00
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ	5.00	0.00

ตาราง 5 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ	5.00	0.00

จากตาราง 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีสาระสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 90 ข้อ มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในการนำไปกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน (Mdn. ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ I.R. ตั้งแต่ 1.50 ลงมา) จำนวน 81 ข้อ และข้อที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 9 ข้อ โดยมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

ด้านหลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 15

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 14

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13

ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 14 ข้อ 15 และข้อ 18

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ข้อ 8 ข้อ 9 และข้อ 13

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ7 ข้อ16 และข้อ17

ด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.1 ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 ข้อ 1.6 ข้อ 1.7 ข้อ 1.8 ข้อ 1.9 และข้อ 1.10

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.4 ข้อ 1.5 ข้อ 1.11 และข้อ 1.12

2. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.1 ข้อ 2.2 และข้อ 2.6

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.3 ข้อ 2.4 และข้อ 2.5

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.7

3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.3

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.1 และข้อ 3.2

การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. วิธีการเข้าร่วมมือทางวิชาการ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.1 ข้อ 1.2 และข้อ 1.3

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.5

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.4

2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.1 ข้อ 2.2 ข้อ 2.4 และข้อ 2.5

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.3

3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.1 ข้อ 3.2 ข้อ 3.3 ข้อ 3.4 ข้อ 3.6 และข้อ 3.7

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.5

4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน

4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.1.1 ข้อ 4.1.2.1 ข้อ 4.1.2.2 ข้อ 4.1.2.3 และข้อ 4.1.3

4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.2.2 ข้อ 4.2.3 และข้อ 4.2.4

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.2.1

5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5.1 ข้อ 5.2 ข้อ 5.3 ข้อ 5.4 ข้อ 5.5 ข้อ 5.6 ข้อ 5.7 ข้อ 5.8 และข้อ 5.9

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนเช่นเดียวกับรอบที่ 1 แต่ในแบบสอบถามได้เพิ่มเติมข้อมูลที่เป็นผลการตอบของกลุ่ม และของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้รับทราบก่อนตัดสินใจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมอีกครั้งหนึ่งในรอบที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รอบที่ 2

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
ด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการ		
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็ง หรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน	5.00	1.00
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น	4.00	1.00
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้	4.00	1.00
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน	5.00	0.00
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน	5.00	0.00
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน	5.00	1.00
9. ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด	5.00	0.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น	5.00	1.00
11. เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร	5.00	0.00
12. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ	5.00	0.00
13. ควรมีการนำผลการปฏิบัติงานความร่วมมือมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ให้กับผู้ที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	2.00
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.00	1.00
15. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต	5.00	0.00
ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ		
1. สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน และแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม	5.00	1.00
2. มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น	5.00	1.00
3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น	4.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
4. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5. อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ	5.00	1.00
6. ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.00	1.00
7. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานรวมทั้งบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานความร่วมมือมีความชัดเจน	4.00	2.00
8. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ	4.00	1.00
9. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความ ร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	1.00
10. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
11. มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
12. จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน	5.00	1.00
13. มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
14. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น	5.00	1.00
15. มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	5.00	1.00
16. มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้	5.00	1.00
17. ควรมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ เช่น 2 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น	4.00	2.00
18. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นรวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ	5.00	1.00
ด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน**		

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	5.00	0.00
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร	5.00	1.00
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ	5.00	1.00
1.7 การร่วมจัดระบบสหกิจศึกษา	5.00	1.00
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน	5.00	1.00
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต	5.00	0.00
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา	5.00	1.00
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน	4.00	1.00
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.00	1.00
2. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์**		
2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.00	1.00
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.00	1.00
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	4.00	1.00
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
2.7 การร่วมกันจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ	4.00	2.00
3. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่**		
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน	4.00	1.00
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง	4.00	1.00
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ		
1. **วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ**		
1.1 การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ	5.00	1.00
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน	5.00	1.00
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อและอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า	5.00	1.00
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.00	1.00
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
2.1 งบประมาณแผ่นดิน	5.00	0.00
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
2.3 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า	4.00	2.00
2.4 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน	5.00	1.00
2.5 จากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น จากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ	5.00	0.00
3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน	5.00	1.00
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน	5.00	1.00
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ โดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน	5.00	1.00
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน	5.00	1.00
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ	5.00	1.00
4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน		
4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ	5.00	1.00
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่		
4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	5.00	1.00
4.1.2.3 อาคาร สถานที่	5.00	1.00
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.2.1 ควรมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาการสำหรับผู้ประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ	4.00	2.00
4.2.2 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน	5.00	0.00
4.2.3 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการ ประสานงานความร่วมมือร่วมกัน	5.00	0.00
4.2.4 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	5.00	1.00
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน	5.00	1.00
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	Mdn.	I.R.
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ	5.00	1.00
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ	5.00	1.00
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการผลต่อเนื่องของกิจกรรมความสม่ำเสมอของกิจกรรม)	5.00	0.00
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ	5.00	0.00
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ	5.00	0.00

จากตาราง 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีสาระสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 90 ข้อ มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในการนำไปกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน (Mdn. ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ I.R. ตั้งแต่ 1.50 ลงมา) จำนวน 84 ข้อ และข้อที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 ข้อ โดยมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 15

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 14

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13

โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 14 ข้อ 15 และข้อ 18

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 13 และข้อ 16

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 และข้อ 17

กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.1 ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 ข้อ 1.6 ข้อ 1.7 ข้อ 1.8 ข้อ 1.9 และข้อ 1.10

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.4 ข้อ 1.5 ข้อ 1.11 และข้อ 1.12

2. ด้านอาจารย์

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.1 ข้อ 2.2 และข้อ 2.6

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.3 ข้อ 2.4 และข้อ 2.5

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.7

3. ด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.3

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.1 และข้อ 3.2

การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.1 ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 และข้อ 1.4

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1.5

2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.1 ข้อ 2.2 ข้อ 2.4 และข้อ 2.5

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2.3

3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3.1 ข้อ 3.2 ข้อ 3.3 ข้อ 3.4 ข้อ 3.5 ข้อ 3.6 และข้อ 3.7

4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน

4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.1.1 ข้อ 4.1.2.1 ข้อ 4.1.2.2 ข้อ 4.1.2.3 และ ข้อ 4.1.3

4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.2.2 ข้อ 4.2.3 และข้อ 4.2.4

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4.2.1

5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5.1 ข้อ 5.2 ข้อ 5.3 ข้อ 5.4 ข้อ 5.5 ข้อ 5.6 ข้อ 5.7 ข้อ 5.8 และข้อ 5.9

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนเช่นเดียวกับรอบที่ 2 ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนเช่นเดียวกับรอบที่ 2

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

5.1 การให้ศิษย์เก่าให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการได้นั้น ควรจะต้องมีการจัดกิจกรรมพัฒนาศิษย์เก่าในรูปแบบที่ต่างจากเดิมจึงจะทำให้ศิษย์เก่าเห็นประโยชน์ของการพัฒนาสถาบันโดยอาศัยความร่วมมือ

5.2 การที่มหาวิทยาลัย/สถาบัน มีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่เท่า ๆ กันหรือใกล้เคียงกัน ในกรณีนี้ถือว่าเป็นความร่วมมือ แต่ถ้ามหาวิทยาลัย/สถาบันที่มีความเข้มแข็งกว่าให้ความช่วยเหลือมหาวิทยาลัย/สถาบันที่อ่อนแอกว่า กรณีนี้ควรจะถือว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือ

5.3 ควรใช้ความร่วมมือในการสร้างอำนาจต่อรองในด้านการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน

5.4 ควรมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาวิชาการด้านต่าง ๆ โดยการจัดสรรจากงบประมาณเงินรายได้ของแต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบัน ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

5.5 การจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือมิใช่สิ่งสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากความร่วมมือบางครั้งเกิดขึ้นโดยบังเอิญ และขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญในสถานการณ์ขณะนั้น ๆ ด้วย

5.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบการประสานงานความร่วมมือ มักเริ่มมาจากความสมัครใจ ความสนใจ และความตั้งใจในการพัฒนาความร่วมมือมาเป็นอันดับแรก

5.7 ในการคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ นอกจากจะคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานแล้ว บางครั้งอาจใช้การสลับหมุนเวียนสถาบันหลักเพื่อเป็นแกนนำความร่วมมือก็ได้

5.8 ควรระมัดระวังการประเมินผลโครงการความร่วมมือ โดยไม่ควรยึดผลการประเมินเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาความร่วมมือมากเกินไป เนื่องจากอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งได้ จึงอาจแก้ปัญหาโดยให้แต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบัน ทำการประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือของตนเอง

5.9 ควรระมัดระวังความร่วมมือดังกล่าวอาจถูกเอารัดเอาเปรียบได้ในกรณีที่ดึงภาคธุรกิจ เอกชนหรือสถาบันการศึกษาอื่น โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาร่วมมือทางวิชาการด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นว่า มีความเหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ด้วยการสอบถามความคิดเห็นของคณบดีจากทุกคณะวิชาของมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 23 แห่ง โดยใช้แบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามที่จัดส่งไปจำนวน 212 ฉบับ ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.30

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของคณบดี ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 สถานภาพส่วนบุคคลของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (n = 147)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	81	55.08
หญิง	66	44.88
2. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	15	10.2
ปริญญาโท	87	59.16
ปริญญาเอก	45	30.60
3. ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	8	5.44
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	51	34.68
รองศาสตราจารย์	81	52.65
ศาสตราจารย์	7	4.76

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. ประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		
- ไม่มีประสบการณ์	38	25.8
- มีประสบการณ์ โดย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)	109	74.12
- บริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ประมาณ 1 - 8 โครงการ	37	
- วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ	25	
- เขียนเอกสาร ตำราเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ	5	
- ประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่	78	
- ประสบการณ์จากที่ประชุมคณบดีวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย		
- การร่วมเจรจาเกี่ยวกับความร่วมมือ		
- การเข้าร่วมโครงการความร่วมมือ		
- การลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ		
5. ในปัจจุบันคณะวิชา (สาขาวิชา/สำนักวิชา) ที่ท่านสังกัดมีการจัดและดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนหรือไม่		
- ไม่มี	29	19.72
- มี จำนวนประมาณ 1 – 8 โครงการ	118	80.24

จากตาราง 7 ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหารระดับคณบดีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 81 คน (ร้อยละ 55.08) วุฒิทางการศึกษาสูงสุดปริญญาโท จำนวน 87 คน (ร้อยละ 59.16) มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ จำนวน 81 คน (ร้อยละ 52.65) มีประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 109 คน (ร้อยละ 74.12) และคณะวิชา (สาขาวิชา/สำนักวิชา) ที่สังกัด มีการจัดและดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จำนวนประมาณ 1 – 8 โครงการ

จำนวน 118 คน (ร้อยละ 80.24)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณบดีที่มีต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็งหรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน	4.42	0.76
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน	4.42	0.61
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน	4.37	0.64
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น	4.35	0.61
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้	4.29	0.69
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน	4.29	0.82
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน	4.27	0.78

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน	4.45	0.61
9. ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบาย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด	4.55	0.52
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น	4.57	0.54
11. เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร	4.45	0.70
12. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ	4.42	0.61
13. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.11	0.81
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต	4.49	0.65
โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงานและแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม	4.45	0.59

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
2. มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น	4.26	0.66
3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น	4.08	0.88
4. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.35	0.77
5. อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ	4.20	0.79
6. ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.29	0.69
7. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ	4.32	0.71
8. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.25	0.71
9. มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.37	0.65

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	(S.D.)
10. มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่นการพัฒนาระบบฐานข้อมูล อาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ	4.44	0.80
11. จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน	4.40	0.60
12. มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.14	0.68
13. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่การจัดประชุมการจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันเป็นต้น	4.02	0.88
14. มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	4.31	0.78
15. มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้	4.33	0.70
16. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ	4.31	0.76
กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. **กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่**		

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.18	0.70
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร	4.26	0.66
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	3.95	0.82
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	3.99	0.81
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	3.90	0.87
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ	3.98	0.88
1.7 การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา	3.98	0.88
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน	4.01	0.99
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต	4.24	0.83
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา	4.08	1.01
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน	3.86	1.05
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.18	0.84
2. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์		
2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	4.05	0.92

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ	3.94	0.92
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ โดยต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่สถาบันที่ให้โควต้ากำหนด	4.11	0.86
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.14	0.66
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	3.99	0.84
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน	3.95	0.96
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่		
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน	3.62	0.99
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชา โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง	3.61	1.04
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการ เพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.82	0.91
การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
1. วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ		

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
1.1 การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ	4.17	0.69
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ	4.07	0.76
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน	4.19	0.77
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อ และอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า	3.95	0.81
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	3.81	0.90
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
2.1 งบประมาณแผ่นดิน	3.96	1.05
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	3.88	0.94
2.3 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน	3.89	1.13
2.4 จากการหาแหล่งบริจาคจากศิษย์เก่าประชาชน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ	3.52	1.09

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
3. **การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน**		
3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ	4.05	0.77
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ	4.00	0.62
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน	4.31	0.62
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน	4.30	0.58
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญากล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการผู้ที่คาดว่าจะข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน	4.13	0.72
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน	4.11	0.78
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ ควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ	4.30	0.62
4. **การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน**		
4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ	4.01	0.69

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่		
4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น	4.21	0.76
4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	4.14	0.84
4.1.2.3 อาคาร สถานที่	4.02	0.82
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.13	0.79
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
4.2.1 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน	4.49	0.59
4.2.2 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน	4.37	0.64
4.2.3 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ โดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน	4.33	0.68
5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		
5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.37	0.67

ตาราง 8 (ต่อ)

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	n = 147	
	$\bar{X}$	S.D.
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	4.36	0.71
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพโดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน	4.29	0.74
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน	4.23	0.72
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ	4.30	0.69
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ	4.17	0.74
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการ ผลต่อเนื่องของกิจกรรมความสม่ำเสมอของกิจกรรม)	4.24	0.77
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ	4.32	0.71
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ	4.38	0.82

จากตาราง 8 แสดงว่าคณบดีมีความคิดเห็นต่อรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 38 ข้อ ($\bar{X} \geq 4.50$) และในระดับมาก 46 ข้อ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยมีรายละเอียดจำแนกแต่ละองค์ประกอบดังนี้

หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่คณบดีเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 12 และข้อ 14 และในระดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 11 และข้อ 13

โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ข้อที่คณบดีเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ข้อ 4 ข้อ 7 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 14 และในระดับมาก 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 8 ข้อ 11 ข้อ 12 ข้อ 13 ข้อ 15 และข้อ 16

กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่ากิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

2. ด้านอาจารย์

คณบดีเห็นด้วยว่ากิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

3. ด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

คณบดีเห็นด้วยว่ากิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

การจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ

คณบดีเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ข้อ 1.1 และ ระดับมาก 4 ข้อ คือ ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 ข้อ 1.4 และข้อ 1.5

2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่าแหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่าการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

4. การประสานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่าข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ข้อ 4.2.1 และในระดับมาก 2 ข้อ คือ ข้อ 4.2.2 และข้อ 4.2.3

5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

คณบดีเห็นด้วยว่าการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกข้อ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วยหลักการของความร่วมมือทางวิชาการ โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ และการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ในรอบที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม นำค่าคะแนนความคิดเห็นมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range) หลังจากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของตนกับคำตอบของกลุ่มในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เพื่อทบทวนและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของรูปแบบจากความคิดเห็นของคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน

147 คน โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิคเดลฟายที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติระดับใด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

1. หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเกือบทุกประเด็นของหลักการของความร่วมมือทางวิชาการในระดับมากที่สุด ยกเว้นประเด็นที่ว่า ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ และความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กร อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยในการนำไปกำหนดเป็นรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่ ควรมีการนำผลการปฏิบัติงานความร่วมมือมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบให้กับผู้ที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ส่วนคณบดีเห็นว่าทุกประเด็นของหลักการของความร่วมมือทางวิชาการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้น การต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด และสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น คณบดีเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเกือบทุกประเด็นของโครงสร้างและกลไกความร่วมมือในระดับมากที่สุด ยกเว้นประเด็นที่ว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และมีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนประเด็นสำคัญที่

ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย ได้แก่ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานรวมทั้งบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานความร่วมมือมีความชัดเจน ควรมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ เช่น 2 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น ส่วนคณบดีเห็นว่าแบบการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการในด้านนี้ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเภทของกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้น กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน การรับรองและควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน และการให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชา โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูงที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนประเภทกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย ได้แก่ การร่วมกันจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ ส่วนคณบดีเห็นว่าแบบของการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการในด้านนี้มีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ

4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้น การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย ได้แก่ แหล่งทุนจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า และควรมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาการสำหรับผู้ประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ ส่วนคณบดีเห็นว่าแบบการจัดดำเนินงานความร่วมมือในด้านนี้ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ดังนั้น จึงได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติดังนี้

1. หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นควรเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็งหรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน ต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน มีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือ ข้อตกลงที่มีต่อกัน ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต

2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน และแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัด

งบประมาณ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ

3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

3.1 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน การเทียบโอนหน่วยกิต การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน

3.2 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์ การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน

3.3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน

4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.1 วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการเพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อ และอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.2 แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือจากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน จากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น จากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ

4.3 การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการโดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ

4.4 การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน

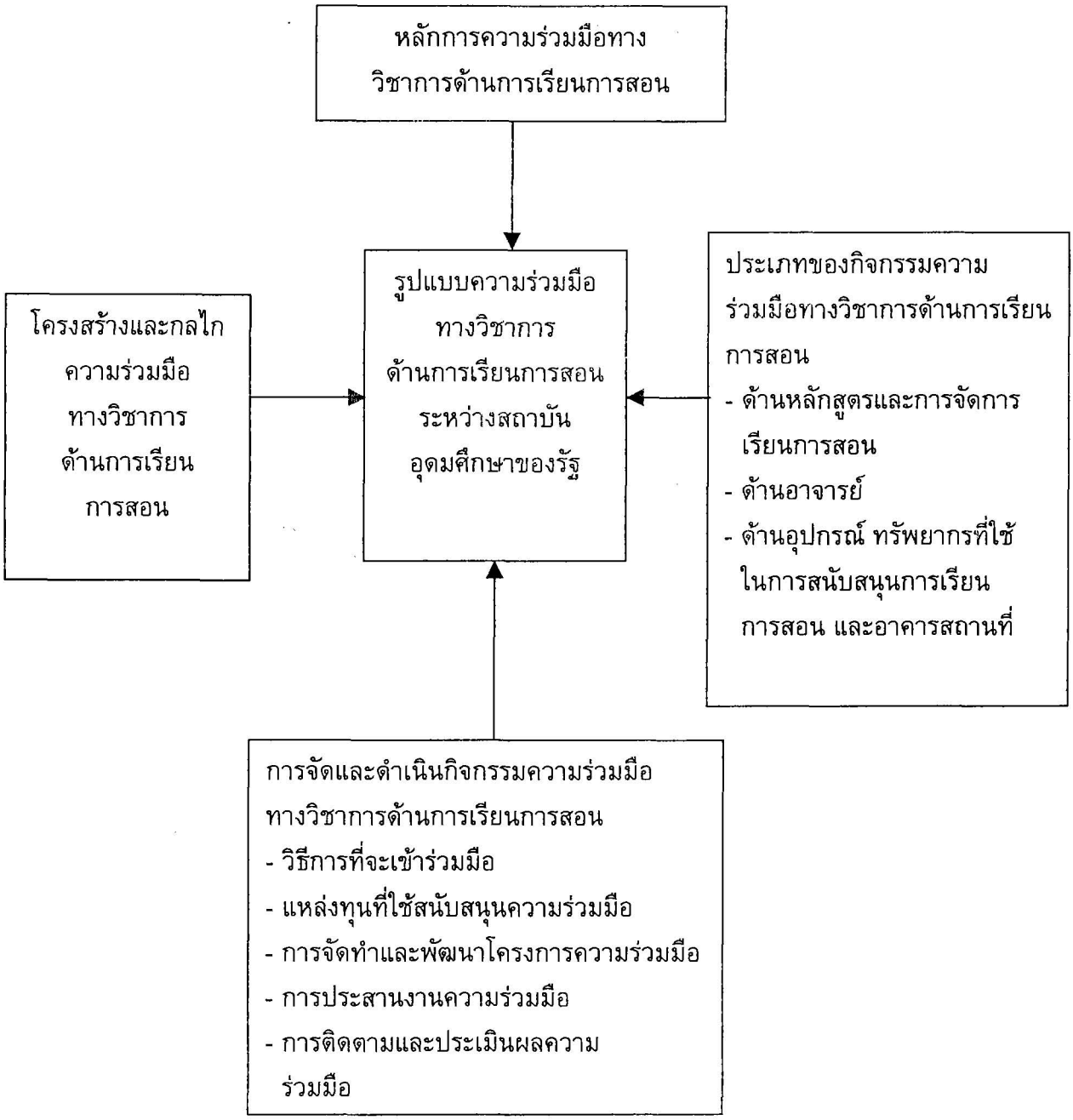
4.4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น ข้อมูลเกี่ยวกับตำราวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคาร สถานที่ และข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ โดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน

4.5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ควรมีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพโดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณ สำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ มีการทบทวนกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการ ผลต่อเนื่องของกิจกรรม ความสม่ำเสมอของกิจกรรม) มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ

สรุปรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยภาพรวม ดังแสดงในภาพประกอบ 6

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภาพประกอบ 6 รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาและพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยเทคนิคเดลฟาย และตามความคิดเห็นของคณบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการนำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูงมาก (Mdn. = 5, I.R. = 0) ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน สถาบันอุดมศึกษาต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน ต้องคำนึงถึงหน้าที่/ บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนด เน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร และความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่นำความร่วมมือเข้ามาช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการบริหารงานความร่วมมือที่ว่า ในสภาวการณ์ปัจจุบันต้องหันกลับมาร่วมมือกันภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะหากในประเทศไม่มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันแล้ว ศักยภาพของความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับต่างประเทศคงทำได้ยาก ขณะเดียวกันความร่วมมือกันภายในประเทศจะเกิดขึ้นได้จากการยอมรับศักยภาพของกันเองก่อน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542ก : 12) และการที่จะส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้นั้น ต้องมีการยอมรับในวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน โดยคำนึงถึงเป้าหมายของงานความร่วมมือเป็นหลัก แทนที่จะมุ่งที่ผลประโยชน์ขององค์กรของตนอย่างเดียว (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 93) และเมื่อสามารถส่งเสริมให้เกิดการยอมรับในเรื่องของข้อแตกต่างและวิธีการทำงานของทั้งสองฝ่ายแล้ว จะส่งผลทำให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพ และองค์กรความร่วมมือนั้นมีความเข้มแข็งมากขึ้น (มงคล ด่านธานินทร์และคณะ. 2533 : 119 – 120; ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 18) นอกจากนี้ เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์ (2539 :119 – 120) ยังได้เสนอแนวคิดการทำงานภายใต้ความร่วมมือว่าคือ การสร้างการทำงานเป็นทีม การสร้างแนวคิดให้ตรงกันจะสามารถร่วมกันพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสร้างแนวคิดให้ตรงกันคือ การร่วมกันกำหนดหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความร่วมมือให้มีความชัดเจน และหากความร่วมมือกันสามารถพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นก็จะก่อให้เกิดการรวมกำลังในระดับของการกำหนดเป้าหมายเพื่อความร่วมมือร่วมกัน มีการจัดเครือข่ายการ

ทำงาน (Networking) และจัดบทบาทหน้าที่ รวมทั้งเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน (Sense of Belongings)

ส่วนหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง ได้แก่ ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็งหรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน และสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น และประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากและมีความสอดคล้องกันสูง ได้แก่ ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ และความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของเกษมสันต์ พิพัฒน์ศิริศักดิ์ และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ (Kasemson Pipatsirisak and Suthinan Pormsuwan. 2001 : 122 – 125) ที่นำเสนอบทความเรื่องความร่วมมือระหว่างสถาบันเพื่อการประหยัดงบประมาณภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด: แนวทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยแนวใหม่ของไทย โดยได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสถาบันเพื่อก่อให้เกิดการจัดการที่ดีระหว่างกันต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในสาขาวิชาที่มีความถนัดให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยกำหนดแนวคิดของความร่วมมือว่า เป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดขึ้นจากการนำจุดแข็งหรือศักยภาพ และทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกันทั้งระหว่างสถาบันด้วยกันและสถาบันการศึกษากับองค์กรภายนอก นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับบทบาทของตน ภายใต้สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศในเชิงปริมาณ แต่ขณะเดียวกันต้องเน้นคุณภาพที่แข่งขันได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 5 – 6) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษายังคงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน การนำความร่วมมือมาช่วยในการจัดการศึกษา สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งควรจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและศักยภาพของแต่ละสถาบัน นอกจากนี้หากสถาบันอุดมศึกษายอมรับในข้อแตกต่างและวิธีการทำงานของแต่ละฝ่ายแล้ว องค์กรความร่วมมือก็จะมีความเข้มแข็งขึ้นและส่งผลทำให้มีอำนาจต่อรองกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย (มงคล

ด่านธานินทร์และคณะ. 2533 : 119 – 120; ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542 : 18) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ ที่ว่าความตกลงร่วมมือทางวิชาการควรเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมให้ทุกสถาบันที่อยู่ในพันธะความร่วมมือได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2534 : 57 – 58) และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrion and Ireland. 1993 : 86 – 87) ที่ว่า ความร่วมมือคือการที่คนตั้งแต่สองคนหรือสองหน่วยงานขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์และร่วมปฏิบัติภารกิจ อาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือคนละเป้าหมายก็ได้ ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติ อีกทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติ และ/หรือร่วมรับผลประโยชน์จากการปฏิบัติ โดยภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงและความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน นอกจากนี้ จากการศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ในด้านประโยชน์ที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยได้รับจากการมีความร่วมมือ ก็คือ การสร้างความเชื่อมั่นทางวิชาการให้แก่อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย (อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2535 : 172)

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาความคิดเห็นของคณบดีพบว่า เห็นด้วยกับหลักการความร่วมมือในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น หลักการที่ว่าต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด และสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น คณบดีเห็นด้วยในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าคณบดีได้ให้ความสำคัญกับหลักการที่เน้นภารกิจในด้านการปฏิบัติงานจริง และผลของการปฏิบัติงาน มากกว่าการให้ความสำคัญกับหลักการที่เน้นแนวคิดในการทำงานที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในสภาพปัจจุบันความร่วมมือที่เกิดขึ้นในระดับคณะวิชาต่าง ๆ มักจะเป็นความร่วมมือที่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มากกว่าความร่วมมือที่เกิดจากการยอมรับที่จะร่วมกันดึงจุดเด่นของแต่สถาบัน มาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ คณบดีโดยส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับการปรับแนวคิดหรือปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับในศักยภาพของกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กร และการทำงานเป็นทีมน้อยกว่าการคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่าสภาพของโครงการความร่วมมือที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะเป็นโครงการที่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือส่วนบุคคลก็ตาม โดยแท้จริงแล้วเมื่อมีความร่วมมือเกิดขึ้นก็คือการยอมรับในศักยภาพ ยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กร และยอมรับในกระบวนการทำงานเป็นทีมอยู่แล้ว ดังนั้น คณบดีจึงเห็นว่าเพียงแต่กำหนดหน้าที่/บทบาท/นโยบาย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้ชัดเจน ความร่วมมือต่าง ๆ ก็สามารถดำเนินการไปได้

การที่คณบดีเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับหลักการของความร่วมมือที่เน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการให้ความสำคัญกับแนวคิดที่เป็นพื้นฐานสนับสนุนหรือเป็นปัจจัยเสริมที่

ทำให้ความร่วมมือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความสำคัญกับหลักการที่เน้นการปฏิบัติจริงและหลักการที่เป็นแนวคิดของความร่วมมือนั้น อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันทิศทางการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนยังขาดความชัดเจนหรือการจัดและดำเนินงานความร่วมมือมีความเป็นรูปธรรมน้อย คณบดีจึงยังคงให้ความสำคัญกับการบริหารความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนโดยเน้นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าการมุ่งพัฒนาการบริหารความร่วมมือตามโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ สิ่งที่ต้องระมัดระวังก็คือ หากความร่วมมือเกิดปัญหาขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งกันในภายหลังได้ ซึ่งจะส่งผลทำให้การขยายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนไปยังโครงการอื่นหรือกลุ่มอื่นเป็นไปได้ยากมากขึ้น ดังนั้น อธิการบดีหรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รวมทั้งหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัยควรพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้บริหารในระดับคณะวิชา ได้แก่ คณบดี/รองคณบดี รวมทั้งผู้สอน ได้แก่ อาจารย์ เห็นความสำคัญในการนำหลักการความร่วมมือไปใช้ในการบริหารงานทั้งในส่วนที่เป็นหลักการที่เน้นการปฏิบัติจริงและหลักการที่เน้นแนวคิดในการทำงาน โดยอาจจัดให้มีการประชุมสัมมนาหรือการจัดฝึกอบรมเพื่อระดมสมองรวมทั้งเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการแนวคิดและทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการที่ว่า สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน และแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน มีการ

จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันเป็นต้น มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ และเห็นด้วยในระดับมากกับโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการทางวิชาการในประเด็นที่ว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และมีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้เชี่ยวชาญและคณบดีได้ให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบอม (Baum. 1993 : 8) ที่ได้เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในโครงการ Healthy Cities ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญได้แก่ การสร้างกลไกประสานงานร่วมกัน เพื่อระดมความคิดเห็นประสบการณ์และทรัพยากร ก่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายที่สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากกับการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือ โดยควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของโครงการความร่วมมือพบว่า การจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือ มักจะจัดตั้งเมื่อโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น เช่น โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและองค์การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แห่งประเทศญี่ปุ่น การจัดกลไกหรือโครงสร้างเพื่อการดำเนินงานมี 3 รูปแบบ ตามลักษณะของโครงการ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2539 : 19– 30) กล่าวคือ รูปแบบแรกเป็นการดำเนินงานลักษณะการแลกเปลี่ยนทั่วไป หน่วยงานที่ให้

งบประมาณคือ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและองค์การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แห่งประเทศญี่ปุ่น จะมิได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยใด ๆ รับผิดชอบในการประสานงาน แต่จะใช้การแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาการนั้น ๆ เป็นผู้ประสานงานเท่านั้น แต่เมื่อได้ดำเนินงานไประยะหนึ่งแล้วและมีงบประมาณเพียงพอ ก็จะปรับปรุงการดำเนินงานด้านความร่วมมือของแต่ละสาขาเป็นแบบมหาวิทยาลัยแกนนำซึ่งเป็นรูปแบบที่สอง กล่าวคือ มีการคัดเลือกมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการเป็นมหาวิทยาลัยแกนนำ เช่นสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ฝ่ายไทยมีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และฝ่ายญี่ปุ่นมี Tokyo Institute Technology เป็นมหาวิทยาลัยแกนนำ เป็นต้น และเมื่อโครงการขยายต่อมากขึ้นเป็นโครงการร่วมขนาดใหญ่ มีสถาบันสมาชิกความร่วมมือมากขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบที่ 3 หน่วยงานที่จัดสรรทุนก็จะจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานขึ้นเอง และมีหน่วยงานย่อยกระจายไปตามองค์กรสมาชิกเป็นต้น นอกจากนี้คณบดียังเห็นด้วยในระดับมากเช่นกันเกี่ยวกับควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม พบว่า สิ่งที่ต้องพึงตระหนักและระมัดระวังอย่างยิ่งหากมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือขึ้นใหม่ โดยมิได้อิงกับหน่วยงานเดิม ก็คือ นอกจากจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมากขึ้นแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานกับผู้ปฏิบัติงานเมื่อยุติโครงการ ดังนั้น หากสถาบันที่เข้าร่วมมือมีไม่มาก อาจไม่มีความจำเป็นต้องจัดตั้งเป็นหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือ อาจกำหนดเพียงผู้รับผิดชอบในการประสานงานก็เพียงพอแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจของความร่วมมือในสภาพปัจจุบันโดยส่วนใหญ่เกิดจากอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานั้น ๆ มาร่วมมือกัน โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่แล้ว

2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกข้อ เกี่ยวกับกลไกความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และอธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งจะเห็นได้ว่า งบประมาณที่จะได้รับการจัดสรร เพื่อนำมาใช้ในการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอนั้น กลไกที่จะขับเคลื่อนให้งบประมาณมาสู่โครงการความร่วมมือได้นั้น ควรมาจากหน่วยงานระดับนโยบายและผู้บริหารในระดับสูง ซึ่งได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย และอธิการบดีหรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางวิชาการ พบว่า ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายและมาตรการด้านการ

บริหารความร่วมมือไว้ในแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533 – 2547) เพื่อสนับสนุนโครงการความร่วมมือต่าง ๆ โดยเสนอแนะให้รัฐใช้กลไกงบประมาณและการจัดสรรอัตรากำลังเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 :12) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีบางโครงการได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนเพิ่มเติมจากงบประมาณรายได้ถึงประมาณร้อยละ 25 ได้แก่ โครงการผลิตบัณฑิตสาขาอุตสาหกรรมการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒร่วมกับสภาสถาบันราชภัฏ (กรมการฝึกหัดครูเดิม) (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ม.ป.ป : 58) นอกจากนี้ เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์ (2539 : 117) ได้เสนอแนะว่า ปัจจัยที่จะทำให้บรรลุผลด้านความร่วมมือได้นั้น ผู้บริหารของทั้ง 2 ฝ่ายควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน

ส่วนการที่คณบดีเห็นด้วยในระดับมากกับโครงสร้างและกลไกด้านการจัดสรรงบประมาณทุกข้อ อาจเป็นเพราะในการจัดและดำเนินงานความร่วมมือในบางโครงการอาจไม่มีความจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่ม ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณที่แต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบันได้รับนั้น เพียงพอในการทำงานตามปกติ จึงอาจใช้งบประมาณร่วมที่จัดสรรมาจากแต่ละสถาบัน โดยไม่มีความจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม นอกจากนี้ในบางโครงการความร่วมมืออาจดำเนินโครงการได้โดยสามารถคงหรือเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากรโดยรวม

อย่างไรก็ตามการที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญการจัดสรรงบประมาณเพื่อความร่วมมือในระดับมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากคณบดีที่ให้ความสำคัญในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบัน คณะวิชาโดยส่วนใหญ่จัดสรรงบประมาณเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ภายใต้งบประมาณที่แต่ละคณะวิชาได้รับภายใต้การบริหารงานวิชาการตามภาระงานปกติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแต่ละสาขาวิชา/คณะวิชา หรือ สถาบัน/มหาวิทยาลัย ยังขาดการพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เป็นโครงการระดับชาติที่เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะ โครงการความร่วมมือที่เกิดขึ้นจึงเป็นโครงการย่อยที่เกิดจากความร่วมมือกันอย่างง่าย ๆ โดยดึงงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาระงานตามปกติมาใช้ ดังนั้น หากกลไกภาครัฐ ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัยและผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ อธิการบดี/รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันให้การสนับสนุน และช่วยกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหารระดับคณบดี รวมทั้งอาจารย์/บุคลากร ได้พัฒนาโครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว ได้แก่ โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ในแต่ละศาสตร์หรือสาขาวิชา โดยการใช้กลไกด้านงบประมาณเข้ามากระตุ้นและสนับสนุน ก็จะส่งผลทำให้ความร่วมมือทางวิชาการได้รับการพัฒนามากขึ้น

3. การจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อดำเนินงานความร่วมมือ การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากกับการมีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการ

ในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ และมีคณะกรรมการ คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับการมีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผล มากกว่าคณะกรรมการ/คณะทำงาน ใน 2 กลุ่มแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานใน 2 กลุ่มแรก เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการเพิ่มขึ้นจากการจัดและดำเนินงานความร่วมมือโดยปกติ จึงอาจมีความจำเป็นน้อยกว่าคณะกรรมการ/คณะทำงานในการติดตามและประเมินผล อย่างไรก็ตามจากการศึกษาแนวคิดของ เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์ (2539 : 120 – 121) ซึ่งแบ่งลักษณะการปฏิบัติงานร่วมกันเป็น 3 ระดับ คือ การปฏิบัติงานร่วมกันในระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง และได้เสนอว่าแนวทางในการประสานงานเพื่อปฏิบัติงานร่วมกันในระดับสูงกว่าควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันอย่างเป็นทางการ

ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อดำเนินงานความร่วมมือในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณบดีเห็นความจำเป็นในการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ทุกคณะเท่าเทียมกัน โดยมิได้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการ/คณะทำงานกลุ่มใดเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละคณะวิชาดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการภายใต้การบริหารงานตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญบางท่านที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ในบางกรณีการมีคณะกรรมการ/คณะทำงานต่าง ๆ ไม่สำคัญเท่ากับการที่แต่ละสถาบัน/มหาวิทยาลัย มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า การมีคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อการดำเนินงานความร่วมมือควรจะต้องจัดตั้งขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะโครงการ กล่าวคือ หากเป็นโครงการขนาดเล็ก มีจำนวนมหาวิทยาลัย/สถาบันเข้าร่วมน้อยและเป็นโครงการความร่วมมือระยะสั้น อาจไม่มีความจำเป็นต้องจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานเฉพาะ แต่ถ้าหากเป็นโครงการขนาดใหญ่มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือมากขึ้น และเป็นโครงการความร่วมมือระยะยาวขึ้น อาจจำเป็นต้องมีคณะกรรมการ/คณะทำงานมากกลุ่มขึ้นเพื่อกระจายภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ

4. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความร่วมมือ การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากว่า ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ และเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงาน เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น และมีแผนงานการพัฒนา

บุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดการทำงานภายใต้ความร่วมมือ (เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์. 2539 : 120) ที่ว่า ความคาดหวังของความร่วมมือคือการสร้างการทำงานเป็นทีมและสามารถพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากการจัดบุคลากรในการปฏิบัติงานความร่วมมือแล้ว การให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ทำความรู้จักกัน โดยหากผู้ปฏิบัติงานได้รู้จักสนิทสนมกันแล้ว เมื่อมีปัญหาในการทำงานเกิดขึ้น ก็จะปรับความเข้าใจกันได้ สำหรับการทำความรู้จักกันนั้นอาจจัดในรูปของการร่วมสัมมนา การรับประทานอาหารหรือการดูงาน การแลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่การที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ น้อยกว่าการมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ และการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าในบางโครงการอาจไม่จำเป็นต้องมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมือโดยเฉพาะ แต่ควรจัดบุคลากรโดยอิงกับการปฏิบัติงานตามปกติ และการมีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการมีแผนงานพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และทำให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจในงานความร่วมมือ อันจะส่งผลทำให้การจัดและดำเนินงานความร่วมมือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับทุกประเด็นที่เกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือ ในระดับมาก การที่คณบดีมีความเห็นแตกต่างจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบความร่วมมือและการมีแผนงานพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะคณบดีมีความเห็นว่า การจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมือในบางโครงการอิงกับการปฏิบัติงานตามปกติอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการมีแผนงานพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือ

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากเกี่ยวกับการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ จึงเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และผู้บริหารโครงการความร่วมมือควรให้ความสำคัญและระมัดระวังในการที่จะจัดบุคลากรเพื่อความร่วมมือว่าควรจะอิงกับการทำงานปกติ หรือควรจัดสรรให้บุคลากรปฏิบัติงานความร่วมมือโดยเฉพาะ ทั้งนี้เนื่องจาก หากโครงการความร่วมมือเป็นโครงการขนาดเล็กและมีช่วงการดำเนินงานระยะสั้น อาจส่งผลต่อบุคลากรในการกลับเข้าทำงานตามภาระงานเดิมและส่งผลทำให้บุคลากรที่จัดจ้างโดยเฉพาะเกิดการว่างงานได้ ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และการมีแผนงานพัฒนาบุคลากรเพื่อความร่วมมือนั้นเป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่งเพื่อส่งเสริมให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การขยายความร่วมมือไปยังโครงการอื่นและกลุ่มอื่นต่อไป

ประเภทกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

1. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ การร่วมจัดระบบสหกิจศึกษา การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน การเทียบโอนหน่วยกิต และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา และเห็นด้วยในระดับมาก ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน และการรับรองและควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือเห็นด้วยในระดับมาก กับความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือก แต่กลับเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาแกน หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกมีลักษณะเฉพาะที่ทำให้แต่ละสาขาวิชาในแต่ละสถาบันคงความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพนั้น ๆ จึงมีความเห็นว่าความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะกระทำได้กว้างขวางกว่า ส่วนสาระสำคัญในประเด็นการรับรองและควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก โดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่ควรมี แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมที่จัดร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระดับมากทุกข้อ โดยมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในทุกหมวดวิชาจะต้องมีลักษณะเฉพาะที่ทำให้แต่ละสาขาวิชาในแต่ละสถาบันคงความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพนั้น ๆ แต่ขณะเดียวกันมีความเห็นว่าในทุกกิจกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถจัดเป็นกิจกรรมความร่วมมือได้ โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต้องมีกิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัย/สถาบันเองด้วย

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด และคณบดีเห็นด้วยในระดับมากในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือนั้น เนื่องจากรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาบังคับสำหรับผู้เรียนในทุกหลักสูตร ดังนั้น หากได้มีการพัฒนาโครงการความร่วมมือในการจัดการเรียน

การสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปขึ้น ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการประหยัดและความคุ้มค่าอันเนื่องมาจากปริมาณของผู้เรียนจำนวนมากที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายต่อหน่วยที่ถูกลงอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังส่งผลต่อคุณภาพในด้านการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือให้สูงขึ้นด้วย

2. กิจกรรมความร่วมมือด้านอาจารย์ การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับกิจกรรม การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันที่เข้าร่วมมือ และการจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการของแต่ละสถาบัน ส่วนกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากได้แก่ การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเมื่อแต่ละสถาบันที่เข้าร่วมมือได้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นใจกัน และในการจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ควรจะต้องมีการสำรวจความต้องการจำเป็น (needs assessment) รวมทั้งการพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางของสถาบัน ซึ่งจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานความร่วมมือด้านอาจารย์ พบว่า ความร่วมมือในการพัฒนาอาจารย์ลักษณะนี้ ได้มีการจัดกิจกรรมบ้างแล้ว เช่น กรณีทบวงมหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณรวมในลักษณะงบกลาง ให้ทุกมหาวิทยาลัยร่วมกันสำรวจความต้องการจำเป็น และร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรในการจัดส่งอาจารย์จากแต่ละสาขาวิชาและแต่ละมหาวิทยาลัยไปศึกษาต่อต่างประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2542ก : 5)

ส่วนการที่คณบดีเห็นด้วยกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมความร่วมมือในด้านอาจารย์ในระดับปฏิบัติยังไม่มีความชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์ในบางกิจกรรมเป็นความร่วมมือในลักษณะสถาบันที่มีความเข้มแข็งมากกว่าให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความเข้มแข็งน้อยกว่ามิใช่ความร่วมมือที่เกิดจากการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของโครงการความร่วมมือร่วมกัน

กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์ที่ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด แต่คณบดีกลับเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ และการจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของ

แต่ละสถาบัน การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากเป็นความร่วมมือที่เกิดจากแต่ละสถาบันร่วมกันจัดและดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการมากกว่าความร่วมมือที่ฝ่ายหนึ่งให้อีกฝ่ายหนึ่งรับ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการให้ความช่วยเหลือมากกว่าการให้ความร่วมมือ

3. กิจกรรมความร่วมมือด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด กับกิจกรรมการให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน และเห็นด้วยในระดับมากกับกิจกรรมการผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน และการให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นความจำเป็นว่าห้องปฏิบัติการหรืออาคารสถานที่เป็นทรัพยากรที่มีราคาแพงเพราะต้องรวมอาคารและสิ่งปลูกสร้างด้วย จึงมีต้นทุนสูง หากแต่ละสถาบันให้ความร่วมมือกันแล้วจะก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณและทรัพยากรอย่างเด่นชัด

ส่วนการที่คณบดีเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ เนื่องจากกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการเหล่านี้จะช่วยลดภาระและเพิ่มความสะดวกในด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันผลิตและพัฒนาสื่อ การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์และสื่อที่ทันสมัยและลงทุนสูง และการให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการลงทุน โดยกิจกรรมความร่วมมือที่จะส่งผลต่อการประหยัดทรัพยากรการลงทุนได้อย่างเด่นชัด ได้แก่ กิจกรรมการให้ใช้สถาบัน/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น หากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือได้มีการจัดทำข้อมูลรวมเกี่ยวกับอุปกรณ์ ทรัพยากร อาคารสถานที่ที่ทันสมัยและลงทุนสูงของแต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบัน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันในโครงการความร่วมมือในการวางแผนการใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือ

การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ

1. วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับการระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ และเห็นด้วยในระดับมากกับการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน

(Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าวิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือในสภาพปัจจุบันเกิดจากปัจจัยที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นักวิชาการโดยตรงมากกว่าปัจจัยที่เกิดจากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีข้อเสนอแนะว่าในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากรอุปกรณ์/สื่อและอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือ สถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า ควรจะกระทำในระยะแรก ๆ เท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากการให้ความช่วยเหลือน่าจะมีความหมายต่างกับความร่วมมือ และในสภาพปัจจุบันสถาบันที่มีความพร้อมสูงมักไม่สนใจที่จะให้ความร่วมมือ ส่วนมากความร่วมมือมักจะเกิดกับสถาบันที่มีความพร้อมปานกลางร่วมมือกันมากกว่า

ส่วนคณบดีเห็นด้วยในระดับมากกับวิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการทุกข้อ แต่ก็ให้ความสำคัญน้อยที่สุดกับวิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือจากศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่ความร่วมมือมักจะเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สอนด้วยกัน

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่จะทำให้เกิดความร่วมมือจากศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการในระดับต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผลของการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย/สถาบันมิได้มีความเด่นชัด ในการแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสถาบัน แต่เป็นผลของการดำเนินงานโดยรวมจากสถาบันต่าง ๆ ที่เข้าร่วมมือศิษย์เก่าจึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือน้อย สถาบัน/มหาวิทยาลัยจึงควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศิษย์เก่า/ศิษย์ปัจจุบันให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของสถาบันการศึกษาของตน โดยการนำความร่วมมือเข้ามาช่วยในการบริหารงาน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งและความมีชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาของตนในอนาคต

2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับแหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ แหล่งทุนจากงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน และจากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่นจากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าแหล่งทุนที่มาจากงบประมาณแผ่นดินนั้น อาจเป็น

งบประมาณที่จัดสรรเพื่อความร่วมมือโดยตรงหรือเป็นงบประมาณที่แต่ละสถาบันจัดสรรร่วมกันก็ได้

ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับแหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพปัจจุบันงบประมาณที่ใช้สำหรับโครงการความร่วมมือจะนำมาจากงบประมาณที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรตามปกติอยู่แล้ว ดังนั้น หากได้รับการจัดสรรจากแหล่งอื่น ๆ ด้วยก็เป็นสิ่งที่ดี

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดกิจกรรมและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อจะได้รับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือเงินทุนจากภาคธุรกิจเอกชนและประชาชน และองค์กรต่าง ๆ แต่ทั้งนี้สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาพึงระมัดระวัง คือ การให้ความช่วยเหลือจากภาคธุรกิจเอกชนที่อิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ต้องระมัดระวังมิให้มหาวิทยาลัย/สถาบันถูกเอารัดเอาเปรียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากธุรกิจเอกชนหรือสถาบันการศึกษาต่างประเทศ

3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ โดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่าในการจัดทำแผนงาน/โครงการความร่วมมือทั้งระยะสั้นและระยะยาวจะจัดทำได้มีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสถาบัน/มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมว่าให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด และในบางกรณีความร่วมมืออาจเกิดขึ้นได้โดยไม่มีความจำเป็นต้องจัดทำเป็นข้อตกลงหรือสัญญาก็ได้

ส่วนคณบดีเห็นด้วยกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือในระดับมากทุกข้อ โดยคณบดีมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หลายโครงการความร่วมมือดำเนินการโดยไม่ได้มีการจัดทำโครงการ โดยเฉพาะโครงการขนาดเล็ก เช่น การเชิญอาจารย์จากต่างสถาบันมาช่วยสอน ฯลฯ

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญและคณบดีจะเห็นด้วยกับการจัดทำและพัฒนาโครงการในระดับมากที่สุดและมากทุกข้อแต่จะให้ความสำคัญกับการจัดทำและพัฒนาโครงการมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ

ความร่วมมือ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ และจำนวนสถาบันที่เข้าร่วมโครงการ แต่อย่างไรก็ตามการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถาบัน/มหาวิทยาลัยได้รับทราบ โครงการความร่วมมือที่เกิดขึ้นด้วย

4. การประสานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกข้อ ส่วนคณบดีเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้ 1) ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น 2) ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน 3) อาคาร สถานที่ และข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

จากข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานความร่วมมือที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดและคณบดีเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวนั้น ในการจัดและดำเนินงานความร่วมมือของแต่ละโครงการอาจมีการจัดทำข้อมูลที่จำเป็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือนั้น ๆ โดยหากข้อมูลของโครงการความร่วมมือมีความครอบคลุมขอบเขตการปฏิบัติงานได้ก็จะเป็นผลดีกับผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย

4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือ

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดและมีความเห็นสอดคล้องกันสูงมากในประเด็น ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน และมีความเห็นสอดคล้องกันสูงในประเด็น สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน

ส่วนคณบดีเห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็นดังกล่าว อาจเป็นเพราะคณบดีทำหน้าที่ดูแลและกำกับงานของคณะวิชา จึงเห็นความสำคัญของการคัดเลือกผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือ ทั้งนี้ คณบดีมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการคัดเลือกผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะโครงการความร่วมมือขนาดใหญ่

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการมีผู้ประสานงานความร่วมมือที่ดีนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประสานงานที่ดีจะมีความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละสถาบัน/มหาวิทยาลัย จะพยายามไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง อันจะส่งผลทำให้งานความร่วมมือราบรื่น ก่อให้เกิดการทำงาน

เป็นทีม และก่อให้เกิดการร่วมรับผิดชอบในการประสานงานร่วมกัน ส่วนกรณีของประเด็นเกี่ยวกับสมาชิกร่วมกันคัดเลือกสถาบันเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบันนั้น หากภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบันไม่มีความเด่นชัด สถาบัน/มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมมืออาจใช้วิธีการสลับกันเป็นแกนนำในการประสานงานได้

5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกันสูงมากในประเด็น มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการผลต่อเนื่องของกิจกรรม ความสม่ำเสมอของกิจกรรม) มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ และมีความสอดคล้องกันสูงในประเด็น มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณ สำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ มีการทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพิ่มเติมว่า สิ่งที่พึงตระหนักก็คือ การประเมินผลความร่วมมือ แม้มิใช่กระบวนการสำคัญในการจัดกิจกรรมความร่วมมือ แต่ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาความร่วมมือ จึงควรระมัดระวังในการรายงานผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ผลการประเมินเกี่ยวข้องกับความบกพร่องในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ

ส่วนคณบดีเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อกับประเด็นของการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้ เนื่องจากคณบดีเห็นด้วยว่าการติดตามและประเมินผลโครงการความร่วมมือจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาอุปสรรคของการจัดและดำเนินงานความร่วมมืออันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการความร่วมมือขนาดใหญ่

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณบดีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการประเมินผล ทั้งการประเมินผล เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการ และการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง รวมทั้งการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ทั้งนี้ เนื่องจากผลการประเมินสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดดำเนินงานความร่วมมือให้มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากการรายงานผลการประเมิน ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้เสนอแนะให้มหาวิทยาลัย/สถาบันประเมินผลตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับการประเมินการปฏิบัติงานตามปกติอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ทิศทางการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนยังขาดความชัดเจน การบริหารงานความร่วมมือทางวิชาการหลายโครงการยังใช้การบริหารงานที่เน้นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่คณบดี ให้ความสำคัญกับหลักการของความร่วมมือทางวิชาการที่เน้นแนวคิดที่เป็นพื้นฐานส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ความร่วมมือมีประสิทธิภาพ น้อยกว่าหลักการที่เน้นการปฏิบัติงานจริง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน รวมทั้ง ทบวงมหาวิทยาลัย จึงควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา อภิปราย หรือจัดการฝึกอบรมแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการหรือทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารงานความร่วมมือ ที่สำคัญได้แก่ การทำงานเป็นทีม แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ทักษะการประสานงานความร่วมมือ ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

2. ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างกลไกประสานงานความร่วมมือ จะก่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการ ดังนี้

2.1 ในการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลาง เมื่อโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น ยกเว้น กรณีที่โครงการความร่วมมือทางวิชาการเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีหลายสถาบันเข้าร่วมมือหรือเป็นโครงการระยะยาวอาจมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางโดยเฉพาะขึ้น ตั้งแต่ระยะแรกของการเริ่มโครงการ ส่วนโครงการความร่วมมือระยะสั้น หรือโครงการความร่วมมือขนาดเล็กอาจจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อความร่วมมือ โดยอิงกับสถาบัน/มหาวิทยาลัย โดยมีการกำหนดผู้ประสานงานหรือผู้รับผิดชอบโครงการความร่วมมือทางวิชาการขึ้น จากบุคลากรของสถาบัน/มหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติภารกิจตามปกติอยู่แล้ว

2.2 ทบวงมหาวิทยาลัยและผู้บริหารระดับสูงของแต่ละสถาบัน ได้แก่ อธิการบดีและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการควรให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหาร

ระดับคณบดี รวมทั้งอาจารย์และบุคลากรได้พัฒนาโครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว ได้แก่ โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ในแต่ละศาสตร์หรือสาขาวิชา โดยการใช้กลไกด้านงบประมาณเข้ามากระตุ้นและสนับสนุน ก็จะส่งผลทำให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนได้รับการพัฒนามากขึ้น

2.3 ผู้บริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการควรให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการว่าควรจะอิงกับการทำงานตามปกติ หรือควรจัดสรรบุคลากรเฉพาะเพื่อปฏิบัติงานความร่วมมือ ทั้งนี้เนื่องจากในกรณีโครงการความร่วมมือเป็นโครงการขนาดเล็กและมีช่วงการดำเนินงานระยะสั้น อาจส่งผลต่อบุคลากรในการกลับเข้าทำงานตามภาระงานเดิม และส่งผลทำให้บุคลากรที่จัดสรรให้ปฏิบัติงานความร่วมมือโดยเฉพาะเกิดการว่างงานได้

3. ประเภทกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีให้ความสำคัญกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมความร่วมมือที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการประหยัดและคุ้มค่าในการลงทุน รวมทั้งกิจกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพในด้านการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ควรกระตุ้นให้มีการพัฒนาความร่วมมือด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีผู้เรียนจำนวนมาก เช่น รายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นรายวิชาบังคับ ทั้งนี้เนื่องจากจะส่งผลต่อความคุ้มค่าในการลงทุน ทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิต/นักศึกษาลดลงอย่างชัดเจน

3.2 ควรมีการจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ตามความต้องการ อาจารย์ของแต่ละสถาบันร่วมกันเป็นระยะหรือเป็นประจำปีอย่างสม่ำเสมอ โดยทบวงมหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณกลางให้

3.3 ควรจัดให้มีความร่วมมือในด้านการยืม/เช่าอุปกรณ์ ทรัพยากรและอาคารสถานที่ โดยมีการจัดทำข้อมูลรวมแต่ละมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอุปกรณ์ ทรัพยากร อาคารสถานที่ที่ทันสมัยและลงทุนสูงของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เนื่องจากเป็นกิจกรรมความร่วมมือที่ส่งผลต่อการประหยัดทรัพยากรอย่างเด่นชัด

4. ด้านการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีให้ความสำคัญกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือ การคัดเลือกผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือ รวมทั้งการคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานงานความร่วมมือ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ในการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการและควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทางวิชาการที่เกิดขึ้นให้บุคลากรในสถาบัน/มหาวิทยาลัยได้รับทราบด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือมากน้อยเพียงใด ควรคำนึงถึงขนาดของโครงการความร่วมมือ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ตลอดจนจำนวนสถาบันที่เข้าร่วมมือ

4.2 ควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประสานงานความร่วมมือนอกจากต้องรับผิดชอบในการประสานงานภายในสถาบันแล้ว ยังต้องประสานงานกับสถาบันอื่นที่เข้าร่วมมือด้วย โดยคุณสมบัติของผู้ประสานงานความร่วมมือตามที่ผู้เชี่ยวชาญและคณบดีเห็นว่าเหมาะสม ได้แก่ มีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

4.3 ควรคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานงานความร่วมมือ โดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน มากกว่าการคัดเลือกโดยการจัดสลับหมุนเวียนกันเป็นสถาบันหลักเพื่อความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรหรือดัชนีบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านอื่น ๆ เช่น รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการวิจัย รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการบริการวิชาการแก่สังคม รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับเอกชน หรือรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยกัน

4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ ชุมชน รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เกษม บุญอ่อน. (2522,ตุลาคม) "เดลฟาย : เทคนิคในการวิจัย," *ครุปริทัศน์.* 4 (10) : 26 – 33.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.

ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. (2530). "การวิจัยแบบเดลฟาย : เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย," *รวมบทความวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา.* กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์.

จุมพล หนิมพานิช. (2531). *การบริหารและการควบคุมงาน.* เอกสารการสอนประกอบชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร บทที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. (2543). *การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดำรัสวิทย์ ปทุมมาศ. (2535). *การศึกษาปัญหาโครงการความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยครูกับวิทยาลัยพลศึกษา ในการผลิตบัณฑิตพลศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2531). *รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง โครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ : โอกาสและอุปสรรค.* กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

- - - - - - - .(2533). *สรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533 - 2547).* กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

- - - - - - - .(2534). *ประมวลเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยและ หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง.* กรุงเทพฯ:ทบวงมหาวิทยาลัย.

- - - - - - - .(2542 ก.). *รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง เครือข่ายความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค.* กรุงเทพฯ : ส่วนวิเคราะห์โครงการ สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

- - - - - - - . (2542 ข.) . *ปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษา : สาระและการดำเนินงาน.* กรุงเทพฯ : กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงฯ ทบวงมหาวิทยาลัย.

- - - - - - - . (2543). *มหาวิทยาลัยและวิสัยทัศน์ : การฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 3 (นบม.3)* . กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย. (2540). *การสังคมสงเคราะห์ชุมชน.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2541). *รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 5/2541 14 พฤษภาคม 2541 เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป.* กรุงเทพฯ : สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย.

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2544). *รายงานการประชุม General Education Forum ครั้งที่1/2544 12 มกราคม 2544.* กรุงเทพฯ : สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย.

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2542). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGOs และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด.* ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2540). *ทฤษฎีองค์การ : แนวทางการศึกษาเชิงบูรณาการ.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประยุทธ แสงสุรินทร์. (2537). *สิ่งแวดล้อมเมืองขอนแก่น แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา.* ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.

มงคล ด่านธานินทร์ และคณะ. (2533). *รายงานการวิจัยเรื่องประสบการณ์และผลกระทบของการพัฒนาชนบทและศักยภาพชุมชนในภาคอีสาน.* ขอนแก่น : ม.ป.พ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ม.ป.ป). *การประเมินโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการผลิตบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับกรมการฝึกหัดครูปีการศึกษา 2532 – 2536.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เรวัตร ชาตรีวิศิษฏ์. (2539). *การบริหารองค์กรยุคใหม่.* กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2539). *การปฏิรูปราชการและการจัดการภาครัฐ.* กรุงเทพฯ : โนเบิลมีเดีย.

ศิริอร ขันธหัตถ์. (2531). *องค์การและการจัดการ.* กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

สมนึก นนธิจันทร์. (2538). *รีเอ็นจิเนียริ่ง : การยกเครื่องปรับรื้อกระบวนการบริหารยุคโลกาภิวัฒน์.* กรุงเทพฯ : ชมรมส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครู.

สมยศ นาวีการ. (2539). *ทฤษฎีองค์การ.* กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.* ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การประมาณการจำนวนนักเรียนนักศึกษาปีการศึกษา 2542 - 2549.* กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2539). *สรุปผลการดำเนินงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และองค์การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แห่งประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2537 – 39.* กรุงเทพฯ: กองแปลและวิเทศสัมพันธ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดงล้อม.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศด้านการศึกษา.* กรุงเทพฯ : กองวิเทศสหการ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์. (ธันวาคม, 2527 – มกราคม, 2528) "การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย," *วารสารการศึกษาแห่งชาติ.* 19 (2) : 68 – 77.

สุภัตรา วีรพลิน. (2536). *การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัญญวรรณ เมธีสถาพร. (2544). *การพัฒนาดัชนีวัดคุณภาพการศึกษาการพยาบาลอนามัยชุมชนของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เขตภาคเหนือ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อาภรณ์ แก่นวงศ์. (2535). *การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อุทัย สุขสุด. (2528). *หลักและกระบวนการบริหารสาธารณสุขในประเทศไทย.* เอกสารการสอนประกอบชุดวิชาหลักและกระบวนการบริหารสาธารณสุขในประเทศไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุไรวรรณ คนึงสุขเกษม และอมรา สุนทรธาดา. (2532). *การประเมินโครงการแง่คิดพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานเพื่อสุขภาพดีถ้วนหน้า.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

American Council on Education. (1988). *Guildlines for College and University Linkages Abroad.* America : Division of International Education. American Council on Education. (Mimeographed).

Baum F.E. (1993). "Healthy Cities and Changes : Social Movement and Bureaucratic Tool," *Health Promotion International.* 8 : 31 – 40.

Coombs, Phillip H. (1981). *New Strategic for Improving Rural Family Life Essex.* Connecticut : International Council for Education Development.

Dubrion Michael and Ireland G.D. (1993). *Management and Organization.* 2nd. ed. Ohio : South Western Publishing Company.

Kasemson Pipatsirisak and Suthinan Pomsuwan. (2001,May). "Cooperation Among Institutions for Economical Budget Under Limited Resources : Selective Approach for Quality Development of New Generation of Thai Universities," *ASAIHL – THAILAND JOURNAL.* 4(1) : 122 – 137.

Koontz Harold and Donnell Cyrilo. (1976). *Principle of Management : An Analysis of Management Function.* New York : McGrow Hill Book Company.

Linestone, H.A. and M. Turoff. (1975). *The Delphi Method : Techniques and Application.* Massachusetts : Addison – Wesley Publishing Company.

Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1984). *Qualitative Data Analysis.* California : Sage Publications.

Swierezek, Frederic. William. (1988). *A Review of International Academic Affiliations and Exchange Agreements in Thailand.* Bangkok : n.p.

Webster,Naah. (1985). *New Webster's Dictionary of the English Language.* New York: The Delair Publishing Company.

Wern, Danile A.(1979). The Education of Management Thought. New York : The Ronald Press Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสัมภาษณ์
3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาพสินธุ์
   ผู้ชำนาญการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
   รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม
   สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร
   สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์
   ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา
   (SEAMEO Regional Center For Higher Education And Development)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสัมภาษณ์

1. ศาสตราจารย์ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา
   นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม อารีกุล ราชบัณฑิต
   ศาสตราจารย์กิตติคุณ ภาควิชากีฏวิทยา
   มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.วรเดช จันทรศร
   ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

4. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิช ทองโรจน์
   อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
   ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย

1. ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล
   ที่ปรึกษาประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาพสินธุ์
   ผู้ชำนาญการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

3. รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล
   คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
   รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช
   อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6. รองศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ จุ้ยโต
   รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยพร ณ นคร
   รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน)
   สำนักนายกรัฐมนตรี

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรูญ ณ ระนอง
   รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน)
   สำนักนายกรัฐมนตรี

9. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทุรักษ์
   รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
   มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย (ต่อ)

10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย
    ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
    มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

11. อาจารย์ ดร.สุเมธ แย้มนุ่น
    ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน
    ทบวงมหาวิทยาลัย

12. อาจารย์ พรทิพย์ กาญจนนิยต
    ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
    ทบวงมหาวิทยาลัย

13. อาจารย์ มนตรี นาคเจือ
    ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร
    ทบวงมหาวิทยาลัย

14. ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์
    ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา
    (SEAMEO Regional Center For Higher Education And Development)

15. ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน
    หัวหน้าส่วนการอุดมศึกษา
    สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

16. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา
    ข้าราชการบำนาญ อดีตรองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการอุดมศึกษา
    มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

17. รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ศิริชนะ
    อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ภาคผนวก ข

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักการและดำเนินงาน ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนเดลฟาย รอบที่ 1
3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนเดลฟาย รอบ 2 และรอบ 3
4. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนไปปฏิบัติ

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การวิจัยเรื่อง : การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนพร้อมรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน*

---

1. ในการที่จะศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรศึกษาประเด็นใดบ้างจึงจะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

2. สภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ยังมีจุดอ่อนในด้านใดบ้าง และจะมีวิธีการอย่างไรในการจูงใจให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการกันมากยิ่งขึ้น

3. ในการที่จะทำให้การจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรนำหลักการใดมาใช้ในการดำเนินงานความร่วมมือ

---

* **ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน** หมายถึง การจัดดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในด้านการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกิจกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ และด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

4. ในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในแต่ละด้านต่อไปนี้ ควรเน้นลักษณะหรือรูปแบบกิจกรรมความร่วมมืออย่างไรบ้าง (เช่น บางคนมีความเห็นว่าในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมความร่วมมือในลักษณะ consortium รูปแบบกิจกรรมอาจเป็นความร่วมมือกันพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หรือร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยแลกเปลี่ยนหมุนเวียนให้นิสิต/นักศึกษาหมุนเวียนกันไปศึกษาในแต่ละภาค เป็นต้น)

   4.1 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

   4.2 ด้านอาจารย์

   4.3 ด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

5. แหล่งที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนจะมาจากแหล่งใดได้บ้าง

6. การจัดโครงสร้างองค์กรบริหารภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ควรเป็นอย่างไร ควรให้ความสำคัญโดยการจัดตั้งเป็นหน่วยงานเฉพาะ เช่น เป็นสถาบันหรือศูนย์หรือไม่ หรือตั้งบุคคล/ คณะบุคคล เป็นผู้รับผิดชอบเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานก็เพียงพอแล้ว หรือขึ้นอยู่กับรูปแบบของกิจกรรมความร่วมมือฯ

7. ควรส่งเสริมหรือพัฒนากลไกอะไรบ้างที่จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

30 พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ดิฉัน นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ นิสิตปริญญาเอก จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (The Development of a Model for Academic Cooperation in Teaching and Learning among Public Higher Education Institutions) ซึ่งรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการที่พัฒนาขึ้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในการใช้เป็นแนวทางในการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมทางวิชาการด้านการเรียนการสอน นอกจากนี้รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จะนำไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือในรูปเครือข่ายของความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ในอนาคต ทั้งระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ ในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และนานาชาติ

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ประสบการณ์ และมีแนวความคิดที่กว้างไกลเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือก และได้รับการยอมรับให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามดังกล่าวและขอความกรุณาส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในวันที่ 12 ธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์)
นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

หมายเหตุ : กรณีต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม โปรดติดต่อโทร 01 – 4500517, 02 – 5036415

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนเดลฟาย รอบที่ 1
เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

● แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดศึกษาของรัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการที่พัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในการใช้เป็นแนวทางในการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน และจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระบบการบริหารงานที่นำความร่วมมือมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในทุกส่วนขององค์กร และนำไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือในรูปเครือข่ายของความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ในอนาคต การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphli Technique)

● รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เป็นแบบของการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย

1. หลักการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
2. โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   3.1 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
   3.2 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์
   3.3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่
4. การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   4.1 วิธีการของการร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   4.2 แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน
   4.3 การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.4 การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

4.5 การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

- แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

  ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

  ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สมควรนำมากำหนดไว้ในรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ

ตอนที่ 1
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

- โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่านหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ
   - ☐ ชาย
   - ☐ หญิง

2. อายุ
   - ☐ ต่ำกว่า 35 ปี
   - ☐ 36 – 40 ปี
   - ☐ 41 – 45 ปี
   - ☐ 46 – 50 ปี
   - ☐ 50 ปีขึ้นไป

3 ประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ บริหารโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ประมาณ _____ โครงการ

☐ วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ

☐ เขียนเอกสารตำราเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ

☐ ประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ

โปรดระบุ.....

.....

.....

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● ด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็ง หรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน						
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน						
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือ การพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน						
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น						
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้						
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน						
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน						
9 ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบาย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด						
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น						
11. ต้องก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร						
12. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ						
13. ควรมีการนำผลการปฏิบัติงานความร่วมมือมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ให้กับผู้ที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง						
15. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....

.....

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● **ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน**						
1 สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงานและแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม						
2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น						
3 ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือ เมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น						
4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
5 อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
6 ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ						
7 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานรวมทั้งบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานความร่วมมือมีความชัดเจน						
8 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ						
9 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
10 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
11 มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
12 จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน						
13 มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ						
14 มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น						
15 มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง						
16 มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้						
17 ควรมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ เช่น 2 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น						
18 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน...						
.....						
.....						
● ด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
1. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่						
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบัน โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร						
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ						
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ						
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ						
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
1.7 การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา						
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน						
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต						
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา						
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน						
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.....						
2. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์ 2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ						
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ						
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ						
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ						
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน						
2.7 การร่วมกันจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์.....						
.....						
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่						
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน						
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง						
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่.....						
.....						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● ด้านการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
1. วิธีการของการร่วมมือทางวิชาการ						
1.1 การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการเพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ						
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ						
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน						
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อ และอาคารสถานที่ ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า						
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการของการร่วมมือทางวิชาการ.....						
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
2.1 งบประมาณแผ่นดิน						
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ						
2.3 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า						
2.4 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน						
2.5 จากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น จากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....						
3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ						
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ						
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน						
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ โดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน						
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน						
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....						
4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน 4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่						
4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น						
4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน						
4.1.2.3 อาคาร สถานที่						
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือ.....						
.....						
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
4.2.1 ควรมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาการสำหรับผู้ประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ						
4.2.2 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ ประบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น 5	4	3	2	1	เหตุผลประกอบ
4.2.3 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน						
4.2.4 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....

.....

5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน						
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน						
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณ สำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน						

ประเด็น	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ						
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ						
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการ ผลต่อเนื่องของกิจกรรมความสม่ำเสมอของกิจกรรม)						
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ						
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

อมรรัตน์ ภิญโญอนันต์พงษ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

6 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2 จำนวน 1 ชุด

ตามที่ท่านอาจารย์ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ตามขั้นตอนเดลฟายรอบที่ 1 เรื่อง <u>การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ</u> แล้วนั้น ดิฉันขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนเดลฟาย รอบที่ 2 ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของท่านกับคำตอบของกลุ่ม ซึ่งท่านอาจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมของท่านในรอบนี้ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยการพิจารณาค่าสถิติ (ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์) ที่ได้ให้ไว้ในแต่ละข้อประกอบการตัดสินใจ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในตอบแบบสอบถามนี้อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนในวันที่ 15 มกราคม 2546

ขอแสดงความเคารพนับถือยิ่ง

(นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์)
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

10 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม รอบที่ 3

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 3 จำนวน 1 ฉบับ

ตามที่ท่านอาจารย์ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนเดลฟายในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแล้วนั้น ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 พบว่า ยังมีประเด็นที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแตกต่างกันมากอยู่ 6 ข้อ (ข้อที่มีค่า I.R. = 2) ดิฉันจึงมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ให้ท่านพิจารณาแบบสอบถามตามขั้นตอนเดลฟายในรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง สำหรับการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับรอบที่ 2 เพื่อให้ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบคำตอบของท่านกับคำตอบของกลุ่ม ซึ่งท่านอาจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลง คำตอบเดิมของท่านในรอบที่ 2 ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยการพิจารณาค่าสถิติ (ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์) ที่ได้ให้ไว้ในแต่ละข้อประกอบการตัดสินใจ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในตอบแบบสอบถามนี้อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2546

ขอแสดงความเคารพนับถือยิ่ง

(นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์)
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
โทร. 02 – 5036415, 01 - 4500517

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนเดลฟาย รอบที่ 3
เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

● การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทบทวนคำตอบเดิมของท่าน โดยการเปรียบเทียบคำตอบของท่านกับคำตอบของกลุ่มว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด โดยที่คำตอบของกลุ่มได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน แสดงด้วยค่าสถิติ 2 ค่า คือ ค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range)

● วิธีการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามเช่นเดียวกับรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนความคิดเป็น 5 เห็นด้วยมากที่สุด 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง 2 เห็นด้วยน้อย และ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับแบบสอบถามในชุดที่ 3 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 เป็นรายข้อด้วยค่าสถิติ 2 ค่า คือ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พร้อมทั้งเสนอผลการตอบของท่านในรอบ 2 มาด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายให้ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบค่าสถิติของกลุ่มกับคำตอบของท่านในครั้งที่แล้ว

2. สัญลักษณ์และค่าสถิติที่ใช้ในแบบสอบถาม ซึ่งจะปรากฏในแต่ละข้อคำถาม ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

✷	หมายถึง	ค่าระดับคะแนนของกลุ่ม (มัธยฐาน) ในรอบที่ 2
IR	หมายถึง	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นค่าแสดงการกระจายของระดับคะแนนของกลุ่มในแต่ละข้อโดยที่ - ข้อที่มีค่า IR สูง แสดงว่าข้อความนั้นผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันน้อย - ข้อที่มีค่า IR ต่ำ แสดงว่าข้อความนั้นผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมาก
●	หมายถึง	ค่าระดับคะแนนของท่านในรอบ 2

3. วิธีการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาคำตอบของท่านในแต่ละข้ออีกครั้งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่ม แล้วจึงตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

3.1 ท่านไม่ต้องทำเครื่องหมายใด ๆ ในกรณีที่ท่านยังคงยืนยันความคิดเห็นเดิม เนื่องจาก

- ความคิดเห็นของท่านตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มหรือ
- ความคิดเห็นของท่านใกล้เคียงกับกลุ่ม โดยห่างจากกลุ่มเพียง 1 ช่องความคิดเห็น เช่น ระดับความคิดเห็นของกลุ่มเป็น 3 ความคิดเห็นของท่านเป็น 4 หรือ 1 เป็นต้น

3.2 แสดงความคิดเห็นประกอบ ในกรณีที่ท่านยังคงยืนยันความคิดเห็นเดิมทั้ง ๆ ที่ความคิดเห็นของท่านแตกต่างกับกลุ่มมากกว่าหรือเท่ากับ 2 ระดับ

3.3 เปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ ในกรณีที่ท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับกลุ่ม

4. โปรดตรวจสอบคำตอบของท่านว่าได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อครบถ้วนแล้ว

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 3 นี้อีกครั้งหนึ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์)
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● ด้านหลักการของความร่วมมือ ทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็งหรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน	✳					1.00	
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน		✳				1.00	
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน	✳					1.00	
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น		✳				1.00	
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้		✳				1.00	
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน	✳					1.00	
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน	✳					0.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน	✳					1.00	
9 ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด	✳					0.00	
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น	✳					1.00	
11. เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร	✳					0.00	
12. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ	✳					1.00	
13. ควรมีการนำผลการปฏิบัติงานความร่วมมือมาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบให้กับผู้ที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		✳				2.00	
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง		✳				1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
15. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต	✳					0.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
.....							
●ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
1 สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงานและแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม	✳					1.00	
2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น	✳					1.00	
3 ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น		✳				1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	✳					1.00	
5 อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ	✳					1.00	
6 ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ		✳				1.00	
7 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานรวมทั้งบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานความร่วมมือมีความชัดเจน		✳				2.00	
8 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ		✳				1.00	
9 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		✳				1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
10 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	✳					1.00	
11 มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ	✳					1.00	
12 จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน	✳					1.00	
13 มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ		✳				1.00	
14 มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่ การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงาน เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันเป็นต้น	✳					1.00	
15 มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
16 มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้	✳					1.00	
17 ควรมีการกำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการความร่วมมือ เช่น 2 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น		✳				2.00	
18 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ	✳					1.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....							
.....							
.....							
● ด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
1. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่							
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	✳					0.00	
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบัน โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร	✳					1.00	
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันในโครงการความร่วมมือ	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ		✳				1.00	
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของสถาบันในโครงการความร่วมมือ		✳				1.00	
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ	✳					1.00	
1.7 การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา							
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน	✳					1.00	
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต	✳					0.00	
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา	✳					1.00	
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน		✳				1.00	
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน		✳				1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.....

.....

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
2. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์							
2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	✳					1.00	
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ	✳					1.00	
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ		✳				1.00	
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ		✳				1.00	
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ		✳				1.00	
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน	✳					1.00	
2.7 การร่วมกันจัดตั้งองค์กรวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ		✳				2.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์.....							
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่							
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน		✳				1.00	
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชาโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง		✳				1.00	
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน	✳					1.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่.....							
● ด้านการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
1. วิธีการของการร่วมมือทางวิชาการ							
1.1 การระดมความคิดเห็นการพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ	✳					1.00	
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน	✳					1.00	
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อและอาคารสถานที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า	✳					1.00	
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน		✳				1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการในการเข้าร่วมมือทางวิชาการ.....

.....

.....

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
2.1 งบประมาณแผ่นดิน	✳					1.00	
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ	✳					1.00	
2.3 จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่า		✳				2.00	
2.4 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน	✳					1.00	
2.5 จากการหาแหล่งบริจาคจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่นจากศิษย์เก่าหรือผู้ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือ	✳					0.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....							
3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ	✳					1.00	
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ	✳					1.00	
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน	✳					1.00	
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ โดยกล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน	✳					1.00	
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน	✳					1.00	
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ	✳					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....

.....

.....

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน 4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ	✳					1.00	
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ 4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น	✳					1.00	
4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน	✳					1.00	
4.1.2.3 อาคาร สถานที่	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	✳					1.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือ.....							
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
4.2.1 ควรมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาการสำหรับผู้ประสานงานความร่วมมือทางวิชาการ		✳				2.00	
4.2.2 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน	✳					0.00	
4.2.3 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน	✳					0.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
4.2.4 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน	✳					1.00	
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....							
5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน							
5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	✳					1.00	
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	✳					1.00	
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน	✳					1.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน	✳					0.00	
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ	✳					1.00	
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ	✳					1.00	
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการ ผลต่อเนื่องของกิจกรรมความสม่ำเสมอของกิจกรรม)	✳					0.00	
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตามและประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ	✳					0.00	

สาระสำคัญของรูปแบบความร่วมมือฯ	ระดับของความคิดเห็น					I.R.	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ	✳					0.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

อมรรัตน์ ภิญโญอนันต์พงษ์

ที่ ทม 1012/ 1342

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

7 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ นิสิตระดับปริญญาเอก วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉรา วัฒนาณรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ และ รองศาสตราจารย์ดุษฎี โยเหลา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารระดับคณบดีของคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-5033595 มือถือ 01-4500517

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

12 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ

ด้วยดิฉัน นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปัจจุบันกำลังดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา เป็นคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

ขณะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยในขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการว่ามีความเหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติมากน้อยระดับใด โดยการศึกษาจากความคิดเห็นของคณบดี/ประธานสาขาวิชา/ประธานสำนักวิชาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาตอบแบบสอบถามที่แนบมาด้วยนี้ และส่งกลับคืนถึงผู้วิจัย โดยการพับครึ่งแบบสอบถาม จัดส่งถึงผู้วิจัยตามที่อยู่ในแบบสอบถามแผ่นหลังสุดภายในวันที่ 3 มีนาคม 2546 จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์)
นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

หมายเหตุ : กรณีต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม โปรดติดต่อโทร 01 – 4500517, 02 – 5036415

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณบดี/ประธานสาขาวิชา/ประธานสำนักวิชา ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของการนำรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไปปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2. รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบของการจัดดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการประกอบด้วย

2.1 หลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.2 โครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.3.1 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.3.2 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์

2.3.3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

2.4 การจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.4.1 วิธีการของการร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.4.2 แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.4.3 การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.4.4 การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

2.4.5 การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ
   ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
   ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไปปฏิบัติ
4. ขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามสถานภาพและความคิดเห็นของท่านทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ
3. คณะวิชา (สาขาวิชา/สำนักวิชา).....
   มหาวิทยาลัย/สถาบัน.....
4. ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ อาจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ศาสตราจารย์
5. ประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา
   ☐ ไม่มีประสบการณ์
   ☐ มีประสบการณ์ โดย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
      ☐ บริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาประมาณ..... โครงการ
      ☐ วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ
      ☐ เขียนเอกสาร ตำราเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ
      ☐ ประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการ โปรดระบุ.....
6. ในปัจจุบันคณะวิชา(สาขาวิชา/สำนักวิชา)ที่ท่านสังกัด มีการจัดและดำเนินงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนหรือไม่

☐ ไม่มี

☐ มี จำนวนประมาณ.....โครงการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไปปฏิบัติ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดค่าระดับคะแนนความเหมาะสมดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำไปปฏิบัติ

4 หมายถึง ข้อความนั้นท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมมากในการนำไปปฏิบัติ

3 หมายถึง ข้อความนั้นท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลางในการนำไปปฏิบัติ

2 หมายถึง ข้อความนั้นท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยในการนำไปปฏิบัติ

1 หมายถึง ข้อความนั้นท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยที่สุดในการนำไปปฏิบัติ

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
●ด้านหลักการของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
1. ความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นความร่วมมือแบบพันธมิตรที่เกิดจากการนำจุดแข็ง หรือศักยภาพและทรัพยากรของแต่ละฝ่ายมาใช้ร่วมกัน					
2. เน้นการรักษาและพัฒนามาตรฐานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการแข่งขันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน					
3. เป้าหมายที่สำคัญของความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน					
4. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในพันธะความร่วมมือทางวิชาการได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ดีขึ้น					
5. เป้าหมายของโครงการความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดอาจตอบสนองเป้าหมายของแต่ละสถาบันเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้					
6. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับศักยภาพของกันและกัน					
7. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละหน่วยงาน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขความร่วมมือโดยไม่สูญเสียพันธะหรือข้อตกลงที่มีต่อกัน					
9 ต้องคำนึงถึงหน้าที่/บทบาท/นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนด					
10. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น					
11. สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือจะต้องร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและร่วมรับผลประโยชน์ตามความเหมาะสมด้วยความเป็นธรรม					
12. เน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร					
13. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพทางวิชาการด้านการเรียนการสอนให้กับอาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ					
14. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นต้องเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกความร่วมมือในการต่อรองกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
15. ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต					
●ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
1 สถาบันอุดมศึกษาในโครงการความร่วมมือแต่ละสถาบันควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงานและแนวปฏิบัติของตนเองที่สอดคล้องกับหลักการของโครงการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สถาบันเข้าร่วม					
2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ เช่น งบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น					
3 ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการประสานงานความร่วมมือเมื่อการรวมกลุ่มของสถาบันในโครงการความร่วมมือมีความเข้มแข็งขึ้น					
4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ควรมีบทบาทในการประสานและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้กับโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5 อธิการบดีและ/หรือรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของแต่ละสถาบันในโครงการความร่วมมือควรเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนและสนับสนุนด้านงบประมาณ					
6 ควรมีการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานโครงการความร่วมมืออย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
7 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานกำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการนำทรัพยากรของแต่ละสถาบันมาใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัดงบประมาณ					
8 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานพิจารณาและหาแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือร่วมกันภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
9 มีคณะกรรมการ/คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
10 มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูล อาจารย์/นักศึกษา ฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
11 จัดให้มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารงานความร่วมมือเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน					
12 มีการจัดระบบการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					
13 มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือ ได้แก่การจัดประชุม การจัดทัศนศึกษาดูงานเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น					
14 มีแผนงานการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง					
15 มีการสร้างระบบการทำงานความร่วมมือทางวิชาการที่โปร่งใสตรวจสอบได้					
16 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานความร่วมมือเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปหรือยุติโครงการ					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
● ด้านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน					
1. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่					
1.1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน					
1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร					
1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					
1.4 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาแกนและหมวดวิชาเฉพาะของสาขาวิชา/วิชาเอกของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					
1.5 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาเลือกของสาขาวิชา/วิชาเอกของหลักสูตรที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเป็นแกนนำหรือเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ					
1.7 การร่วมกันจัดระบบสหกิจศึกษา					
1.8 การติดตามและประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนร่วมกัน					
1.9 การเทียบโอนหน่วยกิต					
1.10 การแลกเปลี่ยนนักศึกษา					
1.11 การพิจารณายุบ/เลิก/เปิดหลักสูตรตามแผนพัฒนากำลังคน					
1.12 การรับรอง และควบคุมมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน					
2. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอาจารย์					
2.1 การผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพหรือแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					
2.2 การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ					
2.3 การให้โควต้าแก่อาจารย์ในการเข้ารับการศึกษาระหว่างสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือโดยต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่สถาบันที่ให้โควต้ากำหนด					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.4 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยให้กับอาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ					
2.5 การจัดให้อาจารย์ในสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือไปดูงานร่วมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ					
2.6 การจัดทำแผนหรือกิจกรรมพัฒนาอาจารย์เป็นระยะหรือเป็นประจำปีตามความต้องการอาจารย์ของแต่ละสถาบัน					
3. กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านอุปกรณ์ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและอาคารสถานที่					
3.1 การผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน					
3.2 การให้ยืม/เช่าอุปกรณ์/สื่อสำหรับการเรียนการสอนของบางสาขาวิชา โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและลงทุนสูง					
3.3 การให้ใช้สถานที่/ห้องปฏิบัติการเพื่อการจัดการเรียนการสอน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
● ด้านการจัดและดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
1. วิธีการที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ					
1.1 การระดมความคิดเห็น การพบปะกันของผู้บริหาร/อาจารย์/นักวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับงานความร่วมมือ					
1.2 การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในโครงการความร่วมมือมาเป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาหรือบรรยายให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ทางวิชาการ					
1.3 การรวมกลุ่มอาจารย์ในกลุ่มวิชาการวิชาชีพเดียวกัน (Consortium) ของสถาบันที่อยู่ในโครงการร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอน					
1.4 สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมหรือความเข้มแข็งกว่าในด้านบุคลากร อุปกรณ์/สื่อและอาคารสถานที่ ให้ความช่วยเหลือสถาบันที่มีความพร้อมน้อยกว่า					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.5 การให้ศิษย์ปัจจุบัน/ศิษย์เก่าที่ทำงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองในการจัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
2. แหล่งทุนที่ใช้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 2.1 งบประมาณแผ่นดิน					
2.2 งบประมาณของแต่ละสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือ					
2.3 จากการหาแหล่งความช่วยเหลือในภาคธุรกิจเอกชน					
2.4 จากการหาแหล่งบริจาคจากศิษย์เก่า ประชาชน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ					
3. การจัดทำและพัฒนาโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 3.1 มีการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงาน/โครงการความร่วมมือทางวิชาการ					
3.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานความร่วมมือทางวิชาการควรเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการความร่วมมือ					
3.3 ควรมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือทางวิชาการทั้งระยะยาวและระยะสั้นอย่างชัดเจน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.4 ในการจัดทำแผนงานระยะยาว/ระยะสั้น ควรกำหนดหลักการ/เหตุผล/วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน					
3.5 มีการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญากล่าวถึงชื่อสัญญา บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารโครงการ ผู้ที่คาดว่าจะข้าร่วมโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน					
3.6 มีการกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน					
3.7 ในการร่วมมือทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมมือ ควรให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือ					
4. การประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านเรียนการสอน 4.1 ข้อมูลที่จำเป็นในการประสานงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของสถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือและโครงสร้างของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประสานงานความร่วมมือ					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ 4.1.2.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์/นักวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น 4.1.2.2 ตำรา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน 4.1.2.3 อาคาร สถานที่					
4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
4.2 ผู้รับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 4.2.1 ผู้ประสานงานความร่วมมือควรมีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4.2.2 สถาบันที่อยู่ในโครงการความร่วมมือควรร่วมรับผิดชอบในการประสานงานความร่วมมือร่วมกัน					
4.2.3 สมาชิกความร่วมมือควรร่วมกันคัดเลือกสถาบันหลักเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือโดยคำนึงถึงภาวะผู้นำของผู้ประสานงานของแต่ละสถาบัน					
5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน 5.1 มีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
5.2 มีการกำหนดขอบข่ายงานที่จะประเมินผลโครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอน					
5.3 มีเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันออกแบบและจัดทำเครื่องมือร่วมกัน					
5.4 มีการกำหนดงบประมาณหรือแหล่งที่มาของงบประมาณ สำหรับการดำเนินงานเพื่อการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างชัดเจน					

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเรียนการสอน	ระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5.5 มีการรายงานและจัดทำผลการติดตามและประเมินผลความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีและตามระยะเวลาดำเนินโครงการ					
5.6 มีการทบทวนกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือเป็นระยะ ๆ					
5.7 มีการประเมินผลตามสัญญาข้อตกลง (โดยควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมความก้าวหน้าของโครงการ ผลต่อเนื่องของกิจกรรม ความสม่ำเสมอของกิจกรรม)					
5.8 มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการที่ได้จากการติดตาม และประเมินผลมาหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานความร่วมมือ					
5.9 มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการความร่วมมือทางวิชาการแต่ละโครงการ					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 23 สิงหาคม 2497
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/1880 ซอย 20 หมู่บ้านประชาชื่น ถนนสามัคคี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
พ.ศ. 2519	การศึกษาบัณฑิต (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
พ.ศ. 2523	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ